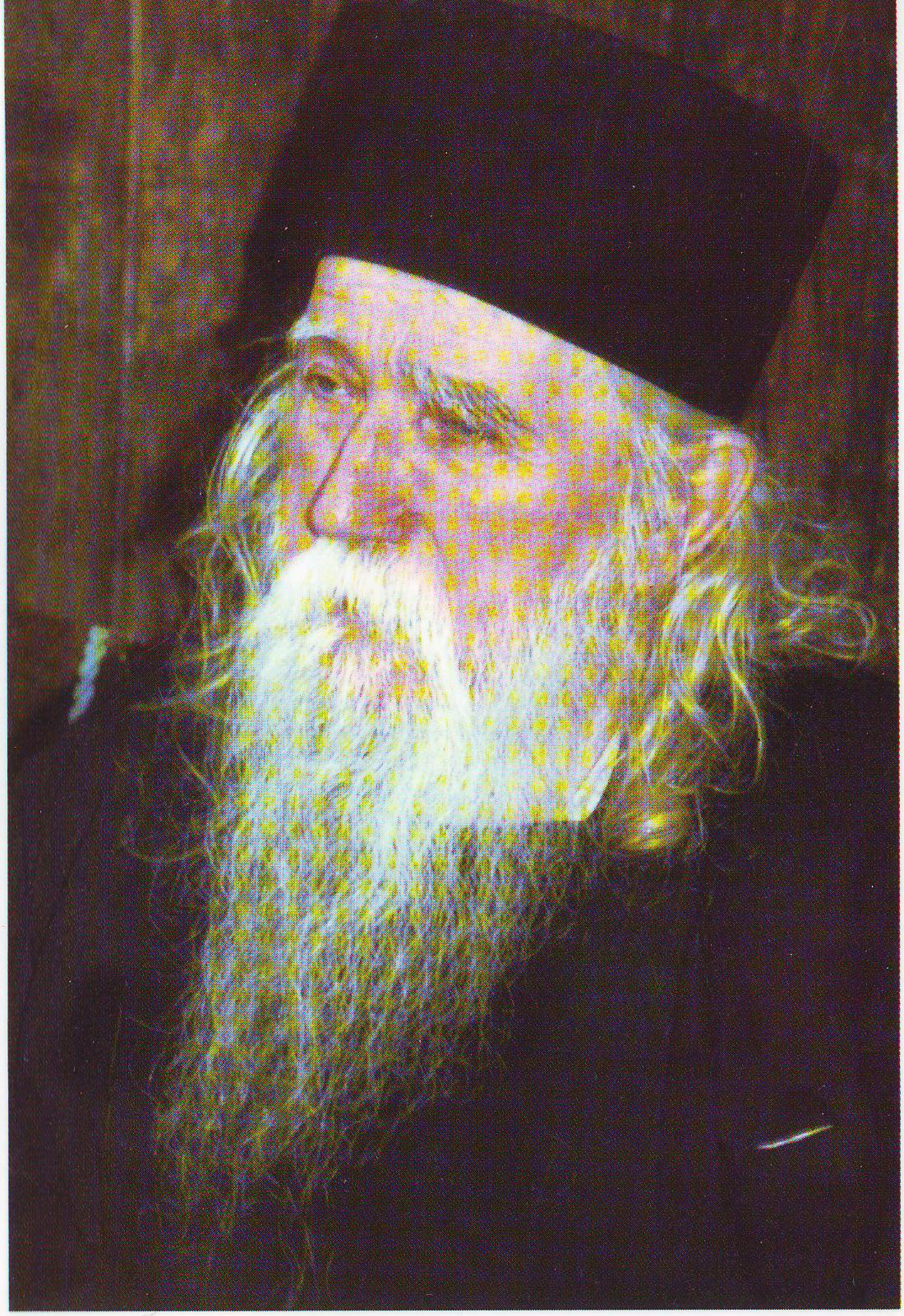

NE VORBEŞTE PĂRINTELE CLEOPA

12

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

12

Cu binecuvântarea P.S.

EFTIMIE

Episcopul Romanului

Ediţie îngrijită de

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Ediţia a II-a

MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2002

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

CLEOPA ILIE, arhimandrit

Ne vorbeşte Părintele Cleopa / arhim. Cleopa Ilie. - Ed. a 2-a. - Vânători-Neamţ : Mănăstirea Sihăstria, 2001 -

13 vol.

ISBN 973-86836-2-9

Vol. 12. - 2004. - ISBN 973-86836-6-1

281.95(047.53)

LEGĂTURA MOLDOVEI CU ARDEALUL

– De unde sunteţi voi, măi băieţi?

– Din Ardeal, părinte.

– Şi eu sunt din Ardeal. Răsstrăbunicii mei au fost din Sălişţea Sibiului. Eu am un văr, profesor mare la Iaşi, care-i cu arhivele statului, la Golia, Vasile Ionescu. Şi el are toate registrele cu ardelenii care au trecut munţii. Din Piatra Neamţ până în Vatra Dornei, în toate comunele, sunt ardeleni izgoniţi de unguri. Toate comunele. Şi Pipirigul şi Poiana Teiului şi Borca şi Sabasa, toţi sunt ardeleni fugăriţi din Ardeal, care au ocupat Valea Bistriţei. Cum au trecut munţii, le-au dat munţi, poieni şi aici s-au instalat. Care au trecut din Ardeal le-au dat acolo.

Tot atunci au trecut şi moşii mei, în Vinerea Paştilor. Am găsit scris: Simion Ungureanu, Vasile Ungureanu şi Ilie Ungureanu[1].

Ei au venit cu 3000 de oi. Şi au spus acolo în Ardeal la autorităţi că n-au cu ce ierna oile la Sibiu, şi au venit că au auzit că este fân mult la Beclean, aici la Dorna, pe la Ilva, şi aşa au venit să fie cât mai aproape de graniţă. Şi în Vinerea Paştilor au astupat tălăngile la oi, că santinelele ungureşti erau departe, la 10 km unul de altul prin pădure, şi era un viscol mare, o furtună. Aşa au trecut, şi când s-au văzut dincoace, santinelele noastre i-au şi primit şi apoi au coborât la Vatra Dornei. Unul a rămas aici la Pipirig, este un sat de Ilie aici; unul la Tătăruşi, comună mare, şi unul la Botoşani.

---

[1] Ungureni erau numiţi toţi care veneau din Ardeal.

Aşa au trecut moşii mei, răsstrăbunicii noştri. Tata ştia de aceştia toţi. Ei săracii, moldovenii, au adăpostit pe ardeleni când a fost că au venit catolicii şi au luat toate cărţile ortodoxe de la bisericile ortodoxe din Ardeal şi le-au dat pe foc şi au pus cărţi de-ale lor, care aveau Crezul cu Filioque.

Şi când a intrat bietul Andrei Şaguna, marele român, el era şi învăţat şi cunoscut şi la Viena, murise blestemata aceea de Maria Tereza şi au intrat alţi împăraţi. Apoi s-a făcut un memoriu mare, câte biserici ortodoxe au fost stricate şi mănăstiri, câtă prigoană este şi cutare. Şi atunci le-au dat voie să pună preoţi români la biserici, dacă au. Câţi preoţi a trimis atunci Moldova, să-i ajute pe ardeleni! Iar Mănăstirea Neamţ era în floarea tipăririi.

Cuviosul Paisie, 1794, alimenta atâta ortodoxie de aici, de la Neamţ. A trimis 12 care cu cărţi religioase bisericeşti, cu boi trase peste munţi. Arată istoria tot.

Când au ajuns la Sibiu, a fost o mare inaugurare – peste munţi se mergea greu atunci, nu erau maşini şi drumuri –, Trioade, Penticostare, Mineie, Evanghelii, Apostoli, tot ce trebuie pentru Biserica Ardealului. De aceea se găsesc cărţi tipărite aici la Mănăstirea Neamţ pe la Bihor, pe la Zalău, pe la toate bisericile.

Foarte mult a ajutat Moldova pe românii din Ardeal. Moşul Gheorghe Lazăr ştia toate acestea, săracul. „Ehei, drăguţă, dacă nu era Moldova, eram păgâni (catolici) aici. Moldova ne-a ajutat foarte mult". Aşa este!

Şi de aceea, măi băieţi, bine că aţi venit în Moldova, să cunoaşteţi Moldova, mănăstirile din Moldova. Să ţinem legătura naţională în inima noastră, Moldova cu Ardealul, că suntem una.

CUVÂNT DESPRE RUGĂCIUNEA MINŢII rostit în faţa părinţilor Mănăstirii Grigoriu[1], Muntele Athos – septembrie 1977

Prea Cuvioase Părinte Stareţ,
Prea Cuvioşi Părinţi,

Mai întâi îngăduiţi-mi să mulţumesc Preasfintei Treimi, Care mi-a împlinit astăzi dorinţa mea din copilărie de a ajunge la sfinţitul pământ grecesc, adăpat de sângele multor cuvioşi, drepţi, de martiri şi de sfinţi, şi îndeosebi la Muntele cel Sfânt, la Grădina Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, pentru a mă închina la mulţimea sfintelor moaşte şi icoane făcătoare de minuni, care de veacuri se păstrează aici, pentru slava preasfântului nume al Sfintei Treimi.

[1] Acest cuvânt al Părintelui Cleopa a fost rostit în faţa obştii Sfintei Mănăstiri Grigoriu de la Muntele Athos, cu ocazia pelerinajului făcut în 1977, împreună cu un grup de părinţi de la Mănăstirea Sihăstria. Cuvântul a fost publicat în periodicul *Cuviosul Grigorie* al Mănăstirii Grigoriu, nr. 3/1978 şi 4/1979, şi a avut un larg ecou în rândul credincioşilor greci, după cum se poate vedea în cartea *Amintiri despre Bătrânul Porfirie* de Anastasios Sotirios Tzavaras, ed. Bunavestire, 1999, p. 127-128, unde însă nu se menţionează numele Părintelui Cleopa. Cuvântul de faţă a fost tradus de Protosinghelul Petroniu Tănase, stareţul Schitului Prodromu de la Sfântul Munte Athos, după textul apărut în revista Mănăstirii Grigoriu.

Ceea ce simt eu acum nu pot spune cu săracele mele cuvinte, sunt copleşit de răpirea minţii. Mănăstirile prin care am trecut ne ridică mintea la Cer, iar cuvioşii părinţi la îngerii care laudă şi slăvesc pe Ziditorul: „În biserica slavei Tale stând, socotim că ne aflăm în Ceruri". Primirea călduroasă a sfinţilor părinţi pe la care am trecut rămâne neuitată în inimile noastre. Adânca smerenie şi nemărginita lor iubire ne aduc aminte de cuvintele Cuviosului Casian: „Iubirea de Dumnezeu constă în a ne osteni unii pentru alţii". Astfel, pustnicii nu nesocotesc iubirea lor faţă de oameni, ci o descoperă în această lepădare de lume şi privesc desăvârşirea cu teamă, ca nu cumva iubirea să fie nesocotită cât de puţin.

Dar acum trebuie să mă opresc din multa vorbire, pentru a răspunde la rugămintea cuvioşiilor voastre de a spune câteva cuvinte despre rugăciunea minţii.

Zice undeva Sfânta Scriptură: *Se face oare pâine fără sare? Ce gust au cuvintele goale?* (Iov 6, 6). Acest cuvânt mi se potriveşte mie, leneşul şi nelucrătorul virtuţii, care îndrăznesc să vorbesc preacuvioşiilor voastre cuvânt gol şi pătimaş, eu care nici n-am început să-l trăiesc. Din această pricină, nu veţi găsi vreo dulceaţă în cele ce voi spune, deoarece le grăiesc din minte şi nu din osteneala trăirii.

Ce este rugăciunea? Să auzim pe Sfântul Ioan Scărarul, care ne răspunde: „Rugăciunea, după calitatea ei, este dor arzător şi unire a omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, menţine lumea în existenţă să nu se destrame din pricina multelor noastre păcate. Este

maica lacrimilor, lăsarea şi iertarea păcatelor, podul care eliberează pe om de ispite şi de primejdii, peretele care împiedică necazurile şi zdrobeşte războaiele patimilor, oamenilor şi dracilor, lucru ceresc şi hrană a tuturor îngerilor şi sfinţilor; negrăită bucurie a drepţilor, lucrare neîncetată, hrană a sufletului, luminare a minţii, secure care taie deznădejdea, bogăţia monahilor, comoara pustnicilor, micşorare şi nimicire a mâniei, oglindă care arată sporirea celui ce se roagă, arătare a măsurii virtuţilor sufleteşti, aducătoare aminte a fericirii şi a darurilor care vor fi date iubiţilor slujitori ai lui Dumnezeu" (*Scara*, cuv. 28).

Şi iarăşi: „Este convorbirea minţii cu Dumnezeu, odraslă a blândeţii, rodul bucuriei şi al mulţumirii, izgonire a întristării şi a neputinţei, înălţarea minţii la Dumnezeu" (Evagrie Monahul, Cuvânt despre rugăciune – *Filocalie*).

Şi dumnezeiescul părinte Marcu Pustnicul zice că: „Rugăciunea este maica tuturor virtuţilor" (*Filocalie*: Despre Legea duhovnicească).

Din cele spuse acum pe scurt, putem şti ce este rugăciunea.

Felurile ei, după lucrare, sunt următoarele:

1. Rugăciunea buzelor
2. Rugăciunea minţii
3. Rugăciunea minţii din inimă
4. Rugăciunea inimii sau care se mişcă de la sine
5. Rugăciunea fără imagini
6. Rugăciunea curată

7. Rugăciunea duhovnicească, adică rugăciunea care trece dincolo de marginile conştiinţei.

8. Felul al optulea de rugăciune, Sfântul Isaac Sirul nu-l numeşte rugăciune, ci „vedere duhovnicească", despre care auzim vorbind pe Sfântul Apostol Pavel, când se referă la răpirea lui la al treilea cer, şi pe Sfântul Maxim Cavsocalivitul în convorbirea cu Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune.

Vorbind despre felurile rugăciunii după lucrarea lor, trebuie să înţelegem că nu putem despărţi un fel de altul. Deci trecerea de la un fel la altul se face pe nesimţite, organic, aşa cum un prunc devine cu timpul copil, apoi tânăr, mai apoi bătrân şi aşa mai departe, fără să ştie omul în ce an anume a trecut prin toate aceste vârste.

Primul fel de rugăciune putem să-l numim începutul rugăciunii, deoarece încă nu a fost înţeles de minte. Este cel mai de jos fel de rugăciune, sau mai bine cum zice Sfântul Grigorie de Nyssa, aceasta este cea mai îndepărtată formă de rugăciune. Oricum, şi aceasta se numeşte rugăciune şi are temeiuri scripturistice. Când, de exemplu, auzim din Sfânta Scriptură: *Cu glasul meu către Domnul am strigat* (Ps. 141, 1), sau: *Către Domnul cu gura mea am strigat şi L-am lăudat cu limba mea* (Ps. 65, 15), trebuie să înţelegem că aceste mărturii ale Sfintei Scripturi ne vorbesc despre rugăciunea buzelor.

Dar dacă noi ne-am mulţumi să rămânem toată viaţa noastră numai la acest fel de rugăciune, atunci înseamnă că ne-am hotărât să rămânem la stadiul cel mai de jos al rugăciunii şi să avem pomenirea lui

Dumnezeu numai cu gura şi cu limba, în timp ce mintea şi inima noastră se află departe de Dumnezeu, potrivit Scripturii: *Acest popor Mă cinsteşte numai cu gura şi cu buzele lui, dar inima lui este departe de Mine.*

Totuşi, nici această rugăciune a buzelor nu este lepădată, deoarece constituie începutul rugăciunii şi cu aceasta învăţăm „de la început" să ne rugăm şi să slăvim pe Dumnezeu. Şi astfel, aşa cum nici un lucru nu este fără de început, fără numai Acela care le-a creat pe toate, aşa şi rugăciunea are un început. Prin urmare, şi acest fel de rugăciune a buzelor este un fel de proslăvire şi de rugăciune curată către Dumnezeu; fie că se face cu cântare, fie cu tropare, canoane sau alte rugăciuni care se află în cărţile liturgice. Dar aceste rugăciuni sunt o rânduială şi un început de rugăciune, care ne-au fost hotărâte nouă de cei de demult, după rânduiala Sfinţilor Părinţi. De aceea repet, că a rămâne în acest fel de rugăciune, care se face numai cu buzele, şi a nu învăţa să ne rugăm lui Dumnezeu cu mintea şi cu inima este o greşeală şi o mare pagubă duhovnicească pentru sufletele noastre, şi, totodată, o abatere de la adevărata lucrare a rugăciunii.

Desigur, Sfinţii Părinţi, având în vedere neputinţa celor care nu intră în viaţa călugărească, le rânduiesc, paralel cu lucrarea poruncilor lui Hristos, să ia parte la slujbele psalmilor, canoanelor şi la troparele în slava lui Dumnezeu în biserică şi la rânduielile ei. Dar trebuie să înţelegem că acest fel de rugăciune (adică exterioară) este îngăduită de Sfinţii

Părinţi numai pentru un timp, din cauza neputinţei şi a stării noastre duhovniceşti prunceşti, pentru ca apoi, cu această rânduială, să înaintăm încet-încet pentru a trece la treapta lucrării minţii şi să nu rămânem până la sfârşit la rugăciunea care se face cu tropare, deoarece zice Sfântul Grigorie Sinaitul: „Ce este mai copilăros decât faptul că noi rostind cu gura cuvinte exterioare de rugăciune, ne înşelăm în plăcuta părere ce ne-o facem despre noi înşine, lăudându-ne cu cantitatea şi hrănindu-ne cu acest fariseism din afară".

Sfântul Macarie Egipteanul, ferindu-ne de acest fel de rugăciune pruncească şi arătându-ne stadiul acestui fel de lucrare, zice: „După felul vieţii noastre, şi rugăciunea noastră să fie îngerească, iar nu trupească, ca să nu zicem idolatră". „Deoarece – continuă Sfântul Grigorie Sinaitul – dacă ne este îngăduit să ne rugăm cu glasul pentru lenea şi neştiinţa noastră, aceasta s-a făcut cu scopul de a ne înălţa la adevărata rugăciune".

Această rugăciune, numai cu gura şi cu glasul, nu poate elibera pe om de patimile lăuntrice, precum auzim pe un părinte din Pateric zicând către un frate: „Dacă lucrarea lăuntrică cea după Dumnezeu nu ajută pe om, atunci zadarnic se osteneşte pentru cele din afară". Pentru aceeaşi lucrare, Sfântul Isihie Ierusalimiteanul zice: „Dacă omul nu face voia lui Dumnezeu şi Legea Lui înăuntrul pântecelui său, adică înlăuntrul inimii sale, atunci nici în afară nu o împlineşte cu uşurinţă" (*Filocalia*, cap. 86). „Ceea ce se întâmplă cu peştele când este scos din mare, acelaşi lucru se întâmplă şi cu mintea când este scoasă din pomenirea

lui Dumnezeu şi rătăceşte în pomenirea lumii" (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 34).

Trecând la **treapta a doua a rugăciunii**, trebuie să spunem de la început că acela ce se nevoieşte cu ea se ridică de la rugăciunea cu buzele la rugăciunea minţii cu condiţia ca rugăciunea buzelor cu atenţie să devină rugăciune. Astfel, obişnuindu-ne cu rugăciunea lui Iisus cu buzele, cele mai însemnate elemente ale acestei rugăciuni sunt următoarele:

1. Atenţia;
2. Închiderea minţii în cuvintele rugăciunii lui Iisus;
3. A rosti cuvintele rugăciunii fără silă, cu căinţă duhovnicească;
4. A ţine puţin respiraţia, în timpul rostirii cu mintea a rugăciunii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!"

Dacă acestea sunt necesare şi la alte rugăciuni, cu atât mai mult sunt necesare la rugăciunea lui Hristos. Rugăciunea lui Iisus, când este făcută cu toată atenţia, este rugăciunea pe care trebuie să o facă omul cu mintea. La Sfinţii Părinţi, această rugăciune are această formă: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul" (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Trebuie să avem în vedere şi faptul că rugăciunea minţii este obligatorie nu numai pentru monahi, ci şi pentru toţi credincioşii, deoarece marele Apostol Pavel se adresează tuturor creştinilor când zice: *Rugaţi-vă neîncetat* (I Tes. 5, 17).

Dar dacă va zice cineva că această poruncă s-a dat pentru rugăciunea cea dinafară cu buzele, îi voi

răspunde: Fiindcă suntem oameni şi avem trup, trebuie desigur să ne închinăm lui Dumnezeu şi cu metanii trupeşti, dar fiindcă El este Duh şi Minte, şi mai presus decât toate duhurile şi minţile, de aceea şi noi trebuie să-I aducem închinăciune cu mintea şi cu duhul, deoarece acest fel de rugăciune este cel mai potrivit şi mai aproape de El după firea Lui, deoarece fiecare iubeşte pe cel asemenea cu sine. Acest lucru nu ne-a învăţat pe noi un om, ci însuşi Fiul lui Dumnezeu, Care ne-a zis: *Tatăl astfel de închinători voieşte. Duh este Dumnezeu şi cel ce I se închină trebuie să I se închine în duh şi în adevăr* (Ioan 4, 24).

Dar o astfel de închinare, în duh şi în adevăr, se face mai ales cu rugăciunea minţii şi a inimii. Tocmai de aceea şi dumnezeiescul Părinte Grigorie Sinaitul a învăţat această lucrare a rugăciunii minţii nu numai pe monahii din Sfântul Munte, ci începând de aici a mers învăţând această lucrare şi pe râvnitorii cei căsătoriţi, ca să o cunoască până şi în Ţara Românească.

Apoi şi luminatul Sfânt Grigorie al Tesalonicului, în diferite cuvinte, nu numai că îndeamnă pe toţi creştinii să se roage cu inima, ci şi un întreg cuvânt trimite filosofilor Ioan şi Teodor, care trăiau în lume, cărora le descoperă tainele sfintei rugăciuni (a minţii) şi a trezviei (Sfântul Nicodim Aghioritul). Şi iarăşi, dumnezeiescul Părinte Grigorie Teologul, arătând că prin această chemare a numelui lui Hristos, se naşte în inima omului dragostea pentru El, zice: „Cei ce iubesc mult pe cineva, obişnuiesc să pomenească cu dulceaţă chiar şi numele aceluia" (Cuvânt la Sfântul Botez).

Acest lucru îl adevereşte şi Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea celui ce-L iubeşte, îndată sufletul său varsă mulţime de lacrimi, fiindcă dragostea are obicei să verse lacrimi la pomenirea celor iubiţi".

În ce priveşte înfrânarea de la mâncare şi îndeletnicirea cu postul, lucrul este foarte necesar celor ce se îndeletnicesc cu rugăciunea minţii. Dar post şi înfrânare de la mâncare şi de la somn nu peste măsură, pentru că astfel de post produce pagubă în loc de folos.

Despre aceasta, Marele Vasile ne învaţă, zicând: „Măsura nevoinţei trupeşti să fie potrivită cu măsura puterii trupeşti a fiecăruia dintre noi". Şi dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, arătându-ne acelaşi lucru – adică în postul şi nevoinţa trupească să folosim calea împărătească –, zice: „Dă trupului după puterea lui şi toată voinţa ta o îndreaptă spre lucrarea minţii". Adică trebuie să avem trupul sănătos şi nu neputincios peste măsură, fiindcă lucrarea minţii cere şi un trup sănătos. Prin urmare, trebuie să fugim cu tot dinadinsul de postul nemăsurat şi de nevoinţa trupească exagerată.

Dar să spunem ceva despre căldura care se produce în timpul acestei sfinte rugăciuni, ca să cunoaştem care este din fire şi care de la draci şi care din harul şi darul lui Dumnezeu. Să începem cu descrierea acestei călduri, după mărturia dumnezeiescului părinte Calist, Patriarhul Constantinopolului, care cu privire la aceasta zice: „Mai înainte de toate, vine o căldură de la rărunchi, care ne cuprinde şi care se

arată ca o înşelare. Totuşi aceasta nu este înşelare, ci o lucrare firească, produsă din lucrarea voinţei. Dar dacă cineva ar socoti că această căldură este de la har, atunci cu adevărat se înşeală. În toate cazurile când se produce o astfel de căldură, lucrătorul rugăciunii nu trebuie să o primească, ci să o respingă.

Apoi vine o altă căldură de la inimă şi dacă mintea în acest timp coboară la gânduri de desfrânare, aceasta, fără nici o îndoială, este înşelare. Dar dacă tot trupul se încălzeşte de la inimă, în timp ce inima este curată şi fără patimă, şi este ca şi cum s-ar alipi de adâncul inimii, atunci este cu adevărat o lucrare a harului şi nu este înşelare".

Cunoscând noi acest lucru, este bine ca de la început să obişnuim mintea ca în timpul rugăciunii să se afle în partea de deasupra inimii şi să privească în adâncul ei, dar să nu fie la mijloc, la o parte sau în partea de jos a inimii.

Pricina pentru care trebuie să procedăm astfel este următoarea: Când mintea se află în partea de deasupra inimii şi lucrează rugăciunea înlăuntrul ei, atunci ea este ca un împărat, care stă la înălţime şi observă în toată libertatea toate gândurile rele, pe care le zdrobeşte şi le nimiceşte cu numele lui Iisus Hristos, ca pe alţi prunci babiloneşti. În acelaşi timp, fiind departe de stomac, se poate feri de lucrarea patimilor poftei, care se află în firea noastră de la căderea lui Adam.

Despre diferitele feluri de căldură învaţă şi marii pustnici şi lucrători ai rugăciunii lui Iisus din Rusia: Episcopul Teofan Zăvorâtul şi episcopul Ignatie

Briancianinov. Iată ce zice Episcopul Teofan despre căldura din timpul rugăciunii: „Adevărata căldură este un dar al lui Dumnezeu. Dar este şi o căldură firească care este rod al străduinţelor şi al stărilor noastre proprii. Acestea se deosebesc între ele ca aurul de pământ".

Apoi continuă zicând: „Primul rod al căldurii dumnezeieşti este concentrarea gândurilor şi dorul puternic după Dumnezeu". De asemenea, când a fost întrebat de cineva dacă această căldură firească este duhovnicească, cuviosul episcop a răspuns: „Nu este duhovnicească, nici cerească, ci este o căldură obişnuită a sângelui nostru, dar fiindcă ţine rugăciunea în inimă şi ajută la împlinirea mişcărilor duhovniceşti, se numeşte duhovnicească. Aceasta însă numai în cazul când nu este însoţită de vreo dulceaţă a poftei, fie şi uşoară, ci ţine sufletul şi trupul în stare de linişte. Când însă căldura care însoţeşte rugăciunea lui Iisus nu este însoţită de simţire duhovnicească, nu trebuie să se numească duhovnicească, ci simplă căldură a sângelui. Cine pe această căldură o numeşte duhovnicească, fără să vadă în aceasta simţiri duhovniceşti, acela cade sigur în greşeală. Dar cine o va numi «din Har», acela este şi mai greşit. Există şi alte mişcări ale trupului, care ajută la rugăciune, dar ele nu sunt aceleaşi la toţi. Dar la acestea nu este cazul să ne oprim".

Episcopul Ignatie Briancianinov, privitor la acestea, zice cam acelaşi lucru ca şi episcopul Teofan şi anume: „Căldura care provine de la încordarea trupească a voii este şi aceasta trupească. Este o

căldură firească a sângelui din regiunea firească a pieptului".

Sfântul Calist mai zice următoarele despre aceste călduri: „Vine şi o altă căldură din inimă şi dacă în acest timp în minte vine un gând de desfrânare, acest lucru este o adevărată înşelare. Dar când tot trupul se încălzeşte de la inimă, iar mintea rămâne curată şi fără patimă, ca legată de adâncul lăuntric al inimii, atunci aceasta, fără îndoială, este o lucrare a harului şi nu a înşelării. Uneori, la acei care încearcă acest fel de stări, apare şi o transpiraţie trupească din multa căldură care se află în trup, şi atunci se mişcă din inimă o sfântă lucrare, care se înalţă ca o frunză de la inimă şi mişcă mintea spre cele din lăuntru – ca şi cum ar fi chemată de acea sfântă lucrare – ca să strige adesea: «Iisuse al meu, Iisuse al meu». Aşa încât când se deschide inima, numai atâta strigă mintea: «Iisuse al meu» şi nu poate rosti toată rugăciunea, adică «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă», din pricină că inima se deschide des.

Deci aceia care zic că într-o astfel de lucrare pot rosti întreaga rugăciune, se înşeală, deoarece mintea care se află într-o astfel de lucrare duhovnicească în inimă, nu poate zice nimic mai mult decât: «Iisuse al meu». Atunci cu adevărat dintr-o astfel de sfântă lucrare a rugăciunii se face în inimă un fel de teamă plină de evlavie şi în suflet, din lucrarea rugăciunii, se face o mare mângâiere. Şi atunci inima saltă şi revarsă lacrimi pline de dulceaţă, care curg dulce din ochi cu o întristare plină de bucurie. Şi atunci inima fierbe de dumnezeiasca lucrare şi întreg trupul este luminat şi mintea într-o astfel de stare strigă: «Doamne miluieşte».

Şi aşa cum untdelemnul dintr-un vas plin, încălzit la un foc tare, se revarsă peste margine fierbând, aşa se întâmplă şi în inima care este încălzită de duhovniceasca lucrare, ea revarsă căldură în tot trupul şi-l face înfocat; şi cine trăieşte o astfel de stare simte că toate cele lăuntrice ale sale sunt gata să iasă din el.

Se întâmplă şi alte minunate taine la acela care are o astfel de lucrare. De multe ori apare o lumină cu ajutorul căreia vede înlăuntrul său o luminare, care îl străluceşte ca soarele şi care izvorăşte din inimă. Atunci în inimă au loc şi alte taine, dar nu pot să le descriu. Mintea vede toată făptura şi spăimântată de mirarea sfintelor lucruri şi de vederea tainelor dumnezeieşti, înalţă doxologii din adâncul inimii, pe care nu pot să le descriu prin cuvinte. Atunci omul se îndumnezeieşte cu totul din această mişcare dumnezeiască, dincolo de ce este material şi simţit, şi se vede plin de o negrăită bucurie, asemenea cu unul care este beat. Şi după aceasta, mintea este răpită de o vedere dumnezeiască şi vede taine înfricoşate, despre care nu pot vorbi amănunţit. Vede mintea dumnezeieşti vederi, vede bucuria drepţilor şi frumuseţile raiului. Şi mai presus de minte vede în cer taine înfricoşate şi preaslăvite şi cu cât se înalţă omul mai presus de cursele diavolilor, cu atât mai mult vede cele pe care i le dă Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin".

Menţionând aici aceste taine, pe care le descoperă Dumnezeu celor care Îl iubesc şi Îl roagă dintru adâncul inimii lor, m-am gândit: Oare câte minţi şi inimi din neamul omenesc s-au învrednicit de aceste descoperiri de la Dumnezeu, de-a lungul veacurilor? Oare există acum pe pământ astfel de rugători? Aceste taine numai Cel prea bun le ştie.

II

După această lămurire despre cele trei călduri, care însoţesc rugăciunea lui Iisus şi după cele mai sus arătate taine la acel care a ajuns să obişnuiască mintea cu rugăciunea duhovnicească, care de multe ori depăşeşte cadrul rugăciunii, ajungând la vederea duhovnicească, vom continua cercetând reţinerea cu măsură a respiraţiei din timpul rugăciunii minţii şi folosul duhovnicesc, care rezultă din această reţinere.

Fiindcă mintea noastră de la naştere, din copilărie şi din tinereţe este obişnuită cu lucrările din afară ale acestei lumi, trebuie ca şi noi, când rostim această sfântă rugăciune a minţii, să nu respirăm prea des, cum se face în chip firesc, ci trebuie să reţinem puţin respiraţia până când vom spune cu cuvântul lăuntric această rugăciune şi apoi să respirăm, aşa cum ne învaţă Sfântul Marcu Ascetul, zicând: „Mintea rugându-se fără răspândire, strâmtorează inima şi o frânge, dar *inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o urgiseşte* (Ps. 50)" (*Filocalia*, vol. 1, c. 34).

Dar să fie cunoscut că îndeosebi începătorii au nevoie de această puţină reţinere a respiraţiei când se roagă, fiindcă cei sporiţi în rugăciunea minţii, chiar

fără această reţinere, şi numai prin cuvântul lăuntric intră în inimă şi rămân acolo. Totuşi şi aceştia, când vor să întoarcă mintea în inimă cu mai multă iubire de osteneală şi mai ales în timpul luptei cu gândurile şi cu ispitele, ca prin această întoarcere să se roage mai nerăspândit, fac aceasta de asemenea cu o reţinere măsurată a respiraţiei (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Prin urmare, în cele de mai sus s-a arătat care este folosul reţinerii respiraţiei cu măsură în timpul rugăciunii minţii şi la ce ajută ea îndeosebi pe începătorii noştri, care se străduiesc să se obişnuiască cu rugăciunea lui Iisus.

Dar trebuie să ştim că rolul principal în lucrarea rugăciunii minţii îl are paza atenţiei. Sfântul Teofan Zăvorâtul, arătând acest lucru, zice: „Lucrul principal pentru o bună rugăciune este atenţia. Fără atenţie nu există rugăciune. Mijloacele exterioare rămân mijloace". Şi iarăşi acelaşi episcop, fiind întrebat prin scrisoare de o fiică duhovnicească a sa, dacă rugăciunea minţii este trebuitoare şi pentru creştinii căsătoriţi, răspunde: „Cine nu are rugăciunea minţii lăuntrică, nu are nici un fel de rugăciune. Fiindcă numai rugăciunea minţii este adevărata rugăciune; de aceea este şi bineprimită şi plăcută lui Dumnezeu. Aceasta trebuie să fie esenţa unică a rugăciunii, şi a celei de acasă şi a celei din biserică, şi pentru monahi şi pentru obştea creştinilor ortodocşi. Deoarece lipsind cuiva rugăciunea minţii, rugăciunea lui are numai formă de rugăciune, dar nu este rugăciune. Deci ce este rugăciunea? Oare nu înălţarea minţii şi a inimii către Dumnezeu? Deci esenţa rugăciunii este înălţarea minţii din inimă

către Dumnezeu. Mintea se sălăşluieşte în inimă conştientă în faţa lui Dumnezeu. Aceasta este rugăciunea minţii".

Când ne rugăm, trebuie să coborâm din minte în inimă. *Eu dorm şi inima mea veghează* (Cânt. 5, 3). *A trimis Dumnezeu Duhul Fiului Său în inima voastră, care strigă: Avva Părinte* (Galateni 4, 6).

Începând să vorbesc despre rugăciunea care se lucrează cu mintea în inimă, cea mai bună rugăciune care se face prin întoarcerea minţii în inimă, să auzim de la început pe Domnul, Care ne îndeamnă, zicând: *Iar tu când te rogi, intră în cămara ta şi închide uşa ei, roagă-te Tatălui tău în ascuns şi Tatăl tău văzând în ascuns, îţi va da ţie la arătare* (Matei 6, 6). Cămara aceasta, după tâlcuirea Sfântului Dimitrie al Rostovului şi a altor Sfinţi părinţi, este inima noastră.

Şi dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul arată să închidem cămara inimii în timpul rugăciunii, apoi să uşurăm din când în când lucrul acesta al încordării, precum ne învaţă şi Sfântul Nichifor Pustnicul, zicând: „Să punem mintea cu atenţia şi cu cuvântul rugăciunii acolo unde de obicei vorbim cu noi înşine, adică sub gât, în partea de sus a pieptului şi după aceea iarăşi să coborâm deasupra sânului stâng".

Nu trebuie să nesocotim această îndrumare, oricât de simplă şi de puţin duhovnicească ni s-ar părea. Trebuie neapărat să coborâm de la cap la inimă. De asemenea trebuie să ştim bine că puterea vorbitoare a inimii noastre este aşezată de Creatorul nostru în partea de sus a inimii. Aceasta este puterea prin care inima omului se deosebeşte de inima animalelor.

Putere şi cap al sufletului este mintea, care chiar dacă este duhovnicească, ea însăşi îşi are locul ei de petrecere în creier.

De asemenea puterea cuvântului sau duhul omului, cu toate că este duhovnicesc, se află în partea de sus a inimii, care se găseşte sub sânul stâng, lângă sân şi puţin mai sus de el. Deci ca să se facă unirea minţii cu inima, trebuie ca în timpul rugăciunii să ţinem atenţia şi memoria în acest loc, unde se află puterea grăitoare a inimii. Unirea minţii cu inima constă în unirea cugetelor duhovniceşti ale minţii cu simţirile duhovniceşti ale inimii.

Sfântul Teofan Zăvorâtul, explicând cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog despre rugăciune, zice următoarele: „În rânduiala firească de trecere de la cele din afară la cele dinăuntru, adică la inimă, prima vamă care poate vătăma lucrarea rugăciunii, încercând să oprească mintea să coboare în inimă, este imaginaţia. De aceea, trebuie să ne păzim de aceasta cât mai mult posibil. Pentru a putea ajunge la adevăratul loc lăuntric, adică la inimă, să amintim pe scurt că cea mai simplă regulă a rugăciunii este să nu ne imaginăm nimic. Trebuie să cugetăm că Dumnezeu este Duhul cel mai desăvârşit, Care nu are nici formă, nici înfăţişare. De aceea trebuie să ne străduim să ne rugăm lui Dumnezeu fără să ni-L închipuim. Gândurile sfinte şi închipuirea lor se produc în timpul cugetărilor evlavioase. Totuşi, în unele cazuri din timpul rugăciunii, deoarece închipuirile imaginaţiei ţin mintea în afara inimii, chiar dacă acestea ar fi sfinte, în timpul rugăciunii atenţia noastră trebuie să

fie înlăuntrul inimii. Închiderea cugetării în inimă este semnul de început al unei rugăciuni făcute cum trebuie. Aşa cum rugăciunea aceasta este calea pe care am urcat la Dumnezeu, tot aşa şi îndepărtarea rugăciunii de la inimă, îndepărtează de această cale. Prin urmare, cei care folosesc acest fel de imaginaţie în timpul rugăciunii, chiar de la început pun piedici la lucrul pe care l-au început cu râvnă".

Deci vedem că este foarte necesar şi folositor să ne păzim de orice fel de imaginaţie în timpul rugăciunii. Totuşi, ce este închipuirea sau imaginaţia? La această întrebare ne răspunde dumnezeiescul Părinte Grigorie Tesaloniceanul, care zice: „Închipuirea sau imaginaţia este organul lăuntric al simţirii lăuntrice a sufletului. Această închipuire este mai subţire decât simţirea, dar mai groasă decât mintea şi de aceea se numeşte hotarul dintre minte şi simţire. Aceasta se mai numeşte şi "hârtie" a împăratului, adică a minţii, pe care se scriu şi se zugrăvesc imaginile lăuntrice, bune şi rele, ale simţirii" (Sfântul Nicodim Aghioritul). Aceasta este ecranul pe care se imprimă toate cele văzute cu ochii, cele auzite cu urechile, cele mirosite cu nasul, câte le-am gustat cu gura şi câte le-am atins cu simţul. De aceea şi Aristotel o numeşte "simţirea de obşte", fiindcă aceasta singură conţine toate imaginile care au intrat din afară prin cele cinci simţuri ale noastre.

Dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul zice: „Aşa cum trupul are ca lume gândurile, aşa şi mintea are ca lume lucrurile; şi precum trupul desfrânează cu trupul femeii, aşa şi mintea desfrânează cu ideea

femeii prin chipul trupului ei. Deoarece vede în minte înfăţişarea trupului său amestecat cu acela al femeii... În chip asemănător se luptă mintal imaginile trupului său cu imaginea celui care l-a mâhnit... Şi acelaşi lucru se întâmplă şi cu alte păcate. Fiindcă cele ce le face trupul cu faptele în lumea lucrurilor, aceleaşi le face şi mintea în lumea gândurilor..." (*Filocalia*, Suta a treia de capete pentru dragoste, c. 53).

Prin urmare, cunoscând modul în care lucrează imaginaţia în diferite păcate şi cât de plină este aceasta de rele, trebuie tocmai de aceea să facem ceea ce ne învaţă cu dreptate dumnezeieştii Părinţi: „Că adică să arătăm mai multă grijă în paza imaginaţiei, decât la înseşi organele simţurilor din afară". Mare grijă trebuie să avem la mişcările lăuntrice ale imaginaţiei noastre şi să nu o lăsăm să aibă legătură cu aducerea aminte cu plăcere de lucrurile cele văzute cu ochii, de cele auzite cu urechile, de aromele câte le-am mirosit, de mâncările dulci şi rele pe care le-am încercat cu gustul, de acelea pe care le-am pipăit mai înainte şi în general de orice păcat închipuit cu mintea şi care ne-a luptat cândva (Sf. Nicodim Aghioritul).

Şi dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul confirmă cele de mai sus, zicând: „Este mare lucru să nu fie cineva stăpânit de vreo patimă, când se află în faţa lucrurilor care o provoacă, dar este mai mare să rămâi nepătimaş în faţa închipuirilor lor. Deoarece războiul dracilor împotriva noastră prin gânduri este mai mare decât războiul prin lucruri" (*Filocalia*, Prima sută despre dragoste).

A doua vamă a drumului care duce la cele dinlăuntru – şi de care trebuie să ne păzim – este cea raţională, gândul, mintea luată în sine ca putere cugetătoare şi de judecată... De această vamă trebuie să trecem fără oprire. Mai mult, trebuie să coborâm împreună cu mintea în inimă. Când unii se opresc la acest stadiu, ei ajung apoi la al doilea chip neîndreptăţit al luării aminte în rugăciune, care se caracterizează prin faptul că mintea rămâne în cap şi voieşte să pună rânduială şi să se grijească de toate care există în suflet, osteneală însă pierdută, deoarece nu câştigă nimic. Aceasta aleargă după toate, dar nu poate birui nimic, ci are numai înfrângeri. Aceasta este a doua formă de luare aminte şi a folosirii atenţiei în timpul rugăciunii, şi cine doreşte mântuirea sa trebuie să fie foarte atent şi să vadă paguba pe care o produce în sufletul său oprirea la acest stadiu. Totuşi, această a doua formă de rugăciune este cu totul mai bună decât prima, aşa cum noaptea cu lună este mai bună decât noaptea fără lună. Cuviosul Teofan numeşte acest fel de rugăciune a minţii: „din cap", deosebind-o de cel de-al treilea, care este al minţii în inimă sau al inimii unită cu mintea.

Cel de al treilea fel de rugăciune şi atenţie se înfăţişează astfel: Mintea în timpul rugăciunii petrece fără ieşire în interiorul inimii şi de aici, dinlăuntrul inimii, înalţă rugăciune către Dumnezeu. Aici se află toată esenţa lucrării. Deci, astfel – cum am arătat şi mai înainte – trebuie ca mintea să se coboare în inimă, goală de orice imaginaţie, adică fără închipuire, fără să cugete ceva sensibil şi fără să aibă vreun gând

lăuntric sau exterior, fie el chiar şi bun. Aceasta pentru că Dumnezeu se află în afară de cele simţite şi de cele cugetate şi mai presus decât toate acestea. De aceea şi mintea care caută să se unească cu Dumnezeu în rugăciune, trebuie să rămână în afară de toate cele simţite şi cugetate şi mai presus de toate acestea, pentru a ajunge la dumnezeiasca unire.

De aceea şi dumnezeiescul Părinte Nil Pustnicul zice: „Când te rogi, să nu-ţi închipui dumnezeirea, nici să laşi vreo altă formă să intre şi să se întipărească în mintea ta". Şi iarăşi, Sfântul Nicodim Aghioritul arată că la această întoarcere a minţii în inimă şi la intrarea ei într-însa cu rugăciunea minţii, trebuie să unim acestea trei: mintea, cuvântul lăuntric şi voinţa noastră, astfel încât aceste trei părţi ale sufletului nostru să devină una şi această una să rămână trei. Pentru că în forma aceasta, omul, care este icoană a Sfintei Treimi, se amestecă şi se uneşte cu întâiul chip, potrivit mărturiei Sfântului Grigorie Palama, care zice: „Când mintea cea una devine întreită, rămânând totuşi una, atunci se amestecă cu unimea Sfintei Treimi, închizând drumul oricărei înşelări şi se află aşezându-se mai presus de trup, de lume şi de toţi stăpânii lumii – draci" (*Filocalia*, cap. 2, Despre rugăciune). Şi când omul ajunge la această fericire, adică să se unească cu Dumnezeu în acest chip în inima lui, atunci el însuşi îi aduce lui Dumnezeu toată făptura simţită şi gândită, căruia el îi este legătură şi cuprindere, după mărturia aceluiaşi Sfânt Părinte Grigorie.

Unii dintre asceţii încercaţi au spus că „rugăciunea inimii este respiraţia sufletului, deoarece prin aceasta omul respiră în Duhul Sfânt. Din această respiraţie a sufletului în Duhul Sfânt începe în inima omului viaţa creştină". Tot cel ce are rugăciunea inimii, se străduieşte ca în timpul ei, toate cuvintele rugăciunii lui să-l ducă până la simţirea inimii.

Sfântul Marcu Pustnicul, arătând că diavolul are mare ură pe cei ce se roagă lui Dumnezeu din inimă, zice: „Când va vedea diavolul că mintea se roagă lui Dumnezeu din inimă atunci vine cu ispite mari şi grele".

Esenţa lucrării în timpul acestei sfinte şi din inimă rugăciuni – după învăţătura Sfinţilor Părinţi – este să stea cu mintea în inimă şi să strige către Dumnezeu: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă".

Şi iarăşi, fiindcă unii întreabă dacă acelaşi lucru este lucrarea minţii şi rugăciunea inimii, vom arăta cât mai pe scurt deosebirea dintre ele. Adică: Rugăciunea minţii este atunci când cineva se întăreşte cu atenţia în inimă şi înalţă de acolo rugăciunea către Dumnezeu. Iar lucrarea minţii este când cineva aşezat cu atenţia în inimă, prin pomenirea lui Dumnezeu îndepărtează tot gândul care ar încerca să intre în ea. Unii, în timpul lucrării rugăciunii se opresc în imaginaţie, alţii în lucrarea minţii în cap. Dar adevăratul pas îl fac cei care, trecând de aceste stadii, ajung la pacea inimii şi se ascund în ea. Prin urmare, după Sfântul Isaac Sirul, „inima este jertfelnicul gânditor al lui Dumnezeu" (cuv. 32).

Acelaşi Sfânt Părinte Isaac Sirul, arătând că liniştea şi cugetarea la moarte ne ajută la rugăciunea inimii şi la apropierea noastră de Dumnezeu, zice: „Fraţilor, să iubim liniştea până ce va muri lumea din inima noastră şi necontenit să ne aducem aminte de moarte, deoarece prin aceasta putem să ne apropiem de Dumnezeu în inima noastră" (cuv. 34). Iar pentru marele folos pe care îl are omul de la rugăciune, zice: „Cine doreşte şi vrea să vadă pe Domnul înlăuntrul său se grijeşte să-şi curețe inima prin neîncetata aducere aminte de Dumnezeu" (cuv. 43). „Deoarece este înfricoşat dracilor şi iubit de Dumnezeu şi de îngerii lui, acela care cu călduroasă râvnă, noaptea şi ziua caută pe Dumnezeu în inima lui" (cuv. 43).

Învăţături asemănătoare despre rugăciunea inimii ne dă şi Cuviosul Teofan Zăvorâtul, zicând: „Stai cu atenţie şi cu frică de Dumnezeu în inima ta, şi de aici adresează lui Iisus rugăciunea, din adâncul sufletului, şi lucrând astfel, aşteaptă cu răbdare şi smerenie şi cu inimă înfrântă, cu simţire de pocăinţă, până ce va veni şi se va atinge de inima ta harul lui Dumnezeu şi va trezi în ea rugăciunea neîncetată, cea de sine mişcătoare, care murmură ca un pârâiaş şi care va fi pentru tine ca un paznic, care păzeşte inima de toată necurăţia şi primejdia, după cuvântul Scripturii: *Păzeşte-ţi inima mai mult decât orice, căci din ea ţâşneşte viaţa* (Pilde 4, 23). Atunci şi toată viaţa ta, în măsura în care este hotărâtă de inimă, va deveni curată şi luminoasă".

Şi Sfântul Episcop Ignatie Briancianinov, care a fost un mare lucrător al rugăciunii inimii şi a scris

multe despre această rugăciune, îndemnându-ne să ne îndeletnicim cu rugăciunea lui Iisus, ne spune că această rugăciune are două părţi, care duc la rugăciunea curată, care este încununată de nepătimire sau de desăvârşirea creştinească la ostenitorii cărora Dumnezeu va binevoi să le-o dea.

În primul stadiu, cel ce se roagă este lăsat să se roage numai cu puterile sale. Harul lui Dumnezeu, fără îndoială, ajută pe cel ce se roagă, dar nu-şi descoperă prezenţa sa. În acest timp, patimile ascunse ale sufletului se pun în mişcare silind pe lucrătorul rugăciunii să se smerească. Biruinţele şi înfrângerile se înlocuiesc unele pe altele, iar voinţa liberă şi neputinţa omului se arată în toată golătatea.

În stadiul al doilea, harul lui Dumnezeu îşi arată simţit prezenţa sa în lucrare, unind mintea cu inima şi dând putere pentru ca rugăciunea să se facă fără întrerupere, cu plângere şi cu căldură, din inimă. Această a doua rugăciune provine din prima. Acum atenţia minţii în timpul rugăciunii atrage inima în consimţire şi când se întăreşte rugăciunea, consimţirea inimii trece într-o unire a minţii cu inima. În sfârşit, în timpul atenţiei care s-a unit cu rugăciunea, mintea coboară în inimă, pentru cea mai adâncă lucrare a rugăciunii.

Şi Sfântul Varsanufie cel Mare, arătând că prin osteneala şi prin întristarea inimii se câştigă rugăciunea inimii, ne sfătuieşte, zicând: „Sileşte cu durere inima ca să dobândească căldură şi rugăciune şi Dumnezeu îţi va da să le ai pe cele două veşnic. Numai să ştii că uitarea le izgoneşte pe acestea, născându-se în noi din nepăsare şi lene".

De asemenea, Sfântul Isaac Sirul, marele dascăl al liniştii şi al rugăciunii inimii, arătând că cine va ajunge la adevărata rugăciune a inimii, va ajunge la sfârşitul tuturor lucrurilor bune, zice: „Când cineva se va învrednici de necontenita rugăciune a inimii, ajunge la capătul tuturor faptelor bune şi astfel devine lăcaş al Sfântului Duh. Dacă totuşi nu a primit încă harul Sfântului Duh, nu poate dobândi şi lucra cu uşurinţă această rugăciune" (Cuv. 85).

„Deoarece – zice în continuare Sfântul Părinte – aşa cum Duhul, care sălăşluieşte în vreun om, nu opreşte rugăciunea, fiindcă *Însuşi Duhul se roagă veşnic pentru noi cu suspine negrăite* (Romani 8, 26), atunci nici când doarme acesta, nici când este treaz, rugăciunea nu se întrerupe în sufletul său, ci fie că mănâncă, sau bea, sau doarme şi orice ar lucra şi chiar dacă ar dormi în cel mai adânc somn, bunele miresme ale rugăciunii din inima lui cresc fără întrerupere şi rugăciunea atunci nu mai are nici o întrerupere, nici capăt, ci în tot timpul se află în el. Ba chiar dacă ar înceta înlăuntrul său această rugăciune, totuşi în adâncul său lucrează necontenit.

Deci desfătarea celor curaţi este rugăciunea neîncetată, zice un oarecare dintre purtătorii de Hristos, fiindcă gândurile lor totdeauna sunt mişcări dumnezeieşti, iar mişcările inimii curate şi ale minţii sunt glasuri blânde prin care îi cântă în ascuns Celui ascuns...".

Iarăşi, în continuare, arătând care este semnul celor desăvârşiţi în rugăciunea curată a inimii, marele

Părinte Isaac Sirul zice: „Când se mişcă în mintea sa pomenirea lui Dumnezeu, îndată inima lui se porneşte spre dragostea lui Dumnezeu şi ochii lui varsă lacrimi cu îndestulare, deoarece dragostea obişnuieşte să verse lacrimi din ochi, când îşi aduce aminte de cel pe care îl iubeşte. Unui astfel de iubitor de Dumnezeu niciodată nu-i seacă lacrimile, deoarece continuu găseşte prilej, care să-l ducă la această pomenire a lui Dumnezeu, încât şi în timpul somnului vorbeşte cu Dumnezeu, fiindcă dragostea aşa obişnuieşte să lucreze şi aceasta este desăvârşirea oamenilor din viaţa aceasta" (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 85).

Şi iarăşi fiind întrebat dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul despre semnul celor ce sunt desăvârşiţi în curăţia inimii, care se face pe cât este cu putinţă omului pe pământ, îndeosebi prin rugăciunea curată a inimii, acesta a răspuns: „Când cineva vede pe toţi oamenii buni şi nu i se pare nici unul păcătos sau necurat, atunci în adevăr este curat cu inima". Deoarece altfel cum se poate împlini cuvântul apostolului, care zice că omul trebuie să socotească pe toţi mai presus decât el, cu inimă curată (Filipeni 2, 3)? Şi al proorocului Avacum care zice: *Ochiul curat nu vede pe cele rele* (1, 13)?

PĂRINTELE CLEOPA ILIE ÎN DIALOG CU PĂRINTELE GALERIU
19 august 1994

Părintele Cleopa: Prin mijlocirea rugăciunilor Preasfintei Maicii Domnului, a Mântuitorului şi a tuturor sfinţilor, ne-am mai văzut o dată în această viaţă. Nu ştiu dacă ne-om mai vedea. Eu îs un putregai.

Părintele Galeriu: Ştie Dumnezeu!

P.C.: Mă văd bătrân şi slab. Câţi ani aveţi?

P.G.: Am şi eu 76 la toamnă, în noiembrie.

P.C.: Mulţi înainte cu darul lui Dumnezeu

P.G.: Ce-i mult...

P.C.: Moş Costache a păşit pe 83.

P.G.: La botez şi eu tot Costache sunt.

P.C.: Tot Costache!

P.G.: Zicem Constantin că ne-am mai boierit noi pe urmă, ca literatură.

P.C.: Sunteţi moldovean, Costache vă cheamă.

P.G.: Dar la buletin, oamenii ăştia m-au întors înapoi la buletin, după numele care mi l-a dat tata – Costache.

P.C.: Tare mi-a fost milă de mata şi dragoste când bietul patriarh era bolnav şi l-au părăsit toţi. Cine era pe acolo? Numai părintele Galeriu în jurul lui. El alerga în toate părţile...

P.G.: M-am dus la spital şi la Sinaia, şi am zis: „Staţi liniştit, că vă întoarceţi înapoi! Noi ne ostenim să vă întoarceţi înapoi".

P.C.: Da, da, săracul...

P.G.: Pentru că n-aţi vrut să veniţi sfinţia voastră patriarh. Noi am apelat şi ne-am rugat... Nu era altă soluţie: ori Patriarhul Teoctist, ori Cleopa patriarh.

P.C.: Oare câtă ruşine şi păcat era să vezi un putregai în fruntea Bisericii!?

P.G.: Ei!...

P.C.: Un putregai, un hârb legat cu sârmă...

P.G.: Dar ştiţi că am venit cu Părintele Anania, şi cu ăştia doi, care-s oameni mari acum...

P.C.: Aţi venit şi v-aţi spovedit şi n-am ştiut de ce aţi venit. Aţi venit cu scop. „Uite, trebuie să mergi la Bucureşti să te facă episcop!..." Ei, închipuieşte-ţi!

P.G.: Noi trei am venit atunci, precum ştiţi.

P.C.: Dar mi-a plăcut de Părintele Paisie, când m-am dus la el, i-am zis: „Nu cumva să aprobi!" Că el era duhovnicul meu. Şi când ne-am dus acolo [în chilia lui], am căzut în genunchi, dar bătrânul zice: „Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească, Domnul să vă dea un colţişor de Rai, mulţumim lui Dumnezeu că aţi venit sănătoşi, să mergeţi sănătoşi, dar Cleopa nu pleacă de aici!" I-au bufnit râsul.

Apoi a venit altă delegaţie: Gherasim Cucoşel de la Buzău, şi apoi a venit stareţa din Agapia cu vreo 20 de maici...

P.G.: Eustochia.

P.C.: Eustochia, săraca, cu aprobare de pe la Iaşi: „Să vă duceţi la panacida eroilor şi să rămâneţi la Bucureşti!" Măi, câţi au venit! Eu, Preacucernice părinte, vă spun de la inimă. Eu am trăit în munţi. Eu am fost la oile mănăstirii 11 ani. Eu îs om sălbatic, trăit în păduri. Toţi munţii ăştia îi cunosc, şi apoi eu să mă duc în Bucureşti? Nici nu ştiu limbi străine. Dar Anania a zis: „Nu, că noi îţi aducem translatori" – cum se cheamă?

P.G.: Da, da. Traducători, tălmaci.

P.C.: Au spus că-mi pune uşieri, îmi pune...

P.G.: Păi aşa ne hotărâsem, cu Anania, cu Daniel, noi să ţinem administraţia. Noi trei să ne ocupăm de ea, iar cuvioşia voastră: cuvânt, slujbă şi reprezentare.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Reprezentare. Acesta era planul.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Ei, aşa a fost, dar Dumnezeu a rânduit altceva.

P.C.: Mila Domnului a rânduit, eu nici nu visam una ca asta. „Ia uite, măi, ce-a căzut pe capul meu!" Apoi au zis: „Lasă, că ne ducem noi la Părintele Paisie şi faci ascultare de el!" Ei au crezut că Părintele Paisie este de partea lor.

P.G.: Da, da, da. Păi tot pe Părintele Paisie aţi întrebat şi de stăreţie, în '42-43. Tot pe dânsul l-aţi întrebat.

P.C.: Când au vrut să mă ia, când tundeam oile. Mi-a scris bătrânul o carte poştală de la Cozancea, că abia în '48 a venit el aici: „Dragul tatei! Îmi spui că

au venit să te ia la stăreţie după atâţi ani stând la oi. Să fii ca cum n-ai lua, ca cum n-ai da. Nu te bucura când te-or pune, nu te scârbi când te-or scoate!"

P.G.: Foarte important. Adâncă vorbă, înţeleaptă, cu dreaptă socoteală.

P.C.: Şi apoi au venit cei cu cancelaria mănăstirii peste două săptămâni. „Ei, te-ai răzgândit?" „Uite ce-mi spune bătrânul!"

P.G.: Ascultare.

P.C.: Săracul! Că la el am început la Cozancea, în '24.

P.G.: De la 12 ani. Eraţi tot la oi.

P.C.: La oile mănăstirii.

P.G.: Au reînfiinţat acuma Cozancea! Nu?

P.C.: Am fost. M-a trimis patriarhul anul trecut. A venit patriarhul aici cu trei mitropoliţi, şi i-a spus lui vlădica Eftimie: „Te rog să iei pe Părintele Cleopa să-l duci la Victoria, la Sihăstria Voronei...".

P.G.: El [patriarhul] este din Tocirenii Vechi.

P.C.: Da. Victoria este la 4 km mai sus. Da, că el de acolo-i, de mic copil acolo. Era fratele Tudorel Arăpaşu, avea 12 ani când a venit acolo la părintele Ghedeon Rebenciuc.

P.C.: Mie îmi trebuia numai blagoslovenia stareţului. A grăit cu stareţul. „Îi dau voie, cum să nu!" Mi-a dat un ARO de aici, mi-a dat trei călugări, ca să mă ajute pe drum şi am plecat şi am văzut Cozancea. Am văzut Paraclisul Părintelui Paisie în pădure, unde a pus el o cruce în 1920.

P.G.: După ce-a venit el din război. El a fost la război în '916.

P.C.: Da, în a doua mobilizare. Le-a dat cinci hectare de pământ la cei care au fost pe front, că au câştigat războiul şi au făcut România Mare. El i-a chemat pe fraţii săi, că avea cinci fraţi, şi le-a dat la toţi câte un hectar de pământ: „Eu mă duc la mănăstire să slujesc lui Dumnezeu, că m-a adus viu, de pe unde am umblat!"

P.G.: El a ajuns până la Budapesta. Cu Ianoş Moşoiu.

P.C.: Da, da, da. A zis că cântau unguroaicele fel de fel de cântări cu aparate, când a intrat armata noastră, ca să le moaie nervii la ai noştri, ca să nu-i omoare. „Nu vă facem nimic rău!"

P.G.: Nu, nu, nu. S-au purtat creştineşte...

P.C.: El a venit şi a pus o cruce de stejar acolo, când a intrat în mănăstire. Când am văzut-o acum, o cruce aşa groasă de stejar lângă paraclisul lui în pădure, pusă de el în '920. Stareţul acesta nou, care este acum, a mai construit, dar casa la care am ajutat eu să se facă când eram militar, când am fost în concediu, nu mai era. Unde a fost casa părintelui Paisie, o vacă roşie păştea iarbă. Şi unde a fost casa lui Gherontie şi a lui Gherman Condurache, tot aşa. Tot era păşune. Eu ştiu cum era atunci. Şi când am ajuns acolo, m-a apucat un plâns...

În '37, când eram în armată, am venit într-o permisie la Cozancea. Mai aveam trei luni până la liberare, eram caporal, făceam la Botoşani, la transmisiuni. Părintele Paisie a vrut mult ca unul din noi, dintre fraţi, să rămână la el – Gherasim a stat şapte ani ucenic la el – şi când a văzut că plec, a zis:

„Să-mi spui mie, dragul meu, nu vrei să vii la mine ucenic?" Vă spun drept: fraţii mei muriseră aici la Sihăstria, Gherasim a murit în '33, Vasile în '31. Ştiau Psaltirea pe de rost, dormeau noaptea în sicrie, erau mari nevoitori. Şi-i zic: „Nu stau, că aici sunt aproape de casă (numai vreo 5 km erau până la mine) şi acolo mă duc"..

El când a văzut aşa – cânta cucul, era în luna lui mai –, a zis: „Eu te petrec până în marginea pădurii", vreo doi km. Şi când am ajuns în marginea pădurii, Părintele Paisie a zis: „Hai să facem un legământ!" „Hai!" Dar eu nu ştiam ce legământ. „Hai să facem întâi trei metanii!" Şi am făcut trei metanii până la pământ, şi el a zis aşa: „Doamne, dacă băiatul acesta va muri înaintea mea, să fiu la capul lui. Iar dacă voi muri eu înainte, să fie el la capul meu!"

Şi apoi eu am fost la capul lui.

P.G.: Asta era la Cozancea, acolo...

P.C.: Da. În pădurea Cozancea. A fost legământ. Şi el a spus aşa: „Dacă nu vii frăţia ta aici, el avea 30 de ani la Cozancea, am să merg eu la Sihăstria". Şi în '48 cu Părintele Chiril Şaramet, care a plecat la Sfântul Munte, numai ce văd că vin amândoi. Au intrat prin clopotniţă şi „Gata! Du-te la Iaşi şi vorbeşte cu vlădica Valerie, că vrem să venim aici!"

P.G.: Valerie Moglan.

P.C.: Moglan, săracul. El m-a făcut arhimandrit.

P.G.: Iar Galaction Cordun v-a hirotonit.

P.C.: Galaction Cordun.

P.G.: Şi pe mine tot el.

P.C.: Tot el? Da el. Era stareţul Mănăstirii Neamţ pe-atunci.

P.G.: Da, da, da.

P.C.: Vlădica Valerie, era plină biserica de lume când m-a făcut arhimandrit, mi-a dat băţul lui de episcop în mână, m-a pus în strana lui şi a spus la popor: „Na acest toiag. Cine va asculta de sfinţia ta, de Dumnezeu ascultă. Cine nu, poţi să-l baţi cu toată pădurea, că om nu-l mai faci".

P.G.: Ai văzut?

P.C.: Aşa a zis.

P.G.: Foarte înţelept a gândit. Oameni cu moştenire veche. Cu aşezare duhovnicească şi moştenire veche.

P.C.: Îi am la pomelnic. Cât pot pomeni, şi-i mai ţin minte... Eu în '24 am plecat la Cozancea şi în '29 am venit aici la Sihăstria. Cinci ani am stat acolo. Dar în Bucureşti unde staţi?

P.G.: Stau în curtea bisericii la Sfântul Silvestru. Am o căsuţă mică lângă clopotniţă.

P.C.: Eu nu ştiu unde-i Sfântul Silvestru.

P.G.: Pe lângă Piaţa Galaţi.

P.C.: Am stat duhovnic la Patriarhie atunci când m-a adus din pădure. Patriarhul m-a ţinut vreo 4-5 luni. M-a pus de am predicat la toate mănăstirile. Mi-a dat autorizaţie cu viza Ministrului de Interne şi mi-a spus să mărturisesc toate mănăstirile din jurul Bucureştiului. Am început cu Ţigăneşti şi pe urmă Căldăruşani, Pasărea. La Pasărea am fost arestat. Eram cu Arsenie, ucenicul meu.

P.G.: A, cu Arsenie Papacioc.

P.C.: Noi eram trimişi străini pe acolo. Nu mai fusesem niciodată. Un preot de acolo a spus la miliţie că eu sunt duhovnicul comandantului partizanilor din munţi.

Şi numai cum eram la un Sfântul Maslu la Mănăstirea Pasărea – era din Bucureşti lume multă, că Pasărea avea vreo 400 şi ceva de călugăriţe –, când terminam Sfântul Maslu, numai vin doi plutonieri cu pistoale automate: „În numele Legii sunteţi arestaţi! Urmaţi-ne!"

Am dat jos crucea, felonul, epitrahilul şi i-am urmat. „Buletinele!" Ne-au scos pe poarta aceea de către apus; era în timpul prăşitului. Era poarta aceea pictată de Protcenco: „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului".

P.G.: Păi până a ajuns să-l primiţi la Sihăstria, el pe acolo sărmanul a rătăcit: la Căldăruşani, Pasărea. Picta câte o iconiţă, săracul...

P.C.: Da. Şi ne-au dus la Afumaţi. Ne-au cerut buletinele. Noi aveam delegaţia Patriarhiei, semnată de patriarhul: „Părintele Ilie Cleopa cu ucenicul său, Arsenie Papacioc, sunt delegaţi de noi să meargă prin mănăstiri pentru predici, pentru îndrumări duhovniceşti şi spovedania soboarelor". Dar ei nu ne-au cerut delegaţia Patriarhiei, ci buletinele. Dar buletinele noastre, fiind noi de atâţia ani în munţi, nu erau vizate. Şi când mergeam încolo, unul mergea înaintea noastră şi unul în spate. Oamenii se puneau în coada sapei şi se întrebau: „Oare unde îi duc pe preoţii ăştia?"

Dar eu îi spun lui Arsenie: „Aşa, Arsenie, din pustie la Patriarhie şi de la Patriarhie mergem la

puşcărie!" Dar Arsenie avea 14 ani de închisoare: „Taci, măi frate, zice, suntem trimişi de şeful Bisericii. Poate să mă împuşte acum!"

P.G.: „Suntem în ascultare!"

P.C.: „Suntem pe drumul ascultării". El era întărit săracul. Aşa. Încep cercetările. Erau ofiţeri acolo, la Afumaţi. Întâi pe mine. „De unde eşti? Câtă şcoală ai? Unde ai făcut? N-ai neamuri în străinătate?" Şi la urmă mă întreabă: „De ce ai stat în pustie?" „Să mă rog lui Dumnezeu!" „Dar în mănăstire nu puteai?" „Am fost prea obosit şi m-am dus în pustie".

Când a terminat cu mine, îl ia pe Arsenie. Arsenie avea hârtie de la Aiud că i-a dat drumul, că el făcuse la Aiud închisoare. „Dumneata ai fost arestat". „Da, dar uite, nu mi-aţi dat voi drumul?" „Şi de ce ai plecat în pustie?" „După stareţul meu, să mă rog. Să mă învăţ rugăciunea!"

Dar ei ne luaseră buletinele şi nu erau vizate: „Trebuie să plătiţi atâta taxă, că nu-s vizate buletinele!" Dar n-aveam nici un franc la noi. „Lasă că o păţiţi voi!", ne-au zis.

Maicile au venit cârd – erau sute de maici venite – tocmai acolo, la 15 km, şi strigau în gura mare: „Daţi-ne duhovnicii! Daţi-ne duhovnicii! Daţi-ne duhovnicii!"

Şi stareţa de la Pasărea a zis: „Da. Ne-aţi furat grâul de la arie. Aţi luat oamenii ăştia sfinţi, care au venit din pustie!...". Şi acela spunea: „Taci, maică!" Mămucuţă, se sfădea cu aceia.

Apoi stareţa a dat telefon la patriarh. Patriarhul era la băi, la Olăneşti, cu Gheorghiu Dej. „Părintele Cleopa cu ucenicul sunt arestaţi la Pasărea". Ehei, când a auzit patriarhul, el ţinea mult la mine. Îl am în memorie.

Au venit apoi doi ofiţeri de la miliţia centrală cu motocicletele şi când au intrat acolo, au întrebat:

– Măi, care-i mai mare aici?

A strigat acela:

– Eu. Era şeful secţiei.

– Măi, ce-aţi făcut voi aici ştie şi Londra şi Washingtonul! De ce aţi arestat călugării ăştia?

– Avem informaţii...

– Să vă ia d... pe toţi aici! Ştiţi voi cine-i Iustinian Patriarhul? Măi, el este părintele ţării, cu Gheorghiu Dej. Ăştia sunt delegaţii Patriarhiei.

Că ei n-au cerut delegaţia Patriarhiei, au cerut buletinele. Am dat buletinele. Când au venit aceia au spus:

– Părinţilor, aveţi delegaţia Patriarhiei?

– O avem – era la mine –, dar nu ne-a cerut-o, au cerut buletinele.

– Ia scoateţi voi!

Când au văzut aceia, semnat de patriarhul şi viza ministrului de Interne, au început să se scuze:

– Nu eu! Nu-s vinovat eu! Acela. Acela.

– Părinţilor, vă duceţi în mănăstirile în care aveţi aprobare. Faceţi tot ce-a spus patriarhul! Toţi aceştia care v-au arestat vor fi pedepsiţi!

Că s-a făcut mare propagandă în ziua mare, că a venit soborul mănăstirii.

P.G.: Făcuseră agitaţie, şi asta lor nu le convenea.

P.C.: Noi nu fusesem niciodată pe acolo în viaţa noastră. Era prima ocazie. Ne-au dat buletinele şi când ne-am întors, maicile, unele cântau, altele plângeau. Ne-au adus şi am ajuns noaptea înapoi. Nu luaserăm nici o lingură de apă de joi seara, cum am ţinut noi predică. Am slujit în biserică, am ţinut predică...

P.G.: Cu ascultare şi în măsura ascultării.

P.C.: Şi acuma după masă aveam de spovedit, când ne-au luat ei. Şi când ne-a adus acolo, săraca stareţă! O stareţă bătrână era...

P.G.: În '48, iertaţi-mă, am fost acolo ca într-un fel de pelerinaj. Vreo două maşini şi cu preotul Mihai Ştefan, şi era acolo duhovnic Mina Prodan. El era duhovnic acolo.

P.C.: El. L-am mărturisit. Mina Prodan era duhovnic.

P.G.: Că a şi murit aici aproape, pe braţele Preacuvioşiei voastre.

P.C.: Eu l-am mărturisit.

P.G.: Că mi-aţi spus o vorbă mare şi de Mina Prodan, că aşa cum l-a făcut mama lui a rămas toată viaţa. A fost om duhovnicesc.

P.C.: Om duhovnicesc, săracul! Când am venit eu cu maicile de la Afumaţi înapoi, cu atâtea sute, seara, el era cu vreo 30, din cele bătrâne: „Eu n-am putut să mă duc cu aiestea bătrâne. Am rămas cu ele acasă!" El ne-a ieşit înainte.

Şi au venit săracele, cu maica stareţă: „Haideţi la stăreţie! Uite aveţi cheile de jos, de sus!" Dar nişte maici au zis: „Maică stareţă, nu i-au luat ziua, că se

face tulburare mare, dar poate o să-i ia noaptea. Să meargă la noi. Eu am un secret în pod".

P.G.: Cum a stat şi părintele Argatu ascuns 11 ani.

P.C.: „Şi să meargă să-i ascundem, să nu-i ia noaptea". Eu eram mai prost, că eu dacă n-am făcut închisoare, dar Arsenie săracul prin câte a trecut, a zis: „Nu, măi fraţilor. Suntem oficiali. Dumnezeu care ne-a păzit ziua, ne va păzi şi noaptea. Stăm aici. Cum vrea Dumnezeu!".

Şi dacă a zis Arsenie, m-am lăsat după el, că el era încercat, săracul.

P.G.: Avea încercare mare...

P.C.: Fratele său a fost general. Când l-au împuşcat atunci, la Râşnov.

P.G.: Atunci o fi fost în timpul lui Armand Călinescu sau mai târziu?

P.C.: Şi el era cu frate-su, Radu. Frate-su a fost general pe timpul regelui. Erau 300 şi i-au dus la Râşnov, aproape de Zărneşti, şi au făcut un mormânt de vreo 100 de metri de lung, şi de 2-3 metri adânc. Şi i-au adus şi i-au legat pe toţi la ochi pentru împuşcare. Numai când să-i împuşte, când toţi erau legaţi la ochi, numai să cadă acolo în morminte, că acolo îi îngropau, au venit doi călări: „Staţi, măi, staţi! Jumătate se împuşcă. Jumătate merg la Aiud".

Şi când au numărat să împuşte din lotul acesta, Arsenie a căzut să fie liber şi frate-su să fie împuşcat. Frate-su când a văzut că i-au împuşcat pe toţi la frunte, când a văzut că-i împuşcă, atâta a zis: „Măi, Angheluţă, ai grijă de copiii mei!" Şi a căzut jos şi s-a

dus. Aşa s-a despărţit de frate-su. Mi-a spus săracul. Eei, prin câte a trecut!

Şi apoi ne-a luat soborul să ne dea de mâncare. Am gustat ceva, dar nu mai puteam. Era pe la miezul nopţii. Şi numai ce vin nişte maici cu nişte ciomege în mână: „Maică stareţă, îi ducem noi până la Patriarhie, ca să nu-i aresteze". Dar Arsenie a spus: „Stăm pe loc! Cum va vrea Dumnezeu!" că delegaţia era la noi. Era cam aproape ora 12 şi am adormit. El într-un birou şi eu dincoace. Aici era un epitaf cu Adormirea Maicii Domnului şi avea o candelă. Şi când mă trezesc eu pe la ora 1-2, aud jos la parter vorbind. „Arsenie, a venit securitatea!" El avea cheile la dânsul, şi de jos şi de sus. Noi eram la al doilea etaj. Dar el, mai îndrăzneţ, s-a dat jos tiptil, şi s-a dus la uşă. Când ajunge la uşă, glas de femei. Când deschide uşa, au strigat maicile: „Văleu, dar nu dormiţi? Noi vă păzim aici, suntem 20 de serviciu!"

În jurul palatului erau 20, gardă. Opt erau la clopote, ca în caz că vine securitatea să tragă clopotele, că satul Pasărea era anunţat: „Au venit doi pustnici din pădure. Sunt arestaţi". Că-i un singur drum de la Pasărea care merge la Brăneşti. Numai pe acolo trebuiau să vină maşinile. „Dar în Biserică de ce-i lumină?" am întrebat. „Îi priveghere de toată noaptea, de aseară. Stareţa a pus. Acum au terminat pravila şi de acum citesc la Psaltire până-n ziuă".

Când vine la mine, îmi spune: „Măi frate, măi, toată mănăstirea-i trează. În biserică este slujbă de aseară. Sus la clopote sunt 8, să tragă să audă comuna, să iasă înaintea securităţii. Satul era pus tot în

picioare". Eu am zis: „Dacă ei se roagă, dormisem vreo două ceasuri, hai să ne rugăm şi noi!" Am scos şi eu Psaltirea, Ceaslovul şi ne-am rugat. Ele până dimineaţă au stat cum le-a pus stareţa.

Când deodată apar doi generali. Îl ia pe Arsenie:

– Cum te cheamă?

– Arsenie.

– Unde sunt călugării cei doi, care au fost duşi ieri sub escortă la Afumaţi?

– Eu îs unul.

– Dar celălalt?

– Stareţul meu, este sus acolo.

– Părinţilor, noi suntem de la securitatea generală. Toţi aceia care v-au pedepsit pe dumneavoastră, sunt pedepsiţi. Dvs. aţi fost oficial aici, nu hoţi. Să fiţi liniştiţi, căutaţi-vă de serviciu, cum scrie pe delegaţie!"

Am mai fost pe urmă la Zamfira, Suzana, Cheia; erau mănăstiri la care încă nu fusesem.

P.G.: Vedeţi, Părinte Cleopa, eu ţin minte o vorbă de la Patriarhul Iustinian. Chiar în anul acela când a ajuns patriarh – eram la Ploieşti –, şi a venit şi ne-a vorbit. El mereu spunea: „Politica lăsaţi-mă pe mine s-o fac, dvs., preoţii, vedeţi-vă de slujbă!" Or, ce înţelegea el prin asta? El îşi dădea seama că o să fie puşi mulţi din ei la cazne, la ispitiri. Dacă ar fi fost aşa, ca el să facă politica, ştia, era şi patriarh, noi scăpam de multe rele, de multe ispitiri.

P.C.: Da, da, da. Eram în palat la el şi-mi zice: „Părinte Ilie, ia epitrahilul, că am să-ţi spun ceva!" Se spovedea.

*

P.C.: Cine mai este la biserica Sfântul Vasile?

P.G.: Acuma sunt nişte preoţi tineri.

P.C.: Ţin minte că m-aţi pus să vorbesc în biserică…

P.G.: Aţi vorbit întâi în biserică, apoi la cimitir…

P.C.: Apoi a fost o înmormântare.

P.G.: La cimitirul Viişoara. Şi cum Duminica se adună creştinii şi merg la mormintele lor, a venit multă lume. Câteva mii erau. Este cimitirul principal al oraşului.

P.C.: Da, de pe un mormânt acolo am vorbit.

P.G.: Şi v-aţi suit pe o piatră de pe mormânt, şi aţi vorbit la mulţimea aceea *Drumul sufletului după moarte*.

P.C.: Da, da, da.

P.G.: Şi pe urmă am revenit în biserică şi aţi vorbit şi la altă adunare, că aveam adunări după amiaza. Şi apoi am mers la doctorul Grigoriu…

P.C.: Grigoriu, săracul!

P.G.: S-a dus şi el. Apoi am plecat împreună la Vladimireşti. Am mers acolo să mai potolim duhurile acolo.

P.C.: Că era cu deasa împărtăşanie.

P.G.: Păi da, da, săracii, cu Părintele Ioan, cu maica Veronica, că şi acuma iar se mai agită duhurile acolo. Se mai tulbură.

P.C.: Mi-a spus bietul Prea Sfinţitul Casian.

P.G.: Iar se mai tulbură duhurile. Dar se luptă să le potolească.

P.C.: Bietul episcop se luptă. A pus condiţii să nu se împărtăşească mai des de 40 de zile. A arătat de la Sfântul Simion Tesaloniceanul...

P.G.: A pus aşezământ bun.

P.C.: A scos pe Ioan şi Ioan s-a dus în Ardeal.

P.G.: Da, este la Recea. Da. Trebuie pus aşezământ Apostolic şi patristic, părintesc. Succesiunea trebuie să fie Apostolică şi Patristică...

P.C.: Aşa este. Da.

P.G.: Şi prin Sfinţii Părinţi.

P.C.: Săracul Părintele Galeriu, cum am să stau acum, dacă te duci? Îmi pare rău.

P.G.: Câte am petrecut împreună şi mare bucurie am avut când aţi plecat a doua oară în pustie, că aţi plecat cu *Sbornicul* adus de mine şi v-a adus multă mângâiere.

P.C.: *Sbornicul* îl am şi acuma la casa din deal. Prima dată Gheorghe Roşca mi l-a dat.

P.G.: Bietul Părinte Gheorghe Roşca era duhovnicul nostru. Şi a lui Todiraşcu şi a lui Alexandru Mironescu şi al lui Virgil Cândea... Părintele Petroniu când a aranjat biblioteca de la Mănăstirea Neamţ a găsit Sbornicele acestea trimise de cei de la Mănăstirea Valaam, unul din 1936 şi altul din 1938, „Rugăciunea lui Iisus" (Cum se potriveşte rugăciunea lui Iisus pentru omul de azi). Şi Părintele Petroniu ni le-a dat nouă şi noi am dat ceva gologani, de le-a tradus în româneşte. Asta-i, cum s-ar zice, activitatea noastră tainică. Tainică, cum s-ar zice, când nu era voie. Înţelegeţi?

P.C.: Da.

P.G.: Şi atunci le-am răspândit. Şi primul Preacuvioşiei voastre vi l-am adus.

P.C.: Eu l-am avut cu mine atâţia ani. Atâta-i însemnat şi-i făcut!...

P.G.: Da, că acolo-i vorba de Agapie Orbul, de Teofan Zăvorâtul, de Ignatie Briancianinov, de toţi oamenii ăştia duhovniceşti...

P.C.: De toţi, toţi, toţi. Eu unde citeam, tot puneam semne...

P.G.: Stareţii de la Optina, de la Valaam, primii părinţi: Isaac Sirul, Efrem Sirul...

P.C.: Unde am stat, pe rădăcinile brazilor, mamă! Mi-aduc aminte, Sbornicul a fost cu mine. Psaltirea, Ceaslovul, Sbornicul, şi am avut o Sfântă Scriptură, aşa mi-aduc aminte, cărţile care au fost cu mine, dar acesta ştiam că-l am de la sfinţia voastră.

P.G.: M-am mângâiat aşa, că ne-a legat Dumnezeu, ne-a legat cu atâta fericire.

P.C.: Au venit doi pădurari aici, unul Crăciun şi unul Popa, tocmai de unde am stat eu, de la Vadul Negrilesei. Au găsit bordeiul meu, unde am stat în pustie, dar risipit. Şi unul, chiar în postul lui, mi-a zis: „Părinte, îl facem nou, îl facem tot, vii să-l vezi!" „Măi băieţi, nu mai pot!" „Nu! Te ducem cu maşina, că maşina merge până la Muntele Vărăria". Dar de la Vărăria mai mergi 5 km aşa şi vreo 3 km în stâncă.

„Părinte, zice, un brad în fundul bordeiului cu o cruce pe el". Acolo stătea cutia cu Preacuratele Taine. E o taşcă şi o cruce de chiparos sculptată frumos...

P.G.: Cum zic savanţii: „Trusa".

P.C.: Aceea a fost cu mine nouă ani, am purtat-o pe unde mă duceam, că nu ştiam unde am să mor. Mi-aduc aminte. A venit Crăciun acela şi a spus: „Părinte, tare am dori să vii numai să-l sfinţeşti". Şi le-am spus: „Măi, băieţi, nu mai pot!" „Noi vă ducem cu maşina până la Vărărie şi de acolo înainte vă ducem cu o căruţă cu două roate până la bordei".

P.G.: Acolo aţi avut bordeiul...

P.C.: Acolo mi-a făcut bordeiul pădurarul Maxim Dumbravă cu feciorul lui, Ilarion. A săpat în pământ o gaură mare şi apoi a pus bârne de fag deasupra. Şi pe bârnele de fag a pus foltăi de brad, ca şi cum ar fi carton gudronat, şi apoi a pus pământ deasupra şi apoi a semănat brad mărunt şi a pus frunze de brad, puzderie. Puteai să treci de o mie de ori peste mine şi nu ştiai că acolo este o jivină în pământ. Eu aveam uşiţa numai atâta de mică [50/50 cm], îmbrăcată cu muşchi verde, că acolo erau multe pietre cu muşchi, şi nu-ţi dădeai seama. În fundul bordeiului ardea candela la Preacuratele Taine. Era un brad şi o cruce făcută pe el, unde am pus cutia cu Sfintele Taine. Şi au spus: „Bradul cu crucea este şi acuma. Dar bradu-i mare, voinic, şi tare am vrea să facem acolo un schit!" Acolo a vrut să mă omoare vrăjmaşul într-o noapte, în Postul Crăciunului.

P.G.: Când aţi auzit ca nişte tancuri, aşa!

P.C.: Da. A venit un rabin cu o maşină de alamă, cum n-am mai văzut în lumea asta. Era în postul Crăciunului. Şi eu eram la pravilă, drept la miezul nopţii. Şi a început un cutremur: *Dudududu! Dudududu! Dudududu! Dudududu!*

Eu am zis că-i cutremur. Când am auzit aşa huruind, întâi am zis că-i cutremur. Dar afară era lună. Şi când dau să deschid uşa, numai ce văd o maşină de alamă, nu înaltă. Avea mii de roţi. Şi deasupra un rabin cu o pălărie. Ochii jumătate negri, jumătate albi. Maşina aceea mergea încet-încet. Şi când a vrut să intre în bordei, eu am luat crucea în mână şi m-am dus unde erau Sfintele Taine, că zice Sfântul Metodie al Constantinopolului: „Dacă ai Sfintele Taine cu tine, ai pe Hristos viu!", că-i Trupul şi Sângele Lui.

Eu am prins bradul în braţe şi am zis: „Doamne Iisuse, nu mă lăsa!" Atâta am zis. N-am vorbit cu el. Şi el când a intrat, a zis apăsat: „Ce cauţi aici?" Se cutremura pământul. Eu n-am vorbit. Şi am zis: „Chiar de mă omoară, eu să mor cu Sfintele în braţe".

A început a se da înapoi. Şi eu aveam un şipot mai în vale, cum e cristalul. Şi când a ajuns pe malul acela, s-a dat peste cap. Şi când a huit odată, până a doua zi la ora unu mi-au huit urechile. Şi s-a dus şi nu l-am mai văzut.

Îmi aduc aminte, mai erau două săptămâni şi o zi până-n Crăciun. Asta era prin 1953-54.

P.G.: Asta nu-i exact ca la Sfântul Ilie la Horeb? Când s-a făcut vârtej mare şi Dumnezeu nu era în vârtej. Şi s-a făcut cutremur şi Dumnezeu nu era în cutremur, şi foc şi nu era, ci era în adiere de vânt subţire. Vezi, diavolul aşa a venit, în cutremur şi foc şi-n vârtej. Asta-i dovada între cel rău şi Dumnezeu. Şi cu Sfintele Taine. Asta-i grozavă.

P.C.: M-am prins cu braţele de bradul unde eram şi am stat aşa. Şi după ce-am văzut că s-a dus, s-a

auzit un huiet mare. Şi-a dat drumul în prăpastia aceea, că era aproape de bordei la câţiva metri... Şi pe urmă am început a mă ruga, m-am liniştit şi m-am pregătit de împărtăşanie. Mă întâlneam cam la 2-3 luni la muntele Scrânciobul cu bietul Arsenie Papacioc, cel cu barbă mare. El s-a îmbolnăvit cu mine în pustie şi l-am dus la o bătrână, Victoria Bălan.

Şi când veneam, ne întâlneam la muntele Scrânciobul, ne mărturiseam amândoi. El se împărtăşea, avea şi el Sfintele şi eu, ne iertam şi eu plecam la bordeiul meu, el pleca la muntele lui. Mi-aduc aminte prin câte ne-a trecut mila Domnului! Dar când ne-am despărţit, am jurat pe Evanghelie, aveam un Noul Testament: „Dacă te prinde pe sfinţia ta, să nu spui de mine, şi dacă mă prinde pe mine, să nu spun nimic, ca să nu zică că suntem organizaţie".

P.G.: Da, da, că dacă erau 2-3, însemna că era organizaţie. Ce vremuri au fost acelea! Vai de mine!...

P.C.: Doamne, prin câte ne-a trecut mila Domnului!... şi apoi bietul patriarh, Iustinian, ne-a căutat mult, cu acte, dar nu mă găsea. A trimis pe Daniil Tudor, pe Părintele Petroniu şi pe Emilian Olaru, pe care l-am lăsat la Mănăstirea Slatina. Eu am zis că plec la spital. N-a ştiut nimeni. Noaptea am plecat. Săracul, a murit şi el.

P.G.: S-a dus. Pe câţi am petrecut, săracii!... aproape o jumătate de veac.

P.C.: Ei, când au venit, m-au căutat mult, Părintele Emilian ştia că eu am stat la bătrânul acela, Neculai Moratanu, pe Muntele Clădita. Eu am stat câteva luni acolo şi l-a adus pe Arsenie la mine. L-au

adus fraţii Axinte, au murit şi ei. Şi el a venit îmbrăcat – el avea barba mare, ca la sfinţia voastră – a venit îmbrăcat în femeie, numai ochii i se vedeau. O mătuşă, îmbrăcată cu fustă şi cu batic. Când a ajuns la mine, a căzut în genunchi şi a zis: „Iertaţi-mă!" „Dar mătuşa de unde-i?" Eu n-am ştiut că-i dânsul, că nu se vedea. „Aista te caută de mult!"

El a auzit de mine şi m-a căutat să mă găsească. El a fost arestat la seminarul Neamţ, era părintele spiritual al seminarului. Un om al lui Dumnezeu l-a dus până la Timişoara şi i-a spus: „Du-te unde ştii, că am avut ordin să te arestez!" Şi el a venit să mă caute pe mine. Şi a căutat în toate părţile, până m-a găsit, săracul. Când m-a găsit a leşinat de plâns. Eu l-am primit în mănăstire. Fratele Anghel îl chema. L-am călugărit, l-am făcut diacon, preot, duhovnic. Îi tocmai la Techirghiol acum.

P.G.: Acolo-i el.

P.C.: El acum la bătrâneţe ar vrea să vină să moară aici. El are 80 de ani în capăt.

P.G.: Da, aşa, că-i în '914.

P.C.: Da, da, săracul. Şi vlădica a spus: „Mă rog, nu-l chema, că-i de mare folos, că-l cunoaşte atâta lume".

P.G.: El a pătimit mult, Părintele Bejan de la Hârlău, de asemenea, Părintele Ioan Negruţiu, care-i duhovnic la Timişeni. Ştiţi, sunt oameni duhovniceşti...

P.C.: Trecut prin multe...

P.G.: Părintele Bejan, din '41 până în '89 aproape numai în închisori a trăit. Jumătate de veac.

Nu este altul la măsura lui. Îi de-o seamă cu sfinţia voastră, în '912 născut.

P.C.: Îi de la Hârlău, săracul... Bietul Părinte Galeriu... Cine ştie dacă ne-om mai vedea în viaţa asta! Uite, ne-am văzut acum. Mulţumim Preasfintei Treimi şi Maicii Domnului că ne-am mai văzut. Şi eu, numai mila Domnului ştie cât mai am de trăit.

P.G.: Aşa este. Doamne ajută şi Maica Domnului... Stăm oleacă în genunchi să puneţi epitrahilul pe noi.

P.C.: Domnului să ne rugăm!

P.G.: Doamne miluieşte!

P.C.: Darul Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile Preacuratei, Preabinecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, cu puterea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci, cu apărările cinstitelor, cereştilor netrupeşti puteri, cu ale cinstitului mărit Prooroc Înaintemergătorului şi Botezătorului Ioan, ale Sfinţilor măriţilor întru tot lăudaţilor Apostoli, cu ale Sfinţilor măriţilor mari dascăli ai lumii şi ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu şi Ioan Gură de Aur; Atanasie, Chiril şi Ioan cel Milostiv, Patriarhii Alexandriei; Nicolae de la Mira Lichiei, Spiridon al Trimitundei, marele făcător de minuni; cu ale Sfinţilor măriţilor Grigorie, Arhiepiscopul Neocezareei, Amfilohie, Episcop de Iconia, Averchie cel întocmai cu Apostolii, Episcopul Ierapolei; Marele făcător de minuni Ambrozie al Mediolanului, Grigorie al Nyssei, Grigorie al Tesalonicului, Simion al Tesalonicului,

Simion Noul Bogoslov, şi ale tuturor sfinţilor măriţilor Ierarhi; cu ale Sfântului Slăvitului Apostol Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, cu ale sfinţilor măriţilor marilor mucenici Gheorghe purtătorul de biruinţă; Dimitrie, Izvorâtorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Mina şi Ioan cel Nou, cu ale sfinţilor măriţilor 40 de mucenici, chinuiţi în iezerul Sevastiei, cu ale sfinţilor măriţilor mari mucenici doctori fără de arginţi, Cosma şi Damian cei din Asia, Cosma şi Damian, Chir şi Ioan, Pantelimon şi Ermolae, Samson, Mochie, Anichit, Diomid, Talaleu şi Trifon, Agapit şi Pavel, Haralambie şi Mina şi ale tuturor sfinţilor tămăduitori fără de arginţi; cu ale sfintelor măritelor mari muceniţe şi fecioare Tecla, Irina, Varvara, Ecaterina, Fevronia, Anastasia Romana, Filofteia, Paraschiva, Pistis, Elpis şi Agapis şi maica lor, Sofia, cu ale tuturor sfintelor bunelor biruitoarelor muceniţe; ale Preacuvioşilor Părinţilor noştri: Antonie cel Mare, Arsenie cel Mare, Macarie cel Mare, Efrem Sirul, Isaac Sirul, Teodor Studitul; mărturisitori: Visarion Sarai, Maxim şi Ioan Damaschin, ale Preacuvioasei maicii noastre Parascheva şi Teodora de la Sihla, ale Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Preacuviosul Siluan, Herman de Alaska, Iov de la Sfânta Mănăstire Pociaev, cu ale sfinţilor a cărora pomenire astăzi o săvârşim, ale Sfinţilor şi Drepţilor dumnezeieştilor Părinţi Ioachim şi Ana şi pentru ale tuturor sfinţilor, să vă dăruiască Prea Bunul Dumnezeu, bunătate, bucurie, sănătate, linişte sufletească şi multă răbdare şi cu mila şi cu îndurările Lui să ne vedem cu toţii la Rai. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA ILIE ÎN DIALOG CU SORIN DUMITRESCU
septembrie 1994

Părintele Cleopa: Ce căutaţi aici, mânca-v-ar Raiul? Eu sunt moşu' Putregai, moşu' Putregai, moşu' Putregai; aşa mă mai cheamă pe mine; 83 de ani, patru operaţii, o mână ruptă, sufăr cu inima; am de mărturisit o sută de călugări, că-i vineri – vinerea-i molitfă...

Sorin Dumitrescu: Părinte Arhimandrit, el e redactorul-şef de la „Anastasia", Bucuroiu îl cheamă.

P.C.: Cum îl cheamă?

S.D.: Răzvan Bucuroiu.

P.C.: Am crezut că-l cheamă Coroi, că a fost un bandit pe-aici, Coroi...

S.D.: Şi cel de aici, cu „buhaiul"[2], este om mare, de la Bucureşti...

P.C.: Aista să se ducă unde va vedea un măgar, să-l fotografieze şi să scrie pe el Cleopa. Ai înţeles?

S.D.: Părinte, omul acesta a venit din America ca să vă vadă…

P.C.: Ce să vezi la un putregai; un hârb legat cu sârmă? Eu sunt un moşneag putred, păcătos, rău! N-am nimica bun.

---

[2] camera de filmat

S.D.: Şi noi cum suntem atunci, dacă dvs. ziceţi aşa?

P.C.: Voi sunteţi oameni mari, măi! Mă pun eu cu voi?

S.D.: Părinte Cleopa, am auzit că a venit primul ministru aici, ce a făcut?

P.C.: A venit să ceară un sfat. „Domnule prim-ministru, eu's un putregai, un moşneag putred. Nu pot să sfătuiesc eu un prim ministru care conduce ţara…". Dar el, nu şi nu, că „nu plec de aici, până nu-mi dai sfat! Eu ştiu câte cărţi ai scris dumneata…".

„Domnule prim-ministru, n-am să-ţi dau eu un sfat, o să-ţi dea un sfat «Împăratul Cuvintelor»". „Cine-i acesta?" „Sfântul Vasile cel Mare. Aşa îl numeşte Biserica: Ochiul Bisericii; Gura cea de foc a Duhului Sfânt şi Împăratul Cuvintelor. El a făcut şcoală în Alexandria şi în Atena cu un filosof Eubul. El, după ce a terminat studiile, a luat pe Sfântul Grigorie de Nazianz şi a plecat în pustie 13 ani, să aibă experienţă de viaţă pustnicească.

Şi când a ieşit de acolo, a făcut acele vestite spitale, numite «Vasiliade», care erau spitale şi mănăstiri: un pavilion de călugări şi unul de bolnavi; dincolo – un pavilion de maici şi un pavilion de femei bolnave. Şi a venit Eubul la el când era episcop în Cezareea Capadociei, şi i-a zis: «O, Vasile, am învăţat atâţia ani împreună la şcoală, să-mi spui mie care-i cea mai mare înţelepciune, care păzeşte pe om de tot păcatul şi-l duce la Rai?» «O, Eubul, cea mai mare înţelepciune, care păzeşte pe om de tot păcatul şi-l duce la fericirea veşnică, este ca pururea să vadă

moartea înaintea lui şi să aibă în minte pe «Doamne Iisuse»".

Şi i-am vorbit trei ore jumătate: „Domnule prim-ministru, vezi ţărişoara asta, România? E o ţară nici prea mare, dar nici prea mică; are vreo 20 şi ceva de milioane de suflete, dar suntem de origine creştin-ortodoxă de 2000 de ani. De origine apostolică". „Cum?" „Stai să-ţi spun. La anul 104 au venit coloniştii romani în Ardeal, la Tapae, la Sarmisegetuza, să-l bată pe Decebal. S-a găsit la ei un opaiţ, care astăzi e la Muzeul Militar din Bucureşti – Opaiţul lui Zenovius, care e din aur şi are Răstignirea lui Hristos pe el.

Dincoace, în Sciţia Minor, în Dobrogea, a predicat Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, fratele lui Petru; moare şi el răstignit. Şi iată ce vreau să vă spun: De la Nero până la Constantin cel Mare, au pătimit şase milioane de martiri la Roma şi în Cartagina Africii.

Deci, domnule prim-ministru, iată ce spun: să băgăm de seamă câtă legătură era între conducerea ţării şi conducerea Bisericii, de două mii de ani, de când suntem creştini...".

S.D.: Cum trebuie să fie căpetenia unei ţări, Părinte?

P.C.: Stăi, stăi, că şi asta i-am spus: „Vezi Mircea cel Mare? Conduce Muntenia, Oltenia şi Dobrogea timp de 36 de ani, şi face Mănăstirea Cozia, unde e îngropată toată familia lui. Alături este un cavou frumos tare, pe care zice: «Aici odihneşte roaba lui Dumnezeu, Monahia Teofana, mama lui Mihai Viteazul». El a cucerit şi Ardealul, şi Moldova, iar mama lui era călugăriţă!

Dincoace, la Probota, Petru Rareş face o mănăstire frumoasă. Alături e un cavou pe care zice: «Aici odihneşte roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ştefan cel Mare». Vezi, mama lui Mihai Viteazul – călugăriţă, mama lui Ştefan cel Mare – călugăriţă...".

Apoi i-am spus de Matei Basarab, care a făcut Mănăstirea de la Căldăruşani. L-au înconjurat turcii la Arnota cu treizeci de divizii, iar el avea numai şase. Şi a ieşit un boier de-al lui, când a văzut că el s-a ascuns în pădure, înaintea generalilor turci, spunând: „Eu sunt Matei, Domnul Munteniei". L-au luat turcii şi l-au dus la Constantinopol. Şi aşa a scăpat Matei Basarab. Ce-a făcut el drept mulţumire lui Dumnezeu? Mănăstirea Arnota, unde e îngropat şi el, şi soţia, şi toată familia lui. Da. Ai văzut ce făceau şi mulţumeau lui Dumnezeu?

Dar Neagoe Basarab? Face Catedrala de la Curtea de Argeş. Doi regi sunt înmormântaţi acolo: Carol I, care ne-a adus independenţa de turci, şi celălalt, Regele Ferdinand, care a făcut România Mare la 1918.

Carol I a pornit la luptă cu steagul românesc, pe care scria: „Nihil sine Deo" – *Nimic fără Dumnezeu.* Eram robi la turci de 430 de ani.

S.D.: Dar cum a ştiut „neamţul" ăsta să spună aşa o vorbă?

P.C.: Da' stăi, stăi, stăi! Voi credeţi că dacă eu's moşneag putred aici, nu ştiu nimica? Şi acest rege

care a avut pe Dumnezeu în mintea şi-n inima lui, ne-a scos din robia turcilor. Primul care a pus steagul cu crucea lui Hristos „Nimic fără Dumnezeu" pe Plevna, a fost căpitanul Valter Mărăcineanu, care i-a bătut pe turci şi a scos robia cea amară de 430 de ani, că, dacă aveai două coşuri pe casă – două hogege –, plăteai tribut la turci pe amândouă. Trimiteau turcii pe grecii din Fanar, şi, care sugea ţara mai mult, pe acela îl ţinea mai mult...

Şi-apoi i-am zis de Vasile Lupu, care a dat patruzeci de mii de galbeni de aur la turci pentru moaştele Sfintei Parascheva, pe care le luaseră ei de la bulgari.

Şi apoi i-am spus de Movileşti. Ai văzut Mănăstirea Suceviţa, care are Sinaxarul pictat pe zidurile din afară şi pe dinăuntru. Ctitoria celor trei Movilă: Simion, domn în Ţara Românească şi Moldova; Ieremia, domn al Moldovei şi Gheorghe, mitropolitul. Toţi în biserica mănăstirii sunt îngropaţi.

Familia Muşatinilor a stat pe tronul Moldovei 155 de ani. De la Laţcu Voievod, care a făcut Catedrala cea mare Sfânta Treime, până la Alexandru Lăpuşneanu au stat pe tronul Moldovei dinastia Muşatinilor. Roman Voievod, care a făcut oraşul Roman, Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare – toţi au fost Muşatini. Dar toţi care au stat pe tronul Moldovei au făcut câte o mănăstire şi câte o biserică, şi sunt pomeniţi în veci.

S.D.: Dar Biserica de la Prodromul, de la Sfântul Munte Athos, cine a făcut-o?

P.C.: Ghica, la 1852. Am fost şi acolo, la Prodromul...

S.D.: Dar de Regele Mihai le-aţi zis ceva?

P.C.: Eu le-am spus despre legătura care a fost între Biserică şi conducerea statului, cum au intrat în memoria poporului român şi a Bisericii Universale Ortodoxe aceşti voievozi, care atunci când intrau, începeau să-şi facă o mănăstire şi mormântul.

Da, le-am vorbit trei ore şi ceva. Le-am vorbit de i-a durut capu'! Ce căutaţi voi la un putregai de moşneag, la un hârb legat cu sârmă?!

S.D.: Cuvinte de folos. Cuvinte de folos, să le ducem în *pustie,* adică în oraş...

P.C.: I-am spus lui că cea mai mare înţelepciune este să-ţi vezi moartea înaintea ochilor, de la Sfântul Vasile. Şi vouă vă spun tot aşa: să vezi moartea lângă tine, în tot timpul! Asta lecţie i-a dat Dumnezeu lui Adam, în Rai: „Adame, vezi Raiul ăsta? N-are margini! Tot e-al tău...". Şi i-a dat Dumnezeu lui Adam un miros – am găsit scris la Sfinţii Părinţi – un miros de împărat a toată făptura pe care i-a dat-o Dumnezeu în primire. Când venea balaurul la el, îl adulmeca şi ştia: „împăratul", şi-i lingea picioarele; leii, leoparzii, tigrii: „împăratul", toţi îi lingeau picioarele. I-a dat un miros de împărat a toată zidirea făcută de Dumnezeu cu mâna Lui. Dar i-a zis Dumnezeu: „Din pomul acela să nu mănânci, Adame! Când vei mânca, cu moarte vei muri!" Dar Adam nu ştia ce-i moartea, că n-a văzut pe nimeni murind. El a fost zidit din pământ, iar Eva, din coasta lui. Dar ai văzut ce spune Scriptura? S-a ivit şarpele...

Ce credeţi, că şarpele se târa ca acuma pe pământ? Spune Marele Vasile în Hexaimeron: Nuuu, şarpele în Rai avea coamă, şi bot şi copite, avea piept...

S.D.: Nu se târa...

P.C.: Era cel mai înţelept dintre toate animalele. Şi a intrat Satana prin şarpe şi-i spune Evei: „De ce nu mâncaţi din pomul cela?" „A zis Dumnezeu c-o să murim", răspunde Eva. „Nu-i adevărat! Se teme c-o să vă faceţi Dumnezei! Când veţi mânca, gata, sunteţi Dumnezei, mai mari decât Dânsul...". Şi a intrat prin şarpe şi a amăgit-o pe Eva.

Şapte sute de ani au trăit Adam şi Eva în Rai – am găsit scris –, şi nu ştia el că ea-i femeie, iar el îi bărbat. Cum sunt copiii cei mici, de-o lună de zile, dacă îi pui unul lângă altul, ei nu ştiu ce înseamnă ruşine. Atâta nevinovăţie aveau ei înainte de cădere. Când au gustat din pom, au văzut că-s goi: „Măi femeie, dar tu eşti femeie...". „Măi, dar tu eşti bărbat...". „Dar dacă vine Dumnezeu acum...? Vai de mine, ne este ruşine...!" Au luat frunze de smochin şi şi-au acoperit goliciunile. Ce zice la *Geneza 7? S*-au auzit paşii lui Dumnezeu prin Rai, la amiază: „Adame, măi, Adame! Unde eşti, mă?" „Doamne, aicea sunt, dar mi-e ruşine să mă arăt, că-s gol...". „Cine ţi-a spus ţie că eşti gol? Cine ţi-a spus ţie că eşti gol?! Cine ţi-a spus ţie că eşti gol?!... Nu cumva mi-ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit să nu mănânci?"

Iar Adam, dacă ar fi zis „Iartă-mă!", atunci l-ar fi iertat, dar a dat vina pe Dumnezeu! Ca şi cum ar fi

zis: „Tu eşti vinovat! *Femeia pe care mi-ai dat-o!* Din cauza Ta am greşit!" Şi atunci Dumnezeu o întreabă pe femeie: „Tu de ce-ai mâncat?" Dar nici Eva n-a zis: „Iartă-mă!", ci a spus: „Şarpele m-a îndemnat!" Zic Sfinţii Părinţi că dacă Adam şi Eva cereau iertare, Dumnezeu pe loc îi ierta. Dar mândria, nu: „Nu-s eu vinovată, ci şarpele...".

Lui Adam i-a spus: „Adame, Adame, am să te scot de aici pe pământ, *spini şi pălămidă o să-ţi rodească pământul şi întru sudoarea feţei tale îţi vei câştiga pâinea...*". Femeii, Evei, i-a dat două pedepse, pe care le are şi acuma şi până la sfârşitul veacului.

S.D.: Care sunt cele două pedepse?

P.C.: Cele pe care le-a dat Dumnezeu femeii în Rai. „Omul – spune Sfântul Maxim – este fiinţă raţională, ca îngerii, şi n-ar fi trebuit ca femeia să nască cu dureri". Numai avea să vorbească: „Măi Ioane, facem o fată!...", şi ea năştea fără dureri. Numai prin cuvânt, nu prin împreunare ca la dobitoace. Împreunarea ca la dobitoace este pentru călcarea poruncii. *Şi în dureri vei naşte fii.* Şi i-a spus femeii: *Înmulţind voi înmulţi durerile tale, şi întru dureri vei naşte copii.* Şi a doua pedeapsă: *Întoarcerea ta către bărbatul tău şi el te va stăpâni.*

S.D.: Ce înseamnă aceste cuvinte, Părinte, cum se tălmăcesc?

P.C.: Bă, nu spune Apostolul Pavel? *Femeia nu are cap. Capul femeii e bărbatul!* El stăpâneşte! Femeia n-are voie să poruncească! Bărbatul.

S.D.: Dar acum se-ntâmplă cam invers...

P.C.: Nu ştiu cum se-ntâmplă. Dar aşa-i pedepsită femeia, pentru că a ascultat de şarpe. Două pedepse: să nască în dureri şi să fie supusă bărbatului.

S.D.: Părinte Arhimandrit, dar ce să facă bărbatul când i-a devenit cap femeia?!...

P.C.: Apoi, treaba lui. Dacă-i aşa de prost, ce să-i faci? Îl conduce femeia!

Da. Apoi Dumnezeu s-a dus la şarpe: „Tu de ce ai îndemnat-o?" Şarpele era mare de tot, cu coamă, cu bot, cu copite grozave şi era mai înţelept decât toate dobitoacele: *Pe pământ să te târăşti!* Şi i-au intrat picioarele şarpelui în piept şi cele din urmă în pântece; *Pe pământ să te târăşti şi pământ să mănânci! Vrajbă voi pune între tine şi om. Tu vei pândi călcâiul să-l muşti şi el îţi va zdrobi capul;* cum le vedem până astăzi.

Vezi? Toate sunt făcute de Tătuca. Din mâna Lui de-acolo, toate, toate, şi cum le-a pus el, aşa rămân în veacul-veacului. Noi suntem praf şi cenuşă! Suntem o mână de pământ spurcat în fundul unui mormânt. Ăsta-i omul!

He-hei! Aţi venit pe capul meu tocmai amu când am de spovedit! Azi e vineri şi am de spovedit. Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce!... Ia uite-i, măi, vin la un putregai aici... *(Arătând spre aparate...)* Tu du-te, măi, unde-i vedea un măgar...

S.D.: El nu e om, Părinte, este un aparat!...

P.C.: Stăi, stăi! Du-te unde vei vedea un măgar, fotografiază-l şi scrie pe el „Cleopa", ca să-l ai în imagine. Ai înţeles?

S.D.: Părinte, ziceţi-ne şi nouă, cum trebuie să fie o căpetenie? Trebuie să meargă la Biserică? Când îi conduci pe alţii, trebuie să fii credincios?

P.C.: Când îi conduci pe alţii, să nu uiţi ce spune Sfântul Grigorie: „Taci tu, să vorbească faptele tale!" Aşa. Să vorbească cu faptele. Cum a zis Hristos: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre şi să-L slăvească pe Tatăl vostru din Ceruri.*

Vine o femeie şi-mi zice: „Mi-a murit bărbatul fără lumânare!" Dar a fost un beţiv şi a trăit cu femei străine. Ea se căia că a murit fără lumânare!

Băăă, îmi spunea bietul Nazarie...

S.D.: Cine?...

P.C.: Nazarie, cel cu barba mare, l-am primit aici, l-am călugărit. El zicea: „Eram sergent la Cotul Donului şi ne-au înconjurat 70 de divizii de ruşi, iar noi – românii şi nemţii – eram şapte divizii. Într-un ceas şi 40 de minute, am rămas doar vreo sută de soldaţi, că ne bătea şi aviaţia şi brandurile, toate. Eu eram într-un transeu...".

S.D.: Asta spunea el?

P.C.: Da, că el era sergent acolo. Ne povestea: „Eram într-un tranşeu, şi au spus ofiţerii: «Măi Gavriluţă, tu te rogi, mergem şi noi cu tine! Suntem 10 ofiţeri». Citeam cu lacrimi *Acatistul Maicii Domnului* în tranşeu şi nu ne-a atins pe nici unul. Am rămas vii doar 14 oameni dintr-un regiment de 1990 de cadre". Şi el a zis: „Eu, dacă scap viu, mă duc să mă fac călugăr la mănăstire!...".

Şi atunci le-am spus: „La atâtea mii de oameni care au murit într-un ceas, cine le-a aprins lumânări, mă? Care s-a dus să pună lumânări la capul lor?... Bă, lumina noastră sunt faptele bune! *Aşa să lumineze lumina,* şi a arătat care-i lumina, *ca să vadă oamenii faptele cele bune...* Asta-i lumina".

S.D.: Şi pentru o căpetenie tot aşa trebuie să fie...

P.C.: Da, să aibă lumină, să aibă faptele bune, să dea pilde la toţi cu faptele bune. Asta-i căpetenia!

S.D.: Dar cum ştiu dacă am făcut fapte bune? Căci ştiţi cum se spune: „Drumul spre iad este pavat cu bune intenţii". *Eu vreau să fac binele,* spune Sfântul Apostol Pavel, *dar tot timpul fac răul.* Cum ştiu eu că am făcut o faptă cu adevărat bună?

P.C.: Să nu ştii c-ai făcut-o!

S.D.: Da, căci dacă ştii c-ai făcut-o, la Judecată este nenorocire...

P.C.: Să te socoteşti cel mai păcătos din lume! Dacă zice Apostolul Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer: *Hristos Iisus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu* – Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer, zicea că-i cel dintâi păcătos!... Apoi, noi ce suntem?! Praf şi putoare. Putregai...

S.D.: Părinte, credeţi că se cuvine ca un arhiereu să blesteme? Blestemul este altceva decât anatema...

P.C.: Anatema-i cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Pogorâre de viu în iad cu dracii şi tăiere de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

S.D.: Excluderea din Biserică! Dar un arhiereu se cuvine ca să blesteme?

P.C.: Treaba lui. Arhiereul nu trebuie să blesteme, dar, dacă cineva l-a amărât sau l-a supărat, cade fără să vrea sub blestemul arhiereului, că l-a amărât. „...Sau pe cineva am amărât – zice rugăciunea –, şi am luat de la dânsul legare nedezlegată". Dacă a amărât pe nedrept pe arhiereu sau pe preot, el cade sub blestem, fără să-l blesteme nimeni.

Ei, mânca-v-ar Raiul! Aţi venit cu, ce-s aiestea aici.

S.D.: Aparatul acesta foloseşte la înregistrarea a ceea ce spuneţi dumneavoastră...

P.C.: Da' ce să înregistraţi de la un putregai ca mine?!

S.D.: Părinte, dar dumneavoastră tot timpul spuneţi că sunteţi un „putregai"...

P.C.: Moşu' Putregai, Moşu' Putregai, Moşu' Putregai, aşa mă mai cheamă pe mine...

S.D.: Da, Părinte. Dar povestiţi-ne şi nouă despre ultimele clipe ale marilor monahi îmbunătăţiţi pe care i-aţi cunoscut.

P.C.: Am cunoscut oameni sfinţi, dar eu n-am făcut niciodată ce au făcut ei. Nici un bine n-am făcut pe faţa pământului.

S.D.: Dar ei da, ziceţi dumneavoastră.

P.C.: Au avut, că i-am cunoscut.

S.D.: Dar i-aţi cunoscut pe aceşti oameni, aţi fost şi în ultima clipă lângă ei. Vorbiţi-ne despre câteva cazuri...

P.C.: Eu am trăit şi în munţi nouă ani şi şapte luni, că am fost arestat de comunişti de atâtea ori. Numai un biet pădurar a ştiut de mine, Maxim Dumbravă, Dumnezeu să-l odihnească! M-a dus în munţii Domeniului Coroanei, care a fost al Curţii Regale, unde era protecţie de vânătoare. Atâta ursărie era acolo, şi cerbărie, şi mistreţi, şi lupi, şi vulpi... Dar am avut mare linişte! El mi-a ajutat la făcut bordeiul, cu feciorul lui, Ilarion. Ilarion trăieşte. A fost pe aici în vara asta. Tată-său, Dumnezeu să-l odihnească, venea cam o dată la o lună şi-mi aducea un rucsac cu cartoafe. Dar cu frică mare venea, că fotografia mea era dată la toate posturile de miliţie din Bucovina, ca să mă prindă. Eu dispărusem din faţa la opt mănăstiri pe care le aveam pe capul meu; că aveam şi Sihăstria, şi Sihla, şi Rarăul, şi Cămârzanii, şi Orata, şi două mănăstiri de maici: Vatra Moldoviţei şi Râşca. Aproape 11 ani am fost cu aceste mănăstiri, şi am plecat în creierii munţilor.

Şi acolo cu mila Preasfintei Treimi am dus lipsă, dar am avut timp de rugăciune. Eram slăbit. Dacă-mi aducea cartoafe, mâncam numai una pe zi, mai găseam un burete, o urzică, nu ştiu ce. Mai aducea săracul câte un săculeţ cu pâine uscată. O muiam cu apă rece. Ştie mila Domnului pe unde am trăit. Dar am avut linişte şi timp de rugăciune! Am mai scris nişte cărţi care, uite, şi acum s-au mai tipărit.

S.D.: Părinte, dar ce câştigă omul în singurătate?

P.C.: Ce câştigă? Du-te acolo, şi când vei sta un an de zile, ai să vezi ce câştigi. Dar să ai răbdare! Că dacă n-ai avea răbdare şi te-aş lega de un copac mai mic, îl smulgi din rădăcină şi te duci cu tot cu dânsul...

S.D.: Dar poate să trăiască omul în singurătate?

P.C.: Poate să trăiască, cum nu! Păi ce, Sfinţii Părinţi n-au stat?

S.D.: Păi la noi, la oraş, dacă stai o oră singur, înnebuneşti...

P.C.: Ai văzut pe Sfântul Marcu de la Muntele Fracesc, din Abisinia, când era prigoana cea mare pe timpul lui Deciu? I-au prins pe doi tineri. După ce i-au chinuit tare, i-au uns cu miere de albine şi le-au dat drumul într-o stupină. Apoi câtă durere aveau, că veneau albinele şi-i înţepau! Şi unul a murit îndată. Şi celălalt, când s-a făcut seară, a sărit în apă, că era marea aproape. Acesta a fost Sfântul Marcu.

Şi a fugit pe-o scândură. A luat o scândură şi l-a scos tocmai la Marea Roşie. S-a dus la Muntele Fracesc, într-o pustie mare, unde a găsit o peşteră unde erau peste o mie de draci într-însa. O peşteră. Avea vreo 30 de metri lungime. Şi a mâncat 30 de ani pământ şi a băut apă din mare!

Şi când a trimis îngerul Domnului pe Serapion, că el îi găsea pe sfinţi – el l-a găsit şi pe Sfântul Onufrie cel Mare şi pe mulţi alţii. „Nu ştiţi unde stă «stâlpul lumii» şi «lumina lumii»?" Şi nu ştia nici unul. „Ia Sfintele Taine şi du-te – că de acum avea 138 de ani – şi-l găseşte!" „Unde să-l găsesc?" „La Muntele Fracesc în Abisinia".

Şi el a luat la dânsul nişte bob fiert, ca să aibă, şi a luat Sfintele Taine şi s-a dus la Alexandria. Şi i-au spus din Alexandria: „Nu te duce peste munţi, că sunt

lei mulţi şi-i greu! Ia-o înapoi cu corabia şi mergi pe Marea Roşie şi întreabă în ce parte vine Muntele Fracesc!"

S-a dus săracul şi când a trecut de Marea Roşie, Muntele Fracesc era cam departe de mare. S-a dat jos acolo şi nu ştia unde să meargă şi murea de foame. Şi i-a ieşit înainte o ciută, o cerboaică, ţeapănă de lapte, că-i mâncaseră fiarele puiul. Şi a auzit un glas: „Serapioane, ia şi du-te şi suge la cerboaică şi mergi cu dânsa". Şi l-a condus aceea aproape zece zile până la Muntele Fracesc. Şi când a ajuns noaptea, ea a sărit şi s-a dus în munţi, iar el a văzut la miezul nopţii o lumină mare care se vedea pe-un munte: „Măi, ce s-a aprins acolo?" Şi a auzit un glas: „Acolo-i Marcu! Acolo-i Sfântul Marcu!"

Când s-a dus acolo, l-a găsit pe acela la rugăciune; strălucea faţa lui ca soarele, iar mâinile îi erau ca nişte făclii de foc. Dar corpul îi era acoperit tot cu păr, avea blană ca de urs pe el. Barba şi părul îi erau până la pământ, iar Serapion s-a speriat când l-a văzut. Dar Sfântul Marcu a dat mâinile jos şi i-a spus: „Nu te teme, căci om sunt; nu am văzut faţă de om de 95 de ani, fără pe tine acum". Şi i-a zis: „Ţi-a spus îngerul să aduci Preacuratele Taine. Da, mai am trei zile şi merg la Cer, şi te-o trimis îngerul Domnului să stai cu mine, să mă petreci".

Şi Sfântul Serapion a spus: „Sfinte Părinte, cum ai petrecut aici?", iar el i-a povestit viaţa lui: „Treizeci de ani am mâncat pământ şi am băut apă din mare, că nu găseam altceva, că muntele-i de piatră. Dar după aceea mi-a trimis Dumnezeu un înger care-mi aduce

hrana în fiecare zi". Şi stând de vorbă aşa, a zis Sfântul Marcu: „Pune, frate, masa!" Şi numai ce se vede o masă frumoasă, pe care erau două pâini curate şi două pahare cu vin. „Blagosloveşte, Doamne, masa aceasta!" Şi s-a văzut o mână blagoslovind.

„Iaca, frate, pentru osteneala ta, până acum îmi aducea îngerul o pâine şi un pahar cu vin, dar acum a adus două, şi pentru tine...". Că Serapion venea tocmai de la Mănăstirea Sfântul Sava, de la Ierusalim. Atâtea mii de kilometri. Venea cu sfatul îngerului.

Când a gustat din pâinea aceea şi din vinul acela, nu se poate spune câtă bunătate aveau. După aceea, a spus Sfântul Marcu: „Strânge, frate, masa!" Şi n-a mai văzut masa. Îngerul îi slujea lui.

Şi a întrebat Sfântul Marcu: „Frate Serapioane, ai venit aici să aduci Sfintele Taine. Eu mâine, dacă ajută mila Domnului, mă voi împărtăşi. Să nu te temi, căci înapoi n-ai să te mai întorci cu osteneala cu care ai venit. În alt chip te vei duce. Dar te întreb: mai sunt oameni în lumea aceasta, după cuvântul Evangheliei: *De veţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, veţi zice muntelui acesta: «Ridică-te de-aici şi te aruncă în mare!»*?"

Şi muntele a crezut că-i spune lui. În clipa aceea a început un cutremur puternic şi muntele a pornit şi a mers în Marea Roşie. Şi atunci Sfântul Marcu a spus: „Stai, munte! Nu ţi-am spus ţie să te duci în mare, ci am întrebat pe fratele. Vino înapoi la locul tău!" Şi a venit muntele înapoi. Atunci Sfântul Serapion a căzut cu faţa la pământ, murea de frică. Iar Sfântul Marcu i-a spus: „Cum, n-ai văzut dintr-astea? Dar cum,

Evanghelia poată să mintă? N-ai văzut oameni care să mute munţii din loc cu rugăciunea?! Apoi, atunci degeaba se numesc creştini, dacă n-au semnele minunilor lui Iisus...".

Şi atunci i-a povestit Sfântul Marcu viaţa lui. „Hainele cu care am plecat din Atena, în câţiva ani s-au rupt". Dar zice Serapion: „De ce nu ai degete la mâini şi la picioare?" „Cât m-au tras dracii, să mă arunce în mare. Şi când voiau să mă arunce în mare, eu strigam: «Doamne, nu mă lăsa!» Şi mă prindeam cu mâinile şi cu picioarele de rădăcini şi de stânci. Apoi trupul mi s-a acoperit cu păr; blana aceasta mi-a dat-o Dumnezeu să-mi ţină iarna de frig şi vara să-mi ţină umbră. Cu asta mi-a făcut mare bine Dumnezeu".

Şi era o mireasmă în jurul lui, cine poate să spună? Şi s-a împărtăşit a doua zi. Când s-a împărtăşit, i-a strălucit faţa lui ca soarele şi s-au auzit cântând îngerii. Serapion i-a zis: „Părinte, dă-mi voie să rămân în peştera ta!" Dar Sfântul Marcu i-a spus: „Nu. Trebuie să te duci înapoi şi să spui smerita mea viaţă la oameni".

„Dar dă-mi voie să iau o părticică din moaştele tale!" „Atât îţi dau voie să iei: un păr din barbă". A adus un beţişor şi l-a înnodat pe el. „Atât ai voie să iei, iar moaştele mele să rămână în peşteră, unde m-am nevoit şi am slujit lui Dumnezeu!" Avea 138 de ani, şi 95 de ani avea de când era acolo. N-a văzut faţă de om. Şi atunci a spus Sfântul Serapion: „Cum să te înmormântez, avo?" „N-ai tu grijă! Căci îndată, cum mă duc eu la cer, vin doi lei. Să nu te temi de dânşii, că ei au să mă îngroape! Tu lasă-mă aici, unde mor".

Când şi-a dat sufletul, s-a deschis cerul, s-au arătat atâţia îngeri, şi era o lumină până la cer, şi s-a auzit glasul Mântuitorului: „Aduceţi-Mi Mie pe vasul alegerii din pustie, pe ava Marcu, adevăratul Meu ucenic!" Şi s-a închis cerul, nu S-a mai văzut. Apoi au venit doi lei şi-i sărutau picioarele Sfântului Serapion. Şi l-au dus pe Sfântul Marcu în peşteră şi au astupat leii toată gura peşterii cu lespezi de piatră, îngropându-l. Apoi i-au lins picioarele lui avva Serapion şi au plecat în pustie.

Aceia erau creştini, mă, nu noi! Eu dorm mult, mănânc mult, ...un putregai. N-am nimica bun! Numai răutăţi am!

S.D.: Dar în pustie când aţi stat!?

P.C.: Da, dar mâncam şi acolo, dormeam mult, nu făceam nimic bun...

S.D.: Dar, Părinte Arhimandrit, dacă omul trebuie să fie cu gândul la moarte tot timpul, unde mai rămâne fericirea de a trăi?

P.C.: În Rai, această lecţie i-a dat Dumnezeu lui Adam: să-şi aducă aminte de moarte şi să nu greşească. I-am spus-o şi primului ministru: „Să te gândeşti la moarte!" Trei ore jumate i-am vorbit, de mi-a zis Mitropolitul uimit: „Ai fost inspirat!" I-am spus ce făceau domnii în trecut: îşi făceau mănăstiri, morminte în mănăstiri, şi-s pomeniţi de sute de ani, iar în memoria poporului român şi a Bisericii rămân în viaţă...

S.D.: Păi noi, în ultimii 50 de ani, mai mult am dărâmat biserici...

P.C.: Fiecare are să ia plată după cum a făcut!

S.D.: Acum ar fi cazul să construim...

P.C.: Apoi, cine poate construi, s-o facă!

S.D.: Păi, nu prea sunt bani...

P.C.: Da' de unde bani? Aici e viaţă de obşte. Aici nu se mănâncă carne de 450 de ani. Aici i-o pungă, o masă şi o biserică. N-ai voie să ai cinci bani ai tăi, toţi merg la casa bisericii...

S.D.: Vorbiţi-ne puţin despre poftă...

P.C.: Poftă? Pofta-i de la draci!

S.D.: Toată pofta?

P.C.: Toată, afară numai de pofta cea duhovnicească. Aceea-i bună. Celelalte sunt poftele trupului, ale dracilor, care-l duc pe om în gheena. A poftit Eva să mănânce din pom şi s-a dus în iad tot neamul omenesc.

S.D.: Şi cum poate omul să lupte contra poftelor?

P.C.: Păi... Moartea! Moartea! Moartea! Mor, şi unde mă duc mâine? Unde mă duc mâine? Cine a rămas aici? A rămas careva? Ai văzut Alexandru Macedon câte ţări a condus, iar înainte de a muri a zis: „Să-mi faci sicriul cu două găuri, şi să lăsaţi mâinile goale afară. Mă îngropaţi, dar mâinile afară. Goale. Nu cumva să puneţi în mâinile mele ceva! – el a fost şi filosof –, vreau să arăt la toată lumea, eu care am condus atâtea ţări şi atâtea războaie, că mă duc în groapă cu mâinile goale. Ca să ştie toţi că filosofia cea mai înaltă e cea a morţii".

Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce! Ce-aţi venit la un putregai, aici, măi?

(*În momentul acesta al conversaţiei, prin faţa chiliei trece părintele de la cazare*).

P.C.: Acesta este şeful care se ocupă cu cazarea: „Ia-i de aici, şi dă-le nişte camere să se culce, să doarmă!"

S.D.: Păi ne îndemnaţi să ne culcăm, tocmai acuma când trebuie să ne înduhovnicim? Stăm şi noi lângă dumneavoastră să...

P.C.: Ce să te înduhovniceşti de la un putregai?

S.D.: Păi, măcar să devenim şi noi „putregai"...

P.C.: Eu-s un hârb legat cu sârmă, mă! Mă cheamă moşu' Putregai, moşu' Putregai...

S.D.: Părinte, aţi vrea să vă mai întoarceţi în pustie, acolo, în Munţii Stânişoara?

P.C.: M-aş duce să mor, dar nu mai pot merge...

S.D.: Păi, ce vă împiedică?

P.C.: Picioarele, nu mai pot...

S.D.: Păi, vă duce cu maşina, cu tractorul...

P.C.: Acolo nu merg maşinile, nu te teme! Cât îi lumea şi pământul nu poate intra maşina acolo...

S.D.: Părinte, dar nu v-a fost frică de fiare acolo?

P.C.: Fiarele au fost cele mai bune tovarăşe ale mele. Moş Martin venea. Dacă aveam o cartoafă uscată, care se arsese, i-o dam, o mânca, se lingea la bot: „Mor, mor". Mai voia! îi spuneam: „N-am, mă, nu mai am! Atâta am avut...".

S.D.: Dar păsări erau?

P.C.: Îmi plăceau păsările de noapte, care nu văd ziua. Era buha, albăstrie cu galben, are coc; ele ziua nu văd. Cânta doar atât la miezul nopţii: *mvâf* -

mmvâấff - mvâf! Este babiţa, mai mare ca buha, şi care face precum câinii, pe vârful stâncilor, tot la miezul nopţii, tot vara: *hab, hab - hab -hab - hab - hab, hab - hab - hab -hab!* Cine o aude, zice: „Ia-uite, mă, s-a suit dracu' acolo şi bate precum câinele!" Apoi este sitarul. Sitarul, săracul, i-o pasăre cu coada scurtă, galbenă, şi care cântă cum plâng copii când îi scaldă: *eaîîîîî - îîîîîî - niiia - niiia - ieaaa -niaaaa!*

S.D.: Dar chiţoranul?

P.C.: Ăsta cântă grozav, numai noaptea, de te bagă în toate bolile: *iiiaaaaahhh!...* Grozav!

S.D.: Dar nu vă înspăimântaţi când auzeaţi păsările făcând aşa?

P.C.: Nu, că eram tovarăş cu ele, şi eu sălbatic, ca şi dânsele...

S.D.: Dar alte păsări mai erau?

P.C.: Este purcelul de noapte. Acela-i mai mare oleacă decât corbul, zboară printre brazi noaptea, şi face precum purceii: *goo-goo-goviţ! goo-goo-goviţ! goo-goo-goo-goviţ!* Şi apoi este pupăza de noapte, care cântă numai în lunile iunie, iulie şi august, tot la miezul nopţii: *pă-pă-pă-pă-păăăă! pă-pă-pă-pă-păăăă! pă-pă-pă-pă-păăăăă!...* Cum să nu le ştiu, dacă am trăit cu ele?...

S.D.: Dar aveau frică de dumneavoastră sau se apropiau?

P.C.: D-apoi, ce frică să aibă de un putregai?

S.D.: Păi, şi atunci eraţi „putregai"? Pe atunci eraţi tânăr...

P.C.: Tot aşa, putregai şi atunci, şi amu... Şi mai sunt şi huhurezii, „flăcăii codrilor", care se dau peste cap. I-am văzut şi la Braşov, la Grădina Zoologică, dar mai bine i-am văzut acolo, în pădure. Ei sunt galbeni, cu coc, îs mai mici ca buha, iar când cântă chiuie grozav: *u u u u u u h h h*, apoi îşi deschid aripile şi fac: *u h u u h u u u u!...* Unul cântă pe muntele ăsta, iar altul îi răspunde pe muntele celălalt. „Flăcăii codrilor". Ăştia-s huhurezii. He-hei!...

S.D.: Dar ce mâncaţi, Părinte, acolo?

P.C.: V-am spus că venea pădurarul din când în când şi-mi aducea un rucsac de cartoafe; altădată aducea şi oleacă de pâine uscată. Fotografia mea era la toate posturile de miliţie, c-am fugit din faţa la opt mânăstiri. Mă chemau la Securitate şi atâta-mi spuneau: „Nu mai predica! N-avem nimic cu tine, dar nu mai predica!" Şi la Fălticeni, şi la Suceava, şi la Târgu Neamţ... Dar când am fost arestat la voi, la Bucureşti, la Mănăstirea Pasărea! M-a dus la Afumaţi. Eram cu ucenicul meu, cu Arsenie Papacioc, pe care l-am făcut eu călugăr, preot. Este la Techirghiol acum...

S.D.: De aici o să mergem la Techirghiol. Ce să-i transmitem Părintelui de la dumneavoastră?

P.C.: Să se roage pentru mine, păcătosul! El acum are 80 de ani, şi cu barba aceea mare. A stat şi cu mine în munţi câţiva ani şi s-a îmbolnăvit. El îi fecior de doctor, din judeţul Ialomiţa. Fratele său a fost general. E-he-hei...

S.D.: Dar staţi, Părinte, că eu sunt iscoditor, ca Părintele Ioanichie; nu pot să vă las slobod aşa, deodată... Când venea iarna acolo, în Munţii Stânişoara, ce făceaţi?

P.C.: Iarna? Mai degrabă tremuri tu de frig în Bucureşti, decât eu în munţi!

S.D.: Păi, noi chiar am tremurat de frig...

P.C.: Mi-am făcut bordeiul de doi metri în lungime şi doi metri în lăţime, şi am pus două furci în fundul bordeiului, iar peste ele bârne de fag. Iar deasupra am pus foltăi de brad. Ştii dumneata ce-i aceasta?

S.D.: Nu... Foltei de brad?...

P.C.: Foltăi de brad, coajă de brad... Nu de pe acolo. Cine ştie de unde! Aceea, în loc de carton. A pus folteie de brad şi pe el a turnat pământ de trei metri grosime, iar pe deasupra a semănat brad mărunt şi a pus frunzărie. Treceai peste mine de o mie de ori şi nu ştiai că acolo, sub dâmbul cela, este o jivină. Ce, crezi că aveam casă văruită, curţi?...

S.D.: Dar nu era zăpadă mare iarna?

P.C.: Mă, poa' să fie, mă! În bordei, când făceam focul – numai noaptea, că ziua fumul te divulgă –, făceam oleacă de foc, şi dacă se încălzea o dată în bordei noaptea, trei-patru zile nu mai era frig. Că în pământ îi cald...

S.D.: Şi veneau fiarele pe acolo?

P.C.: Aveam o uşă de o jumătate de metru, îmbrăcată cu muşchi verde şi acolo erau mii de pietre cu muşchi verde. Cine să ştie că sub piatra aceea este ceva?... Aşa am trăit, măi băieţi!

S.D.: Dar diavolul s-a prezentat?

P.C.: Zic Sfinţii Părinţi: „Nu povesti ale tale!" Dacă ţi-aş spune de acelea, ţi-ai face cruce şi ai fugi cu tot cu aparate de aici...

S.D.: Păi, ce v-au spus alţii...

P.C.: Nu, nu, nu mai trebuie...

S.D.: Aşa, pentru noi, ca să înţelegem mai exact...

P.C.: Da, da... Du-te acolo, pune-te pe post şi rugăciune, şi o să te întâlneşti cu dânsul...

S.D.: Păi, eu dacă mă duc pe-aici, la zece metri de chilia dumneavoastră, şi...

P.C.: Da, da... Zic Sfinţii Părinţi: „Nu povesti!" Eu v-am povestit de păsări, de bordei, dar mai mult nu pot povesti. Că dacă v-aş spune ce păţeşti pe acolo...

S.D.: Aşa, puţin numai...

P.C.: Ai face cruce şi ai fugi cu tot cu aparatele astea de aici.

S.D.: Credeţi că nu-i folositor să ştie omul despre demoni, cum să-i întâmpine?

P.C.: Eu ascult de Sfinţii Părinţi: „Să nu povesteşti isprăvile tale". Aşa! Uite ce făceam acolo: dormeam, mâncam bine, mă plimbam noaptea, ziua... N-am făcut nimica bun!

S.D.: Iar acum aici, în mânăstire, faţă de acolo?

P.C.: Tot ca acolo.

S.D.: Păi este alt confort.

P.C.: Tot aşa. Nu fac nimica bun. Numai rău. Mănânc, beau, dorm... Sunt un putregai. Unde te duci, spune: „Este unul, îl cheamă: moşu' Putregai, moşu' Putregai". Aşa îl cheamă.

*

P.C.: A venit o şcoală din Iaşi deunăzi aici cu 160 de elevi. Trei profesoare cu cruci la gât. Şi când

i-am întrebat: „Măi copii, ştiţi *Tatăl nostru?* Ştiţi *Crezul?* Ştiţi cele *Zece Porunci*? Ştiţi *Psalmul 50*?..." toţi ridicau mâna. Dar m-a uimit o copiliţă de şase ani de la grădiniţă. Era cu sora mamei ei. „Ia ascult-o şi pe asta!" „Copiliţă, cum te cheamă?" „Magdalena". „Mata ştii rugăciuni?" „Care rugăciune?" „Ştii *Tatăl nostru*?" „Ştiu şi Crezul!" „Ia zi Crezul!" M-am speriat! O copiliţă de şase ani!...

S.D.: Ştia Crezul?...

P.C.: A început să-mi spună cât putea de tare:

„Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor, şi într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Carele din Tatăl S-a născut mai înainte de toţi vecii...".

Am încremenit! Dar mi-o spus mătuşa că mama fetiţei se scoală dimineaţa, stă la rugăciune câte două-trei ceasuri. Ia Psaltirea, Ceaslovul, cu toţi copiii lângă ea, că mai avea doi mai mici şi una mai mare. „Dragul mamei, ia zi psalmul 50! Ia zi Crezul!"

S.D.: Adică copilul face ce face şi mama lui...

P.C.: Mama. Cea mai bună educatoare de religie în familie este mama.

S.D.: Prima, în orice caz...

P.C.: Mama! Ea l-a purtat în pântece nouă luni, ea l-a născut cu durere, ea l-a purtat în braţe doi ani, ei i-a supt pieptul. Ea este datoare să-l hrănească întâi cu Cuvântul lui Dumnezeu, când începe a gânguri, a vorbi, să-l înveţe *Tatăl nostru,* nu altceva.

Iar voi tată să nu numiţi pe pământ, zice Hristos, *că Unul este Tatăl vostru din Ceruri...!* Cum înţelegeţi voi aceasta? N-ar mai trebui ca copiii să zică „tată". Dar cum înţelegeţi voi cuvântul acesta?

Auzi ce zice Grigorie Palama, care ia de la proorocul Iezechiel: *Doamne, Tu zideşti duhul nostru întru zămislire.* Când s-a împreunat soţul cu soţia, Duhul lui Dumnezeu trimite sufletul şi cu puterea Lui se face zămislirea şi sufletul omului. Şi acela-i adevăratul Tată, care ne-a zămislit în pântecele mamei noastre, pe toţi de pe faţa pământului. De aceea zice: *Voi, tată să nu numiţi pe pământ, pentru că Unul e Tatăl*, adevăratul Tată care ne-a zidit la zămislire, când s-a amestecat sământa bărbatului cu a femeii. El ne-a făcut totul, căci altfel n-ar fi suflet, n-ar fi om, dacă nu ar fi zămislirea lui Dumnezeu. Aşa trebuie să-L numim pe Dumnezeu „Tată" de când ne-am zămislit.

S.D.: Părinte, încă o întrebare. Oamenii sunt aşa, cam resemnaţi, că au văzut că tot comuniştii au venit la putere.

P.C.: Da.

S.D.: Ce cuvânt de folos daţi, că eu cuvântul ăsta îl duc în oraş, la oameni dezamăgiţi că au pierdut libertatea din nou. Ce cuvânt de folos le transmiteţi acestor oameni, Părinte?

P.C.: Băăăăăă, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Şi când ţi s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Şi iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Şi când ţi s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Şi iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare!

Ăsta-i sfatul celui mai mare duhovnic din ţara noastră, Vichentie Mălău, care a fost sfânt!

S.D.: De la Mănăstirea Secu; acolo-s moaştele...

P.C.: Da, dar le-au furat un diacon, Serafim Oancea. Mâinile lui miroseau ca şi crinul. Părintele Vichentie dădea tot de pomană şi mânca numai la apusul soarelui. Mi-a fost duhovnic. Dar eu n-am de lucru (mă călugărise în anul acela, în '37, eram cu Clement Popovici). Am vrut să iau ultimul sfat, când Vasile Lăzărescu a făcut cerere la Sfântul Sinod să-i trimită cei mai buni duhovnici din Moldova, să organizeze mănăstirile pustiite de Maria Tereza, de unguri.

De la noi au mers doi, Calistrat Bobu şi Nectarie Pintilie, de la Secu mai mulţi. Şi el a fost primul şi cel mai mare. Şi m-am dus să-mi dea ultimul sfat. Zic: „Taică părinte, daţi-ne ultimul sfat, că de-amu nu ne-om mai vedea!" El a plecat la Sfântul Munte cu taică-su, din Secu, Teofan, când era de şapte ani, şi a trăit în Sfântul Munte treizeci de ani... Când a venit, a fost stareţ la Secu şi apoi duhovnic la Agapia. Era cu viaţă sfântă. Atâta era în chilia lui: o pernă de paie sub cap şi o saltea de paie, iar pe sală era o bibliotecă plină cu cărţi. Dădea tot de pomană.

Când ne-am dus să cerem ultimul sfat, venise de la biserică, a fost o panacidă. Îi dăduse două sticle de miere de albine şi un colăcel şi 40 de lei, cum era atunci... A tăiat colacul şi mi-a dat mie jumătate şi banii, douăzeci-douăzeci şi câte o sticlă de miere. Şi pe urmă, când i-am cerut sfatul – avea o mânuţă a lui, parcă-l văd, pe epitrafir –, aşa a zis: „Dragul tatei,

iacă ultimul sfat de la popa Vichentie: Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Şi când ţi s-ar părea matale că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Şi iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare...".

Dar eu n-am de lucru şi zic: „Dar până când, Părinte?" Şi-mi răspunde: „Nu până la prăşit, că nu zice Evanghelia aşa, ci până la sfârşit: *Cine va răbda până la sfârşit, acela se va mântui*". Da, aşa răbdare!

Sfântul Acachie, de la Sfântul Ioan Scărarul, a fost ucenic timp de nouă ani de zile la un bătrân care-l bătea de şapte ori pe zi. Acachie nu zicea nimic, numai îşi cerea iertare. Altul nu ar fi răbdat să fie ucenic nici o săptămână la un aşa bătrân... Era o fire foarte iute. Însă după nouă ani Sfântul Acachie a murit. Aude Sfântul Ioan Scărarul, care conducea 20.000 de sihaştri, la Muntele Sinai: „Ucenicul acela care răbda atâtea bătăi de la bătrânul acela, a murit". S-a dus la bătrân: „Părinte, unde-i Acachie?" „Da' a murit, la boala!" „Unde l-ai îngropat?" „Ia acolo în cimitir". „Hai şi-mi arată!"

Au mers. Îi pusese o cruce veche. „Când a murit?" „Cu vreo trei-patru luni în urmă". Dar Sfântul Ioan Scărarul se duce la crucea lui: „Acachie, bre, ai murit?" Şi se aude un glas: „N-am murit. Ascultătorul niciodată nu moare!" Se întoarce Sfântul Ioan Scărarul spre bătrân: „Ce-ai spus că a murit, Părinte? Ai văzut că n-a murit?!"

Bătrânul prinse a se văita: „Vai de mine, crimă am făcut! Crimă am făcut! Crimă am făcut! Dă-mi

voie să-mi fac o colibă lângă mormântul lui şi să-mi cer iertare până la moarte, că l-am bătut de atâtea ori pe dânsul!...". „Fă!" Şi şi-a făcut o colibă lângă mormântul lui Acachie şi-i spunea: „Iartă-mă, Acachie, că te-am bătut de atâtea mii de ori!" Şi i s-a arătat sfântul cu 40 de zile înainte de a muri el, că numai un an a mai trăit bătrânul: „Părinte, sfinte sunt mâinile tale, care m-au bătut de atâtea ori. Că din toate bătăile, am tot cununi aparte. Şi sfinţia ta, fiindcă m-ai bătut, mă rog la Mântuitorul să nu te duci în iad, că mi-ai făcut atâtea cununi. Să ştii că mai ai trei zile şi vii la noi şi vom sta împreună...".

Aşa este! Aşa răbdare! Nu pân' la prăşit, ci pân' la sfârşit. Mânca-v-ar Raiul!

Iată ce vreau să vă spun:

Să nu socotim vreodată că am pus început bun. Tot să dorim să punem început bun. Pentru că noi nu cunoaştem cum trebuie să fie un om care pune început bun, cum trebuie să se poarte. Rugaţi-vă: „Doamne, dă-mi ajutor să pun început bun şi să-mi îndrept viaţa!" Asta este! Mânca-v-ar Raiul!

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINŢILOR GHERVASIE ŞI GHERONTIE
29 Noiembrie 1979

Preacuvioşi părinţi şi fraţi,

Iată că, cu voia şi pronia Preasfintei Treimi şi cu rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi

pururea Fecioarei Maria, în seara aceasta, după trei ani de zile, iarăşi am luat parte la două călugării.

Acum trei ani a fost călugărit Părintele Visarion şi Părintele Andrei la Sihla; iar acum Părintele Gherontie şi Părintele Ghervasie – doi din fraţii noştri vechi în mănăstire, din mica lor copilărie, care s-au ostenit aproape 30 de ani în această viaţă până acum şi abia acum au depus făgăduinţa solemnă în faţa Sfântului Altar, în faţa lui Dumnezeu, în faţa Preasfintei Maicii lui Dumnezeu, a Sfinţilor Îngeri şi a tuturor sfinţilor, de cele ce au să lucreze până la mormânt.

Vă aflaţi, fraţilor şi voi binecredincioşilor creştini, la această ceremonie religioasă a călugăriei care este una cu Botezul.

Ce rânduială frumoasă este! Dar vedeţi voi ce se cere şi ce se făgăduieşte aici?

Aţi auzit ceva care s-a citit şi se potriveşte cu această rânduială şi s-a spus: *Cel ce iubeşte pe tată, sau pe mamă, sau soră, sau soţie, sau frate, sau moşie, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Cea dintâi condiţie care o cere Hristos de la noi ca să urmăm Lui, este lepădarea de sine. Cea mai grea decât toate, mai subţire şi mai înaltă sarcină, care este şi rădăcina a tot păcatul şi izvorul a toată fărădelegea, este iubirea de sine. Iar Mântuitorul, prima condiţie care o pune celor ce iau Crucea să-I urmeze este aceasta – lepădarea de sine.

Călugărul este un mort pentru Iisus Hristos, el trebuie să zică ca Marele Apostol Pavel: *Mie lumea s-a răstignit şi eu m-am răstignit lumii.*

Călugărul nu mai are mamă, nu mai are tată, nu mai are frate, nu mai are soră, nu mai are prieteni, nu mai are casă, nu mai are vite, nu mai are moşie, nu mai are trup, nu mai are voia sa. Are numai pe Dumnezeu, Biserica Lui şi Preacurata Lui Maică, care se roagă pentru el. Călugărul este un om înstrăinat de toate ale lumii acesteia pentru dragostea lui Dumnezeu. El este chemat la viaţa îngerească. Îngerii nu au nici o legătură cu lumea. Ei slavoslovesc pe Dumnezeu în vecii vecilor. Ei nu au prihană într-înşii, nu au pată, nici chiar umbră de păcat. Aşa trebuie să fie şi călugărul. Să ne ajute Dumnezeu cum făgăduim să şi facem.

Aţi auzit ce ne sfătuieşte Marele Apostol Pavel în Apostolul care s-a citit: *Luaţi toate armele lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotriva diavolului în ziua cea rea* – adică când vine ispita –, şi apoi arată: *Armele noastre sunt duhovniceşti şi puternice lui Dumnezeu, ca să risipească tăriile întunericului şi începătoriile.*

Care sunt armele acelea care le-a luat călugărul şi care le-a luat tot creştinul la dumnezeiescul Botez? Fiecare creştin a luat armele Duhului Sfânt. Fiecare este un ostaş al lui Iisus Hristos de la Botez. Iar călugăria este îndoit Botez, îndoită făgăduinţă.

Ştiţi voi care sunt armele acestea? Credinţa, nădejdea, dragostea, ascultarea, supunerea, înfrânarea, frica de Dumnezeu, citirea dumnezeieştilor Scripturi, osteneala pentru fapta cea bună, jertfa de toată clipa pentru dragostea lui Dumnezeu în supunere şi răbdare până la ultima lui suflare.

Călugărul şi creştinul s-au lepădat de la Botez de satana şi de toate lucrurile lui. Care sunt lucrurile satanei? Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *Lepădarea de lucrurile întunericului.* Care sunt acelea? Auzi ce spune: curvia, preacurvia, lăcomia, beţia, furtişagul, minciuna, dezmierdarea, iubirea de argint, mândria, făţărnicia, viclenia, trufia, semeţia, ura, zavistia, pizma, râvna cea rea, mânia, iuţimea, nerăbdarea, cârtirea, răpştirea (murmurarea sau bombăneala), nemulţumirea faţă de binefăcătorul tău, nerecunoştinţa pentru binefacerile lui Dumnezeu, ţinerea de minte a răului, răutatea, dorinţa de răzbunare, iubirea de arătare, slava deşartă, lăudăroşenia, iubirea de sine, încrederea în sine, plăcerea de sine, nesimţirea, împietrirea inimii, acedia (moleşeala voinţei), trândăvia, uitarea, neştiinţa şi n-am timp să vă spun şi tot halaiul întunericului, toate fărădelegile de care noi ne-am lepădat la dumnezeiescul Botez, când am zis că mă lepăd de satana şi de toate lucrurile lui. Iar călugărul îndoită făgăduinţă are, căci s-a lepădat iarăşi, nu numai de acestea, ci şi de viaţa sa.

Auzi ce spune: „Vei răbda în mănăstire şi în pustie până la ultima clipă a vieţii tale?" „Aşa, cu ajutorul lui Dumnezeu, cinstite părinte". „Te vei păzi pe tine întru feciorie şi înfrânare, în sărăcie şi în supunere până la moarte?" „Aşa, cu ajutorul lui Dumnezeu...". Deci au zis: „Aşa vom face".

Auzi! „Îţi vei vărsa şi sângele tău, când vremea o va cere?" Adică îi va chema la martiriu. „Aşa, Dumnezeu ajutându-mi, cinstite părinte, voi avea răbdare". Auzi apoi ce zice părintele stareţ? „La

seama, fiule, cui te făgăduieşti, de cine te lepezi, şi de cine te apropii! Căci nu înaintea oamenilor te făgăduieşti. Dumnezeu este nevăzut aici şi nu poate lipsi de nicăieri, tot aşa nici Maica Domnului, îngerii şi sfinţii".

Făgăduinţa aceasta se face înaintea tuturor puterilor cereşti, şi în ziua judecăţii, în vremea morţii se va cere de la fiecare nu ce a făgăduit, ci ceea ce a împlinit şi a făcut din ce a făgăduit. Că are să întrebe: „Ce ai lucrat din cele ce ai făgăduit?" Aşa şi pe creştini o să-i întrebe. „Tu te-ai lepădat la Botez de satana şi de toate lucrurile lui; dar tu tot lucrurile lui ai făcut în viaţă, acum nu eşti al Meu, ci al celui căruia ai slujit". Să ne ferească Dumnezeu să auzim aceasta!

Să stăm bine, să luăm aminte, ca, văzând o călugărie ca aceasta, să vă gândiţi şi voi că v-aţi logodit din dumnezeiescul Botez, aţi primit înnoirea, aţi primit chemarea, aţi primit sfinţirea, v-aţi făcut fii ai lui Dumnezeu după dar în baia naşterii de a doua a înnoirii Duhului Sfânt, când v-aţi botezat.

Atunci mama noastră cea duhovnicească, Biserica, v-a făcut fii după dar lui Dumnezeu în prezenţa naşului şi a preotului care v-a botezat. Atunci aţi primit darul punerii de fii şi al înfierii, cum au primit şi acum călugării noştri, făgăduind a doua oară, şi al doilea botez luând.

Deci vouă vi se cer cele de la Botez, iar monahilor li se vor cere şi cele de la Botez şi cele ce au făgăduit la al doilea Botez, când au luat sfântul, marele şi îngerescul chip. Să stăm bine şi să luăm

aminte ce am făgăduit, cui am făgăduit şi ce am lucrat noi din cele făgăduite.

Auzi ce spune Sfânta Scriptură: „Ia aminte, fiule, de cele ce au ieşit de pe limba ta şi din gura ta, că te-ai legat pe tine lui Dumnezeu şi te va judeca pe tine după cele ce au ieşit din gura ta".

Trebuie să luăm aminte auzind pe Sfântul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi: „O, monahule, în loc de arc, ia rugăciunea cea de tot timpul", cum aţi auzit când i-a dat metaniile în mână; căci i-a spus acestea: „Iată, fiule, sabia Duhului Sfânt, că eşti dator în toată vremea şi-n tot locul să zici aşa: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!*"

Iar Sfântul Efrem Sirul a numit rugăciunea arc, şi a luat cuvântul de la Proorocul David: *Pus-ai arc de aramă în braţele mele.* Şi zice: „Când tot creştinul sau monahul ridică mâinile la Dumnezeu în rugăciune, el ridică arc de aramă împotriva satanei". Dar dacă ar ridica numai mâinile sus şi mintea va fi la răutăţi în vremea rugăciunii, este asemenea unui arcaş orb, care pune săgeata în arc, dă drumul la săgeţi în vânt, şi nu numai că nu omoară fiara, ci vine fiara şi-l sfâşie, fiindcă n-a lovit-o de moarte.

Aşa-i şi acela care în vremea rugăciunii numai cu buzele se roagă şi cu gura, iar mintea îi este la răutăţi. Aşa-i şi la creştini, aşa-i şi la călugări. Şi ce zice dumnezeiescul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi. Zice: „Iar în loc de trâmbiţă, o, monahule, ia citirea dumnezeieştilor Scripturi; căci precum trâmbiţa în vreme de război

deşteaptă inima ostaşului spre luptă, aşa şi Sfânta Scriptură când o citeşti, deşteaptă inima monahului şi la tot creştinul spre lupta cea duhovnicească". Şi apoi zice: „Iar în loc de sabie trage pe frica de Dumnezeu. Când îţi vine un gând spurcat în minte, un gând de ură, de desfrânare, de făţărnicie, de viclenie, de răzbunare sau altele, adu-ţi aminte de frica de Dumnezeu şi ai tăiat acest gând cu sabia fricii de Dumnezeu şi nu te va mai stăpâni". Şi aşa mai departe dumnezeiescul Efrem arată cum să folosească monahii armele Duhului Sfânt, care le-au luat la călugărie şi cele de la Botez.

Deci fiindcă sunteţi aici şi creştini şi monahi, cuvântul meu a privit şi într-o parte şi într-alta, şi voi aveţi aceeaşi făgăduinţă ca şi noi, prea înfricoşată şi prea puternică şi prea sfântă de la Botez, şi noi monahii avem iarăşi făgăduinţa a doua, că vom păzi cele ce se cer la cinul călugăresc. Deci staţi cu luare aminte, că şi voi sunteţi ostaşii lui Iisus Hristos de la Botez, şi aici monahii sunt a doua oară ostaşi cu făgăduinţa călugăriei, că şi până la moarte vor lupta împotriva trupului, a lumii şi a diavolului şi a tuturor lucrurilor satanei şi vor fi ostaşii lui Iisus Hristos, adevăraţi oameni duhovniceşti şi fii ai împărăţiei cerului.

S-a întâmplat să fiţi câteva suflete la această nuntă călugărească, la această taină şi făgăduinţă a sfântului şi marelui chip îngeresc, aduceţi-vă aminte că şi voi aţi făgăduit prin naşul vostru de la Botez că vă lepădaţi de satana şi de toate lucrurile lui, şi ceea ce aţi făgăduit vi se va cere în ziua judecăţii. Amin.

DESPRE SMERENIE

„Smerenia, din diavoli poate să facă îngeri, iar mândria, din îngeri poate să facă diavoli" (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*, cuv. 25).

Îmi vine foarte greu şi mă ruşinez, căci mă mustră conştiinţa, să vorbesc despre virtutea înaltă a smereniei şi a smeritei cugetări. A vorbi despre aceasta mai înainte de a o cunoaşte din trăire este asemenea cu a vrea să descrii o comoară nepreţuită la adevărata sa valoare, mai înainte de a o vedea şi de a o cerceta cu amănuntul. Îmi dau seama că lucrul acesta este mai presus de priceperea mea şi că ar fi poate mult mai bine să tac; dar uneori tăcerea aduce păcat, după cuvântul: „Să nu fie tăcerea ta pagubă şi pricină de vătămare duhovnicească ţie şi celorlalţi" (Sf. Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut*, cap. 23).

Urmând acestor învăţături, eu, neputinciosul şi nepriceputul, am luat îndrăzneala de a ridica o sarcină mai presus de puterea mea, nădăjduind în mila Preaînduratului nostru Mântuitor şi în rugăciunile Preasfintei Sale Maici, că îmi vor ajuta şi nu voi fi osândit pentru nepricepere şi tăcere, prin care aş putea aduce pagubă celor înţelepţi şi râvnitori. Nădăjduiesc că aceştia vor acoperi cu dragoste neiscusinţa şi nevrednicia celui ce vorbeşte şi nu face, aducându-şi

aminte de cel ce zice: „Cuvânt folositor auzind, nu judeca pe cel ce îl vorbeşte, ca să nu te păgubeşti de sfătuirea cea folositoare" (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*).

Aşadar, lăsând la o parte sărăcia noastră de cele bune şi alergând la comorile Sfinţilor Părinţi, să scoatem din ele după putere, învăţătura despre fericita virtute a smereniei. „Smerenia este o putere tainică pe care, după săvârşirea a toată petrecerea, o primesc sfinţii cei adevăraţi. Această putere tainică nu poate să lucreze în altcineva decât numai în cei desăvârşiţi în fapta bună, prin puterea harului atât cât încape firea, după hotărâre" (*Scara*).

După mărturia Sfântului Benedict de Nursia, smerenia are douăsprezece trepte (*Vechile rânduieli ale vieţii monahale*, p. 684), pe care pentru scurtime nu le vom arăta pe fiecare în parte. De aceea, cu mare şi îndelungă osteneală poate ajunge cineva până la vârfurile ei cele mai înalte.

Unii oameni, din fire par a fi smeriţi şi blânzi, alţii se smeresc cu gândul, pomenindu-şi păcatele şi căderile lor. Dar nici una din acestea nu este smerenia cea adevărată, după cum arată Sfântul Isaac Sirul care zice: „Nu tot cel din fire domol, blând, lin sau înţelegător a ajuns pe treapta smeritei cugetări şi nici cel ce întru pomenirea căderilor şi a greşelilor sale se smereşte cu cugetul, fiindcă îşi aduce aminte de ele. Ci smerit cugetător este cel ce are în ascuns ceva vrednic de mândrie şi nu se mândreşte, ci se socoteşte pe sine ca pe nişte ţărână, pământ şi cenuşă" (Cuv. 21).

Când a intrat Mântuitorul în casa vameşului şi a început a spune faptele lui, aceasta nu era smerenie la vameş, ci **cunoştinţă de sine**, care este de-abia prima treaptă a smeritei cugetări. Dar această cunoştinţă de sine mântuieşte pe om, fiindcă este o fiică a smereniei. Mândria are 12 vlăstare, 12 viţe care coboară până la iad, şi smerenia are 12 trepte care ridică până la cer.

Deci aceasta este smerenia cea din păcat: dacă zice curva, cu cunoştinţă de sine: „Am păcătuit!", sau tâlharul: „Sunt hoţ"; sau beţivul: „Părinte, sunt beţiv"; sau ucigaşul: „Am ucis"; sau cel ce fură: „Părinte, uite eu fur", fiecare se smereşte în păcat, adică recunoaşte că a greşit şi chiar dacă-i pare rău, aceasta nu-i smerenie la dânsul. De abia-i cunoştinţă de sine. Şi această smerenie mântuieşte pe om, dar nu-i vrednică de laudă.

De asemenea, mai sunt unii care se luptă să dobândească smerenie prin aducerea aminte de moarte, prin cugetarea la păcatele lor, socotindu-se ţărână şi că nici un bine nu au lucrat în viaţa lor, plângând pentru păcatele lor şi umilindu-se cu gândul, mâhnindu-se cu durere de inimă pentru căderile lor şi defăimându-se în toată vremea, considerându-se în gândul lor a fi nevrednici de mila lui Dumnezeu. Deşi prin unele ca acestea ei fac fapte ale smereniei, care sunt vrednice de laudă, însă stau încă departe de adevărata smerenie.

„Dacă cineva, prin darul lui Dumnezeu, a biruit toate duhurile potrivnice, făcând toate faptele bune, iar după aceasta ar simţi cu duhul că a primit darul

acesta – când Duhul Sfânt mărturiseşte duhului său, după cuvântul Apostolului –, unul ca acesta a ajuns la desăvârşirea smeritei cugetări" (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 20).

Dacă cineva ar avea darul facerii de minuni, ar muta munţii cu rugăciunile sale, s-ar face văzător de Dumnezeu ca Moise, ar îmblânzi leii ca Daniel în groapă, ar stinge puterea focului ca cei trei tineri din Babilon, ar încuia şi ar descuia cerul şi ar pogorî foc din el ca Ilie sau s-ar asemăna în sfinţenie cu Sfântul Ioan Botezătorul, ar merge pe deasupra apei ca Sfânta Maria Egipteanca şi alţi sfinţi, s-ar înălţa ca Sfântul Apostol Pavel până la al treilea cer şi dacă, după toate acestea puteri şi daruri, ar zice şi el ca Apostolul: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu* (I Timotei 1, 15), atunci unul ca acela a ajuns la adevărata smerenie.

Cine se smereşte întru dreptate, acela are adevărata smerenie. Dacă ai fi ca marele Pavel, să te duci până la al treilea cer şi să zici în inima ta ca el: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu,* atunci ai fi cu adevărat smerit. Până la al treilea cer s-a suit Pavel şi n-a spus de el, ci a zis ca şi despre altul: *Ştiu pe un om, care acum paisprezece ani în urmă...* Chiar de mă laud, nu voi fi prost. Voi şti cum să mă laud. *Ştiu pe un om oarecare în Hristos, care acum paisprezece ani s-a răpit până la al treilea cer, şi a auzit acolo cântări, care nu este cu putinţă omului a le grăi. În trup sau afară din trup nu ştiu. Dumnezeu ştie.*

Şi acest Pavel care a fost răpit până la al treilea cer şi care a fost numit de Mântuitorul *vas al alegerii* şi care a purtat numele lui Hristos înaintea popoarelor de la Ierusalim până la Iliric, a făcut trei rânduri de călătorii până la Roma pe jos, pe mări şi pe oceane, 35 de ani a predicat Evanghelia şi a murit martir la Roma, a zis: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu.* Şi în Epistola cea către romani zice: *Iar întru mine nu cunosc nimic bun.* Nu vedea nimic bun în el. Aceea-i smerenie. Se smerea întru dreptate. Avea fapte bune vrednice de laudă, cum nimeni altul pe pământ, şi se socotea că-i cel mai mare păcătos.

Aceea-i smerenie adevărată, când vei bate lumea cu plăgi, cum a bătut Moise Egiptul, când ţi se va face ocara ca cinstea, când vei avea toate virtuţile adunate, şi cele trupeşti şi cele duhovniceşti şi când vei vedea în inima ta că nu ai nimic bun. Să te socoţi cel mai sărac om şi cel mai nefericit om de pe faţa pământului, aceea-i smerenia cea întru dreptate şi aceasta-i adevărata smerenie (Sfântul Isaac Sirul).

Sfântul Apostol Pavel porunceşte aleşilor lui Dumnezeu ca, pe lângă alte fapte bune, să se îmbrace şi cu duhovniceasca haină a smereniei, zicând: *Îmbrăcaţi-vă, dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinţi şi prea iubiţi, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândeţe şi cu îndelungă răbdare* (Coloseni 3,12).

Deci, fericit şi de trei ori fericit este cel care ajunge să se îmbrace cu această duhovnicească haină, căci unul ca acela s-a îmbrăcat cu haina lui Hristos,

după mărturia Sfântului Efrem Sirul care zice: „Smerenia este haina lui Hristos”. La fel şi Sfântul Isaac Sirul zice: „Smerenia este haina lui Dumnezeu, căci Cuvântul ce S-a întrupat cu aceasta S-a îmbrăcat”.

Adevăratul lucrător al smeritei cugetări se cunoaşte şi din aceea că se îngreţoşează să placă lumii prin faptele lui sau prin cuvânt, iar în ochii lui slava lumii acesteia nu are valoare (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 38).

După ce am arătat puţin despre ce este adevărata smerenie, cred că este de folos să arătăm şi din ce se naşte această virtute. Dacă vom cerceta Sfintele Scripturi vom vedea că smerenia este şi se naşte din scârbe şi necazuri, căci zice Domnul Dumnezeu către poporul lui Israel: *De voi închide cerul şi nu va fi ploaie şi de voi porunci lăcustelor să mănânce răsadurile voastre sau voi trimite moarte în poporul Meu şi se va smeri poporul Meu peste care se cheamă numele Meu asupra lor şi se vor ruga şi vor căuta faţa Mea şi se vor întoarce din căile lor cele rele, atunci îi voi auzi din cer şi milostiv voi fi păcatelor lor şi voi vindeca pământul lor* (II Paralipomena 7, 13-14).

În alt loc, arătându-se că din osteneli şi scârbe vine smerenia, se zice: *Şi s-au smerit întru osteneli inimile lor* (Psalm 106, 12). Şi iarăşi: *Eu am venit la ei cu mânie mare şi îi voi pierde pe ei în pământul vrăjmaşilor lor. Atunci se va smeri inima lor cea netăiată împrejur şi atunci se vor căi de păcatele lor* (Levitic 26, 41).

Să vedem şi câteva mărturii ale Sfinţilor Părinţi din care aflăm că sunt şi alte pricini care nasc smerenia în sufletul omului. Sfântul Ioan Scărarul arată că „din ascultare se naşte smerenia” (*Scara*, Cuv. 4). Iar de la Sfântul Maxim Mărturisitorul învăţăm că aceasta se naşte şi din credinţă şi frica de Dumnezeu, după cuvântul: „Cel ce crede, se teme şi cel ce se teme, se smereşte” (*Filocalia*, vol. 2, cap. 16).

Sfântul Isaac Sirul arată că „smerenia se naşte în inima omului şi din mulţimea rugăciunilor, căci cine are trebuinţă de ajutorul lui Dumnezeu face multe rugăciuni şi pe cât le înmulţeşte, pe atât i se smereşte inima sa. Nimeni, rugându-se şi cerând, nu va putea să nu se smerească” (Cuv. 21).

Acelaşi sfânt spune că smerenia se naşte şi din cunoştinţa de sine: „Dreptul ce nu-şi cunoaşte neputinţa sa, are lucrările sale pe ascuţişul briciului, nefiind departe de cădere şi de leul făcător de stricăciune. Cel ce nu-şi cunoaşte neputinţa sa, este lipsit de smerita cugetare” (Cuv. 21).

Tot Sfântul Isaac, arătând că şi din necazuri şi din întristări se naşte smerenia, zice: „Sufletul care a primit grija faptei bune şi vieţuieşte cu frica de Dumnezeu, nu poate fi fără întristare în fiecare zi, căci faptele bune au şi întristări împletite cu ele. Cel ce nu are necazuri, fără îndoială şi de fapta bună se desparte. Dacă pofteşti fapta bună, dă-te la toate necazurile, căci necazurile nasc smerenia” (Cuv. 37).

După ce am adus mărturii din Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi, arătând din ce se naşte smerenia şi smerita cugetare, să

arătăm, pe scurt, câte ceva despre ea şi care sunt foloasele ei. Folosul cel mai mare adus de smerenie este mântuirea sufletului nostru, după cuvântul: *Smeritu-m-am şi m-am mântuit* (Psalm 114, 6).

Alt folos pe care-l dobândim prin smerenie este acela că Dumnezeu Îşi aduce aminte de noi şi ne izbăveşte de necazuri şi de vrăjmaşi numai dacă o avem pe aceasta.

Acest lucru reiese din cuvintele Psalmistului care zice: *Întru smerenia noastră ne-a auzit pe noi Domnul şi ne-a izbăvit pe noi de vrăjmaşii noştri* (Psalm 124, 2-4).

Smerenia nu este numai un mod de a câştiga ajutorul lui Dumnezeu şi de a fi auziţi de El în vreme de necaz, ci ea ni se face şi pricină de a ajunge moştenitori ai împărăţiei cerurilor, după mărturia Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care zice: *Deci, cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela va fi mai mare în împărăţia cerurilor* (Matei 18, 4).

În multe locuri ale Sfintei Scripturi vedem că smerenia ne aduce slavă de la Dumnezeu şi de la oameni, după cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *Cel ce se smereşte, se va înălţa* (Matei 23; 12; Iacov 4, 16; Isus Sirah 3, 18).

Smerenia face ca omul să fie cercetat şi odihnit în sufletul său de către Bunul Dumnezeu, după cuvântul Proorocului: *Spre cine voi căuta, zice Domnul, fără numai spre cel smerit şi blând care se cutremură de cuvintele Mele* (Isaia 66, 2). Apoi, vedem că smerenia este urmată de cinste şi de slavă (Proverbe 18, 12; 29, 23).

Să trecem acum la Sfinţii Părinţi, ca şi de la ei să auzim care sunt foloasele smeritei cugetări.

Sfântul Isaac Sirul zice: „Precum umbra urmează trupului, tot astfel şi smeritei cugetări îi urmează mila lui Dumnezeu" (Cuv. 19). Apoi zice: „Sârguieşte-te să fii defăimat şi te vei umple de cinstea lui Dumnezeu. Nu căuta să fii cinstit, fiind plin de răni înlăuntrul tău. Prihăneşte cinstea şi să nu o iubeşti, ca să nu te necinsteşti. Cel ce aleargă după cinste, ea fuge dinaintea lui, iar pe cel ce fuge de dânsa, îl va urmări şi propovăduitor al smereniei lui se va face tuturor oamenilor. De te vei defăima pe tine, ca să nu fii cinstit, Dumnezeu te va arăta pe tine. Şi dacă pentru adevăr te vei prihăni pe tine, Dumnezeu dă voie tuturor zidirilor Sale să te laude pe tine, deschizând înaintea ta uşile slavei Ziditorului tău şi te vor lăuda pe tine. Căci tu, în adevăr, după chipul şi asemănarea Lui eşti" (Cuv. 5).

Apoi continuă: „În vremea în care smerenia împărăţeşte în tine, ţi se supune sufletul tău şi împreună cu dânsul ţi se vor supune toate, căci se naşte în inima ta pace de la Dumnezeu. Iar dacă eşti afară de acestea, nu numai de patimi, ci şi de întâmplări, adesea vei fi izgonit. Adevărat, Doamne, de nu ne vom smeri singuri, nu vei înceta să ne smereşti pe noi. Smerenia cea adevărată se naşte din cunoştinţă, iar cunoştinţa cea adevărată se naşte din ispite" (Cuv. 16).

„Smeritei cugetări îi urmează înfrânarea şi sfiala. Iar slava deşartă este slujitoare a desfrânării şi lucru al mândriei. Smerita cugetare, pentru sfiala ei

cea dintotdeauna, întru vedenie ajunge şi împodobeşte sufletul cu întreaga înţelepciune" (Cuv. 23).

Apoi spune: „Mai înainte de a intra în cetatea smereniei, dacă te vei vedea pe tine că te-ai odihnit dinspre supărarea patimilor, să nu te încrezi în tine, căci te pândeşte pe tine vrăjmaşul. Ci aşteaptă după odihnă, multă supărare şi tulburare. De nu vei trece prin locurile de odihnă ale faptelor bune, nu vei ajunge la repaos din truda ta şi nici nu vei avea răsuflare dinspre bântuieli până ce nu vei ajunge la locul de odihnă al sfintei smerenii" (Cuv. 24).

De asemenea, un sfânt părinte tâlcuieşte un cuvânt al Sfântului Ioan Scărarul, zicând: „Smerenia poate să ierte multe păcate şi fără lucruri, dar lucrurile fără smerenie, dimpotrivă, sunt nefolositoare, şi nu numai atât, ci şi multe rele ne gătesc nouă.

Precum sarea la toată hrana este trebuincioasă, tot astfel şi smerenia, la toate faptele bune. Deci, trebuie să ne smerim în minte necontenit, în supărări şi necazuri, căci aceasta, de o vom câştiga, ne face fii ai lui Dumnezeu şi, fără lucruri bune, ne pune înaintea Lui. Căci fără ea toate lucrurile noastre sunt deşarte. Deci, Dumnezeu vrea schimbarea minţii noastre. În minte ne facem buni şi în minte netrebnici. Aceasta singură este de ajuns, chiar fără alt ajutor, să stea înaintea lui Dumnezeu şi să grăiască pentru noi" (*Scara*, Scolia 39 la Cuv. 25).

Sporirea şi creşterea omului în viaţa duhovnicească, mai mult decât prin alte fapte bune, se face prin smerenie, după cum ne învaţă unul din Sfinţii Părinţi: „Sporirea omului este smerenia, căci pe cât se pogoară cineva în smerenie, pe atât se înalţă în sporire" (*Pateric*, cap. 10).

Un alt bătrân al Patericului, arătând puterea smereniei împotriva diavolilor, zice: „Dacă, smerindu-te pe sine-ţi, vei zice: «Iartă-mă», arzi pe diavoli". Iar altul, de asemenea: „Cel ce se smereşte, smereşte pe diavoli, iar cel ce nu se smereşte este batjocorit de diavoli" (*Pateric*, cap. 10).

Pentru a vedea cât de minunată este smerenia în viaţa celui ce s-a împodobit cu această virtute înaltă, precum şi de câte daruri şi puteri îi este pricinuitoare, să ascultăm pe Sfântul Isaac Sirul, care zice: „Pe cel smerit cugetător omul niciodată nu-l urăşte, nu-l răneşte cu cuvântul, nu-l defaimă, de toţi este iubit, căci el îi iubeşte pe toţi şi toţi îl iubesc pe el; toţi îl doresc şi, în tot locul unde se apropie, îl privesc ca pe îngerul luminii; îi dăruiesc lui cinstea; măcar de ar grăi cel înţelept şi învăţătorul, opriţi vor fi cu tăcerea, căci smeritului cugetător toţi îi dau cu cucernicie locul să vorbească.

Ochii tuturor iau aminte ce fel de cuvinte ies din gura lui şi fiecare om aşteaptă cuvintele lui ca pe cuvintele lui Dumnezeu. Scurta lui vorbire se face cu cuvintele celor iscusiţi care cearcă înţelegerile lor. Cuvintele lui dulci sunt în auzul înţelepţilor, mai mult decât fagurele şi mierea. Chiar de ar fi simplu cuvântul lui şi defăimat şi de nimic vrednic în ochii săi, se socoteşte de toţi mai cinstit şi ca din gura lui Dumnezeu".

Apoi adaugă: „Cel ce vorbeşte cu defăimare împotriva smeritului cugetător şi nu îl socoteşte pe el

ca pe un viu, este ca un om ce şi-a deschis gura asupra lui Dumnezeu. Pe cât se defaimă de toată zidirea, cinstea lui rămâne. Când se va apropia smeritul cugetător de fiarele sălbatice, acestea, privindu-l, se vor îmblânzi, se vor apropia de dânsul ca de un stăpân al lor, îşi vor clătina capetele şi cozile lor şi îi vor linge mâinile şi picioarele lui.

Dacă se apropie smeritul cugetător de târâtoarele aducătoare de moarte, îndată ce se va apropia de ele cu simţirea mâinii lui şi se va atinge de trupul lor, iuţimea şi asprimea amărăciunii lor pricinuitoare de moarte încetează şi în mâinile sale ca pe nişte lăcuste le striveşte. Se apropie de oameni şi ca la Domnul iau aminte la dânsul.

Nu numai oamenii, ci şi diavolii, cu îngrozirea şi cu amărăciunea lor, cu toată fălirea cea mare a minţii lor, când se apropie de cel smerit cugetător, se fac ca ţărâna şi se strică toată răutatea lor, risipindu-se toate măiestriile lor şi pierzându-se toată vicleana iscusinţă a lor" (Cuv. 20).

Iată cât de minunate şi felurite sunt darurile cu care este împodobit de Preabunul Dumnezeu cel cu adevărat smerit cugetător şi cum toţi oamenii, fiarele, târâtoarele şi înşişi diavolii se smeresc, se biruiesc şi recunosc în el, cu adevărat, un Dumnezeu după dar, aşa cum a fost strămoşul nostru Adam înainte de a cădea din ascultarea Preasfântului şi Atotputernicului nostru Dumnezeu.

După ce am arătat până aici cu puţine mărturii, din Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi, ce este smerenia, din care virtuţi se naşte, câte

foloase aduce ea celui ce o are, precum şi cu câte daruri şi puteri este împodobită viaţa celui smerit, în continuare voi arăta, cu mărturii tot de la Sfinţii Părinţi, care sunt semnele cele din afară şi cele dinlăuntru ale omului cu adevărat smerit cugetător.

Ca să înţelegem acest lucru, să ascultăm pe Sfântul Efrem Sirul, care zice: „Semnele după care se recunoaşte cel ce are smerenie adevărată sunt acestea:

– a se socoti pe sine că este mai păcătos decât alţii şi decât toţi păcătoşii;

– a socoti că nici un bine nu a făcut înaintea lui Dumnezeu;

– a se prihăni pe sine în toată vremea, în tot locul şi lucrul;

– a nu ocărî pe nimeni;

– a nu pângări pe cineva care este mai păcătos sau mai leneş decât dânsul, ci pe toţi să-i laude şi să-i slăvească;

– a nu judeca, defăima sau vorbi de rău pe cineva, vreodată;

– a tăcea totdeauna şi a nu vorbi ceva fără poruncă sau fără vreo trebuinţă de nevoie, iar când va fi întrebat şi va vrea să răspundă să o facă cu blândeţe, cu linişte şi rar, ca şi cum ar fi silit şi s-ar ruşina să vorbească;

– a nu se măsura pe sine în ceva;

– a nu se certa cu cineva pentru credinţă, ori pentru altceva, ci dacă va zice bine, să zică şi el aşa, iar dacă va zice rău, să zică: „tu ştii";

– a urî voia sa, ca ceva ce este pierzător;

– a avea totdeauna privirea în jos;

– a avea totdeauna înaintea ochilor moartea;
– a nu vorbi deşertăciuni şi a nu minţi vreodată;
– a nu vorbi împotriva celui mai mare;
– a suferi ocările, defăimările şi pagubele cu bucurie;
– a urî odihna şi a iubi osteneala;
– a nu întărâta pe cineva şi a nu răni ştiinţa cuiva.

Acestea sunt semnele smereniei adevărate şi fericit este cel ce le are, căci se face casă şi biserică lui Dumnezeu, şi Hristos se sălăşluieşte într-însul, făcându-l moştenitor al împărăţiei cerurilor" (Sfântul Efrem Sirul, *Cuvânt pentru smerita cugetare*, tom. 3).

În încheierea acestui cuvânt îndrăznesc, eu, cel cu totul sărac şi lipsit de darul smeritei cugetări, ca pe lângă mărturiile cele de mai sus ale Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi, să zic câteva cuvinte pentru mângâierea celor neputincioşi asemenea mie.

Deşi am văzut, în cele de mai sus, că multe sunt treptele pe care le are înalta smerenie şi că puţini sunt cei care ajung la desăvârşirea ei, noi, însă, să nu ne deznădăjduim din pricina neputinţei noastre, ci să rugăm pe Preabunul Dumnezeu, Care pe cele neputincioase le întăreşte şi pe cele cu lipsă le împlineşte, să ne ajute cu mila şi cu darul Său, ca măcar cu vârful degetului să ne atingem de treptele cele mai de jos ale smereniei. Iar cu îndurarea Lui şi cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale tuturor sfinţilor Săi, care au strălucit prin adevărata smerenie, aflându-ne în urma celor sporiţi, dar mergând pe acelaşi drum cu ei, să fim şi noi, păcătoşii, miluiţi şi mântuiţi! Amin!

DESPRE ISPITELE CELOR SMERIŢI ŞI ALE CELOR MÂNDRI

Dumnezeu, celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har (I Petru 5, 5).

Fiindcă în predicile cele mai dinainte am vorbit despre felurile ispitelor şi despre pricinile pentru care Dumnezeu îngăduie să ne ispitim, spre folosul şi mântuirea sufletelor noastre, de data aceasta m-am gândit să vorbim despre ispitele celor smeriţi şi ale celor mândri. Din cele ce urmează vom înţelege clar că Preabunul Dumnezeu nu îngăduie a se ispiti toţi oamenii la fel, ci cu mare deosebire şi felurime, după a Sa negrăită şi neajunsă de minte înţelepciune. Vom vedea că asupra celor smeriţi şi blânzi şi care îşi cunosc bine neputinţa şi nimicnicia lor, Preabunul şi Preaînţeleptul Dumnezeu nu slobozeşte asupra lor ispite şi necazuri prea mari. Iar asupra celor mândri şi trufaşi, Dumnezeu îngăduie a veni ispite şi necazuri mari şi grele, care de multe ori sunt mai presus de hotarele răbdării lor. Şi aceasta o face El cu mare înţelepciune şi iconomie, spre a-i aduce pe ei întru smerenie şi umilinţă, pentru a-şi cunoaşte neputinţa şi nimicnicia lor pe acest pământ şi a veni toţi la calea cea sfântă a mântuirii.

Despre acest adevăr ne spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul următoarele: **„Ispitele ce se fac**

asupra celor smeriţi de la toiagul cel duhovnicesc, spre sporirea şi creşterea sufletului, sunt acestea: nehotărârea, îngreunarea trupului, slăbănogirea mădularelor, trândăvirea, zăpăceala cugetării, părerea neputinţei trupeşti, împuţinarea nădejdii, întunecarea gândurilor, lipsirea ajutorului omenesc, lipsa celor de trebuinţă trupeşti şi cele asemenea acestora.

Din ispitele acestea omul câştigă suflet părăsit şi neajutorat şi inimă zdrobită întru smerenie multă. Prin acestea se ispiteşte cineva ca să vină spre dorirea Celui ce l-a zidit. Cu acestea sunt amestecate mângâierile şi năpădirile, lumina şi întunericul, războaiele şi sprijinirile şi, în scurt să zic, strâmtorarea şi răsfăţarea. Şi acesta este semnul sporirii omului, prin ajutorul lui Dumnezeu.

Iar ispitele ce se fac prin îngăduinţa lui Dumnezeu asupra **celor mândri**, care fără de ruşine se înalţă înaintea lui Dumnezeu, sunt acestea: ispitele cele arătate ale diavolilor şi care sunt mai presus de hotarul puterii sufletului, lipsirea puterii de înţelepciune ce este întru dânşii, simţirea iute a cugetării curviei, care se slobozeşte asupra lor spre smerenia înălţării lor, a se mânia degrab, a voi să-şi alcătuiască şi să-şi facă voia sa, a se prici întru cuvinte, a certa pe alţii, a se certa apoi şi pe ei, pentru aceasta defăimându-se şi mâhnindu-se în inimile lor; a avea desăvârşita amăgire a minţii, a avea gânduri de hulă asupra numelui lui Dumnezeu, a avea înţelegeri nebune pline de râs, iar mai ales de plâns, a fi defăimaţi de oameni şi cinstea lor a fi pierdută, a li se face ruşine şi ocară de la draci prin multe chipuri, în

ascuns şi pe faţă, poftă de a se amesteca împreună şi a petrece cu lumea; a grăi şi a bârfi nebuneşte totdeauna, a născoci întru sine pururea vreo noutate printr-o proorocie mincinoasă de la diavoli şi a făgădui multe, mai presus de puterea lor. Acestea sunt ispitele sufleteşti.

Iar întru cele trupeşti li se întâmplă acestea: întâmplări dureroase de care nu mai pot scăpa, întâlniri cu oameni răi şi fără de Dumnezeu; cad în mâinile unor oameni care îi necăjesc pe ei, inima lor mereu se porneşte să cadă din frica lui Dumnezeu; fără pricină şi neaşteptat, de multe ori de năpraznă. Au căderi mari de pe stânci, de la locuri înalte, sau pătimesc alte asemenea acestora spre zdrobirea trupului şi a sufletului lor. Sunt lipsiţi de ajutorul celor ce sprijinesc inima din dumnezeiasca putere şi de nădejdea credinţei lor şi, a zice în scurt, toate câte sunt cu neputinţă şi mai presus de putere se aduc asupra lor, împreunându-se cu slăbiciunile lor.

Acestea toate, câte s-au înşirat aici, sunt chipurile ispitelor mândriei. Însă să arătăm şi începutul acestora în om: când cineva începe a se avea pe sine înţelept în ochii săi. Din aceasta se prefac şi se schimbă întru acel om toate relele acestea, după măsura şi primirea de către el a unor gânduri ca acestea ale mândriei. Deci din chipurile ispitelor noastre trebuie a ne pricepe căile uşurătăţii minţii noastre. Iar de am vedea vreunele din ispitele acestea amestecate cu cele mai înainte zise, să cunoaştem că după măsura în care le avem pe acestea, pe atât şi mândria s-a ivit în noi" (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 46).

Iată cât de felurite sunt ispitele, care vin cu îngăduinţa lui Dumnezeu asupra noastră, atunci când nu ne vom cunoaşte neputinţa şi nimicnicia noastră şi când nu ne vom smeri din toată inima, în tot locul şi timpul, în faţa lui Dumnezeu. Eu păcătosul, ca cel ce pururea mă aflu plin de mândrie şi orb în a cunoaşte şi a mă împotrivi la aceste ispite ale mândriei, spre a scăpa cândva din robia lor, am voit totuşi a le însemna pe ele aici – nu din cunoaşterea şi iscusinţa proprie, de care cu totul sunt sărac – ci din învăţăturile cele pline de filosofie duhovnicească ale acestui Sfânt Părinte Isaac Sirul, care întru iscusinţa minţii sale celei sfinte, prin linişte şi rugăciune curată le-a cunoscut şi ni le-a lăsat nouă spre folosul de obşte. Aceste însemnări de aici, de le va citi cineva cu luare aminte, îndată singur îşi va cunoaşte din mişcările minţii sale cele de fiecare minut, dacă se ispiteşte în rânduiala celor smeriţi cugetători sau vieţuieşte în hotarul ispitelor celor mândri. Şi aşa, cu frică de Dumnezeu, ferindu-se şi de unele şi de altele, se va sili spre îndreptare.

Dar chiar dacă şi prin unele şi prin altele ne ispitim, nu trebuie a ne descuraja, ştiind că Dumnezeul nostru nu voieşte nicidecum moartea păcătosului. Cât mai suntem în stadionul acestei vieţi, prin rugăciunea cea stăruitoare şi prin pocăinţa cea adevărată, ajutaţi fiind de mila şi darul lui Dumnezeu, putem a ne îndrepta viaţa şi a ne mântui sufletele noastre. Căci Dumnezeul nostru Cel Bun şi Atotputernic, dacă vom cere din inimă ajutorul Său, ne va scoate pe noi cei ferecaţi în obezile ispitelor şi ale patimilor şi nu va ruşina pe niciunul din cei ce-L cheamă pe El întru adevăr. Amin!

„FĂ UNA DIN TREI!”

– Părinte, dar despre cei ce merg la distracţii lumeşti, la nunţi cu lăutari, la bal, la discotecă, ce ne puteţi spune?

– Care se duce aşa, acela-şi bate joc de sufletul lui. Pentru că, uite ce este, tot ce-ai câştigat în biserică, ai risipit. Dacă te-ai dus la crâşmă, acolo-i gura iadului. Dacă te-ai dus la jocuri, acolo-i teatrul satanei. Şi toate lucrurile duhovniceşti care le câştigi în biserică, le pierzi acolo şi pierzi şi sufletul. N-ai văzut ce-a făcut dracul cu unul credincios?

Un băiat credincios foarte, după ce s-a liberat de armată, a spus părinţilor lui că el nu se însoară. „M-aş duce la mănăstire, dar eu cred că am să petrec aici ca şi în mănăstire”. Avea un loc al lui. Tată-su şi mamă-sa l-au lăsat la voia lui. Şi-a făcut o căsuţă acolo şi a învăţat să facă coşuri din nuiele. El nu s-a însurat. Era cel întâi în biserică, cel întâi la spovedanie, la împărtăşanie. Nu l-a văzut nimeni înjurând, sau fumând sau beat. Mă rog, ducea o viaţă, cum spune Mântuitorul: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre şi să-L slăvească pe Tatăl cel din cer.*

Un om care duce o viaţă curată, nu-i de folos numai pentru el, este de folos pentru atâta lume. Diavolului nu i-a venit bine, că el dădea pildă bună la

toţi fraţii. El avea Psaltire, Ceaslov, icoane frumoase, ca un călugăr. Stătea acolo. Avea un ogor, l-a arat şi semăna acolo ce trebuie. Avea o pădurice frumoasă şi de acolo îşi lua nuiele de făcut coşuri. Era pildă. Şi toţi îl aveau de model: „Uite, Ion! Ia, acela-i om!"

Nu s-a căsătorit. Căsătoria rămâne la bună voia fiecăruia. Apostolul Pavel spune: *Bine este tânărului să se însoare, dar mai bine să rămână aşa. Bine este fecioarei să se mărite, dar mai bine să rămână aşa. Cea măritată grijeşte de ale lumii, cum să placă bărbatului. Şi cea nemăritată grijeşte cum să placă Domnului.*

Diavolul nu stătea. A început să-l tulbure noaptea. I se arăta în chip de leu, în chip de câine, venea în chip de ostaş, bătea doba prin pod pe la el noaptea, se arăta în chip de şarpe că-l muşcă, ţiuia. Nu ştiţi voi, dacă te-ai apuca de o viaţă de rugăciune, câte de astea ai să păţeşti. Du-te în pădure să vezi! Că nu avem voie să spunem, că am trăit şi acolo 9 ani şi 7 luni, în creierii munţilor. Să vezi acolo câte năluciri îţi face diavolul.

Da. Aşa bietul om, au început ispite mari cu el. Într-o seară vine un drac la el:

– Măi Ioane, eu sunt diavolul. Măi, mare ciudă avem noi pe tine. Stai aici în marginea satului şi mare necaz ne faci – părinţii lui erau foarte credincioşi, dar aveau casa în mijlocul satului. Şi avea şi o soră tare credincioasă.

– Dar de ce mă supăraţi noaptea? Bateţi în pod, chiuiţi, şuieraţi, bateţi, urlaţi, mieunaţi. Ce credeţi că eu mă tem? Am pe Hristos.

– Măi, uite! Facem un legământ. Nu mai venim la tine niciodată, dar să faci una din trei care ţi-oi spune eu.

– Care?

– Sau să-l omori pe tată-tu, sau s-o baţi pe soră-ta – că avea ciudă că şi părinţii şi sora lui erau credincioşi – sau a treia, măi uite ce-i, să te duci şi tu o dată în crâşmă. Măcar o dată, că nu te-am văzut în crâşmă niciodată.

– Şi ce să fac?

– Ia şi tu un pahar de vin acolo şi cu tine nu mai avem nimic. Nu mai venim să te supărăm noaptea.

Dar el spune dracului:

– Dacă eşti drac! Mă înveţi să omor eu pe tata! S-o bat eu pe soră-mea! Eu n-am omorât un purice în viaţa mea.

– Zici că pe tat-tu nu vrei să-l omori, pe soră-ta nu vrei s-o baţi! Măi, fă-o pe cealaltă, că-i cea mai uşoară şi nu te mai supărăm niciodată. Intră şi tu o dată în crâşmă şi ia un pahar de vin! Toată lumea zice că nu te-a văzut în crâşmă.

Avea mare ciudă, că le dădea pildă bună. Dar lui i s-a părut asta mai uşoară. „Măi, zice, asta n-ar fi aşa greu! Când mă duc la târg să-mi vând lucrul mâinilor – ştii, că mergea o dată la o lună, două –, voi intra într-o crâşmă, beau un pahar de vin şi am plecat".

Ei, dracul îl pândea acum. Şi-a dat cuvântul. A ajuns într-o săptămână, a legat coşarcile – ele au urechi, ştiţi –, le-a legat pe un ciomag şi s-a dus cu ele la vânzare. Îl ştiau toţi: „Acesta-i cel care face panere! Cel care stă în pădure, colo". Când s-a dus la târg,

niciodată n-a vândut el aşa de repede coşărcile. I-au adus dracii muşterii. Au venit şi i-au cumpărat coşărcile repede. Acum a luat parale multe. Iaca vine un nepot de-al lui:

– Moşule, iaca ai vândut coşurile şi ai luat preţ bun pe ele! Eşti bun de aldămaş. Hai aici la crâşmă să luăm un păhăruţ de vin!

El şi-a adus aminte ce-a vorbit noaptea cu dracul.

– Măi, aş merge, dar...

– Hai, moşule, dacă nu dai dumneata, dau eu – că la crâşmă-s milostivi, ştiţi, fac milostenie!

Dar acesta când a auzit că nici n-are să plătească, are să dea acela de băut, a zis:

– Ei, hai măi, ce-ar să fie?

Când intri în crâşmă, dracul îţi bate trei cuie: unul pe pragul crâşmei, unul pe scaunul unde te-ai aşezat şi unul, după ce ai luat primul pahar. Şi când a ajuns în crâşmă, el măcar dacă făcea o cruce, să se ducă dracul dinaintea lui, dar n-a făcut şi i-a dat nepotul un păhăruţ de rachiu.

Dar el a zis:

– Măi, mie mi-e rău de mirosul acesta de alcool. Nici n-am mâncat nimic.

– Stai, moşule! Să aducem o gustare şi o sticlă de vin de cel bun.

Când a intrat în crâşmă, iaca alt nepot al lui:

– Ehei, moşule, bine că te văd, că nu te-am mai văzut niciodată aici, la „biserica" noastră.

Vine şi celălalt:

– Hai să luăm un pahar! Moşule, bine că ai venit! Doar nu-i un păcat, domnule, să mănânci, să bei! Ce, Dumnezeu le-a lăsat pe toate!

Celălalt era mai mare avocat. Şi se apucă el şi ia un păhăruţ de aici, unul de acolo. El, care n-a băut niciodată, imediat s-a ameţit. Beţivul care-i de meserie nu se îmbată repede, dar acesta care n-a gustat rachiu în viaţa lui, nici vin mult, după ce-a băut, numai ce vede că se învârte crâşma cu el.

– Măi băieţi, măi, eu mă duc, măi! Că dacă mai stau, trebuie să mă duceţi cu targa de aici!

– Dar ce, moşule, te-ai îmbătat aşa repede?

– Ei, eu văd că nu-i bine. Eu am ameţit.

– Taci, moşule! Păzeşte-ţi treaba!

Ei, dacă erau de meserie, de! Iese el în drum. Dar aburii alcoolului s-au ridicat şi i-au întunecat mintea, cum norii când se ridică, întunecă soarele, aşa şi el. Casa lui tătâne-su era în mijlocul satului. Şi o ia pe drum, dar măsura drumul dintr-un colţ în altul, când aici, când dincolo. Că zice Sfântul Vasile cel Mare: „Cel beţiv, ca să vină acasă, are nevoie de picioare străine, că ale lui nu-l mai ţin", îi trebuie proptele, că se duce jos.

Cum mergea, lumea se întreba:

– Măi, dar cine-i acesta?

– Ion, cel din pădure.

– Taci, măi, că nu-i el. Acela nu bea niciodată.

– Tu nu-l vezi, măi?

– Dar cum, că acesta de când e el nu l-a văzut nimeni în crâşmă?

– Nu ştiu, bre, ce-a păţit acum!

Se duce unul la tată-su, că avea să treacă pe la poarta lui:

– Moşule, dar pe băiatul matale îl socoteau oamenii că-i sfânt, dar acum dacă-l vezi, zici că-i drac. Uite, merge beat pe drum.

– Dar nu se poate, măi băiete! Dar unde-i? Ia du-te, Marie! că avea o fată.

Când îl vede aceea, de ruşine că niciodată nu l-au văzut oamenii beat, se duce, îl ia de mână şi-l trage în ogradă.

– Hai măi în casă, că ne faci de ruşine şi râde lumea de noi!

Dar el când a văzut că-l trage:

– Dar ce, am băut banii tăi? Şi o ia la bătaie pe soră-sa. Ţi-am băut banii tăi? Ce ai cu mine?

I-a spus dracul, ori s-o bată pe soră-sa, ori să-l omoare pe tată-su, ori să se îmbete o dată, să ia un pahar de vin. Aude tată-su cum o bătea:

– Tată, văleu, a înnebunit Ion aista! Mă bate! Uite îi beat, mă omoară!

Vine tată-su s-o scoată pe fată din mâna lui.

– Măi, dar eşti nebun? Tu nu te-ai îmbătat niciodată…

Şi era acolo un trunchi, cum a tăiat tată-su lemne, şi era un toporaş înfipt acolo. El, nebun, că era turmentat, când a văzut că vine tată-su, a luat toporul din trunchi şi i-a dat una lui tată-su şi l-a omorât. A bătut şi pe soră-sa, a omorât şi pe tată-su.

– Văleu!

– Ce-i?

– L-a omorât pe tată-su…

Fata a fugit. A venit stăpânirea, miliţia cum se zice: „Cutare a omorât pe tată-su, fiind beat!" Şi dacă a omorât pe tată-su, l-a luat miliţia şi l-a dus la închisoare. Vine dracul la miezul nopţii la dânsul:

– Măi, Ioane, mă cunoşti?

– Da.

– Eu sunt acela care ţi-am spus să-mi faci una din trei. Prost ai mai fost. Ţi-am spus să alegi una din trei, şi ai ales-o pe cea mai rea, să te îmbeţi o dată. Vezi că din crâşmă mi le-ai făcut pe toate? De acum al meu eşti! Aceştia ţi-au dat 15 ani închisoare, dar pocăinţa care trebuie la acestea, n-o mai faci tu.

Şi el când a văzut, a început a plânge şi a zis:

– Vai şi amar, că rău m-am înşelat!

Şi stând la închisoare, după un an de zile a murit acolo nespovedit, neîmpărtăşit, şi a omorât pe tată-su. Şi aţi văzut diavolul ce-a făcut? „Fă una din trei!" Şi le-a făcut pe toate, şi s-a dus şi şi-a pierdut sufletul.

De aceea vă spun. Dacă ai ieşit de acasă şi te duci să bei în crâşmă, te-ai dus în „gura iadului". Acolo are dracul toate la îndemână: Şi rachiu şi vin şi muzică şi oameni răi, blestemaţi, care te îndeamnă…

Măi, dacă îţi trebuie un pahar de vin, Dumnezeu le-a făcut toate. La masa ta, în sărbători, în duminici şi cum este acum în câşlegi, adu-ţi un pahar, două de vin curat, şi să iei cu soţia, cu copilaşii; dacă ţi-a venit un neam. Dar la casa ta şi cu măsură. Că toate-s pentru om. Că mă întreabă unii: „Dar pot să iau un pahar de rachiu la o nuntă sau la un praznic?" Poţi. Dar unul, pentru că-i blagoslovit. Nu zice că *toate se sfinţesc prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune*?

Şi vinul cine l-a făcut? Nu tot Dumnezeu? Vezi că din vin, mai ales se fac şi Preacuratele Taine, ce-i mai sfânt pe lume. Că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu vinul este de vină, ci beţia!" Aşa şi rachiul, nu-i de vină. De vină-i beţia, dacă ai luat mai mult decât trebuie şi te-ai îmbătat şi ţi-ai pierdut şi mintea şi sănătatea şi sufletul. Ferească Dumnezeu! N-ai ce căuta, să te duci în casa diavolului. Că acolo este „Babilonul" şi toate răutăţile. Acolo găseşti de tot neamul.

Da. Vrei în casa ta să te odihneşti, odihneşte-te. Stai la masă, iei un pahar, te-ai odihnit şi pe urmă te ocupi cu cele ce spune cartea.

DESPRE FEMEIA CARE NU SPOVEDEA UN PĂCAT

– Tată-părinte, cum să întorc pe un frate de-al meu la credinţă?

– Mamă, uite ce este! Nu aducem noi la credinţă, ci mila Preasfintei Treimi şi a Maicii Domnului, că Dumnezeu poate toate, noi nu putem nimic. Noi îi arătăm cărarea până la drum. „Măi, posteşte, roagă-te, spovedeşte-te curat, să n-ai ură pe nimeni". Şi, bunul Dumnezeu, dacă omul se roagă, îi deschide calea, îi luminează mintea şi vede unde a ajuns. Pentru că ei, săracii, ai văzut ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur? „De este cu putinţă, o, creştine, şi în fiecare ceas să te mărturiseşti!" Dar de ce? În fiecare minut greşim lui Dumnezeu. Ori cu lucrul, ori

cu cuvântul, ori cu voie sau fără voie, sau cu ştiinţă sau cu neştiinţă.

Că, dacă nu spune tot la spovedanie, rămâne cu păcatele neiertate. În această privinţă am să vă spun o istorioară:

Era un duhovnic călugăr, care avea un ucenic surdo-mut. Şi o dată, când spovedea o femeie, duhovnicul i-a arătat ucenicului să facă focul; nimeni nu se smintea, ştia că el nu aude. Dar el, deşi nu auzea din naştere, şi era şi mut, însă avea viaţă sfântă, că era crescut în frica lui Dumnezeu pe lângă mănăstire.

Şi a văzut când se spovedea femeia aceea, că tot ieşea câte un şarpe din gura ei şi tot cădea jos. S-a făcut o movilă de şerpi. El cât făcea focul, a tras cu ochiul şi a văzut că un balaur a vrut să iasă de trei ori din gura femeii, dar s-a tras înapoi. Unul mai mare.

Atunci el de acolo, dacă el n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa, a început a striga:

– Veniţi să vedeţi minuni mari! Veniţi să vedeţi minunile lui Dumnezeu! Veniţi să vedeţi balaurul care nu vrea să iasă din femeia aceasta!

Dar s-a minunat duhovnicul:

– Dar de unde vorbeşti tu, că de când te-a făcut mamă-ta n-ai vorbit? Ce-ai văzut, de strigi aşa?

– Femeia asta, uite, cum spunea câte un păcat, câte un şarpe cădea din gura ei jos. Şi am văzut un balaur care a scos capul de trei ori şi s-a dat înapoi.

Şi îl ştia pe ucenic că-i mut din naştere. Mut şi totodată şi surd. Femeia, când a auzit, a zis:

– Părinte, mare minune, că băiatul acesta eu îl ştiu că n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa.

– Dar şi eu mă minunez! I-a deschis Dumnezeu gura după atâţia ani – că avea peste 20 de ani –, ca să arate primejdia în care eşti tu. Măi băiete, de acum du-te de aici!

Şi a spus femeia. Avea un păcat mare şi n-o lăsa dracul să spună. Îi era ruşine.

– Uite, cutare lucru am făcut când eram tânără, uite aşa...

– Aista-i balaurul care de trei ori a vrut să iasă şi s-a tras înapoi.

Şi după aceea a zis femeia:

– Părinte, ştii cum mă simt acum?

– Cum?

– Parcă m-am născut din nou. Niciodată în viaţa mea la spovedanie nu m-am simţit aşa de uşoară – că a scos toată răutatea, toţi şerpii, tot păcatul. Îmi pare că m-am născut din nou.

– Ei, pentru că te-ai mărturisit curat. Acum s-au dus toate gunoaiele satanei.

IMPORTANŢA SPOVEDANIEI

În Comuna Ceahlău, judeţul Neamţ, satul Izvorul Muntelui, am fost vara asta acolo, la una Maria Olaru cu Părintele Vartolomeu. Ea este o femeie care vine mereu cu lume aici şi m-a trimis părintele stareţ să-i fac o aghiasmă în casă. A venit cu maşina şi ne-a luat de aici, cu primarul oraşului Bicaz, unul Sandu, şi tot el ne-a adus înapoi. Mare evlavie avea ea, să aibă un preot călugăr să-i facă o aghiasmă.

Ea-i de la barajul Bicazului, în jurul muntelui, numai mergi în dreapta spre Ceahlău. Care aţi fost pe acolo ştiţi: Izvorul alb, Izvorul Muntelui...

Acolo în satul acela, că-i împrăştiat tot prin păduri şi prin poieni, el coboară din vârful Ceahlăului, era o fată cu oile. Păştea şi ea oile – că fetele de la munte ştiu să şi mulgă oile, să le tundă, să le pască, că dacă se ocupă cu creşterea oilor!

Un cioban de acolo, fără frica lui Dumnezeu, tot s-a împrietenit cu ea, tot, până a înşelat-o şi a batjocorit-o. Ea, dacă ar fi spus unui duhovnic, dacă s-ar fi spovedit şi ar fi făcut canon, ar fi ştiut ce să facă, dar diavolul când îl dă pe om în păcat, niciodată nu-i sapă o groapă mai mică, că zice acolo la Psaltire: *Adânc pe adânc cheamă.* Adică un păcat mare care te duce spre iad, la adânc, te duce în altul, mai adânc, cum este deznădejdea. Ea a rămas gravidă. Şi tot s-a păzit, ca să nu ştie părinţii. Tot o vedea tată-său şi mamă-sa supărată tare, că numai pe ea o aveau şi nu ştiau ce-i cu dânsa. Tot o întrebau: „Marie, ce-i cu tine?", dar nu pricepeau.

Ea când a născut copilul s-a dus la o stână acolo în pădure, unde avea oile, a născut acolo, a luat copilul şi l-a dat în Bistriţa. Şi pe urmă a spus că-i bolnavă, că nu ştiu ce, şi nu i-au dat de capăt părinţii că ea a născut acolo. Dar numai ea ştia ce-i în sufletul ei.

Acum nu era nimic păcatul că a căzut, că avea un copil, era un înger dacă îl năştea, dar a pus-o diavolul să facă şi ucidere, să ucidă copilul.

Dar mare evlavie avea fata asta la Maica Domnului: citea zeci de acatiste, Paraclise, rugăciuni; şi înainte şi acum! Şi ea plângea totdeauna şi se ruga la Maica Domnului s-o ierte de păcatul acesta. Se ducea la mărturisire, postea toate posturile, mergea la biserică, dar acest păcat nu-l spunea. Îi era ruşine, că era păcat greu. Şi satana n-o lăsa, că ştia că printr-un singur păcat se duce în iad. Cu un păcat de moarte, nu auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu poate intra în Împărăţia Cerurilor*. Deci nu putea să se ducă niciodată în cer, cu această crimă asupra ei.

Şi Bunul Dumnezeu, Care vrea mântuirea omului, a rânduit că s-a îmbolnăvit de cancer, după vreo câţiva ani. Au adus tată-său şi mamă-sa preotul, a mărturisit-o, i-a făcut Sfântul Maslu, ea s-a mărturisit, dar acel păcat tot n-a vrut să-l spună. Dar atâta plângea şi se ruga la Maica Domnului, şi când era bolnavă. Ea a văzut că de acum moare.

Ea lua Acatistierul din casă şi-l citea tot şi tot timpul plângea şi zicea: „Maica Domnului nu mă lăsa, ajută-mă!" Venea mamă-sa şi o întreba:

– Dragul mamei, dar te-ai mărturisit?

– M-am mărturisit, mamă.

– Dar de ce plângi aşa?

– Plâng că am durere mare! dar ea nu spunea.

Şi n-o lăsa vrăjmaşul să spună păcatul acesta. Ori, pentru un păcat nemărturisit te duci în iad. Ferească Dumnezeu! *Nu poate* – cum zice Apostolul Pavel – *stricăciunea pe nestricăciune să moştenească*.

Ce s-a întâmplat? După multă suferinţă, a mai venit preotul, a mai mărturisit-o, s-a împărtăşit, dar tot n-a spus păcatul acesta greu. Vezi ce face diavolul? Dar cui îi spui? Doar preotul nu-i o mână de pământ ca şi tine? Doar îi spui lui Dumnezeu sub epitrahilul preotului. Preotul are doar putere să te lege şi să te dezlege! Doar nu-i altceva! Este tot de ţărână ca şi tine. Nu ţi-a pus Dumnezeu duhovnic un înger, care să nu ştie ce înseamnă greşeală şi păcat pe lume.

Dar ea s-a temut să spună. Preotul a bănuit şi i-a spus lui mamă-sa şi lui tată-său:

– Are ceva pe sufletul ei şi nu poate spune!

Preotul, ca duhovnic bătrân, cunoştea că ea are o stare sufletească neliniştită.

– Nu ştiu ce-o fi având, dar, zice, o văd plângând şi tot se roagă la Maica Domnului!

Şi a murit. Când a murit, a venit preotul imediat să-i citească stâlpii, trisaghionul, veşnica pomenire, a îmbrăcat-o de moarte, a pus-o în sicriu. A trecut o zi, a trecut două, a treia zi înmormântarea. A venit atâta lume. Cred că avea neamuri multe şi era o zi frumoasă în ziua aceea.

Când o duceau la groapă, capacul îl ducea unul, crucea altul, a văzut cineva că a scuturat din cap o dată în sicriu.

– Măi, mi s-a părut mie că moarta aceea a mişcat capul.

Şi când colo, a mai scuturat o dată capul.

– Vai de mine, a înviat Maria! că Maria o chema.

Şi după aceea numai ce-o vede că se ridică aşa, în şezut în sicriu, cum duceau aceia sicriul pe sus. S-au speriat toţi. Au lăsat jos sicriul. Groază mare! „A înviat moarta!"

Preotul era înainte cu epitrahilul şi cu Molitfelnicul şi dascălii cântau *Sfinte Dumnezeule.* Ai văzut cum cântă la înmormântare. Şi ea a strigat din sicriu, dar oamenii s-au depărtat, căci se temeau şi se minunau tare, că era ceva neobişnuit. Zice:

– Nu vă temeţi! Preotul să vină la mine! Preotul. Părintele să vină la mine!

Preotul a venit:

– Părinte, părinte. Am înviat că am un păcat greu nemărturisit!

Auzi! Preotul:

– De unde vii tu? Spune la oameni!

Oamenii s-au dus tot mai încolo oleacă. Şi ea zice:

– Părinte, pune epitrafirul pe capul meu să-ţi spun!

Şi a spus:

– Mă duceam în iad pentru un păcat mare nemărturisit! Când am murit, acum când aţi pornit voi la groapă, m-au luat şi mă împingeau diavolii, zice, şi mă muşcau cu dinţii. Erau ca balaurii, ca leii şi ziceau: „Hai încoace, că eşti a noastră! Ai plâns tu şi te-ai rugat şi ai postit, dar degeaba, că ai un păcat nemărturisit".

M-au dus la o prăpastie, n-am mai văzut pe lumea asta atâta adâncime şi se auzeau acolo ţipete şi vaiete şi curgea un râu de foc clocotind, din care se auzeau mii şi mii de glasuri. Şi când m-au dus pe malul prăpăstiei, au zis: „Acum s-o aruncăm aici!" Şi eu am întrebat: „Ce este aici?" „Aici este gura iadului şi te înghite şi pe tine, cum a înghiţit atâtea milioane

şi miliarde de suflete". Eu atunci am strigat la Maica Domnului: „Maica Domnului, nu mă lăsa! Că de acum, dacă mă duc, nu mai pot să mă rog ţie".

Când am strigat: „Maica Domnului, nu mă lăsa!" a apărut Maica Domnului ca un fulger şi dracii au fugit şi m-au lăsat pe mal. Şi strigau: „Doamnă, n-are dreptate! E a noastră. Uite, zice, Domnul a dat-o în mâna noastră pentru că are un păcat greu nemărturisit". „Nu-i a voastră, este a mea! Că toată viaţa m-a rugat pe mine şi s-a rugat mie. Şi acum a strigat la mine şi am venit". „Da, dar nu poate merge la împărăţia cerurilor, că nu-i mărturisită!" „Lasă, că o învii eu, că păcatele făcute pe pământ, tot pe pământ trebuie să le spovedească", a zis Maica Domnului.

A venit Maica Domnului şi mi-a făcut o cruce şi a zis: „Ei, scoală-te de acum şi cheamă preotul, că trupul tău merge la înmormântare şi spovedeşte-te la preot, că *ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat şi în cer,* cum spune Evanghelia".

Şi s-a mărturisit la preot. Şi atunci a spus:

– Spune la lumea asta – care era adunată la înmormântare – să se adune aici.

Şi s-a adunat toată lumea. Şi au întrebat pe părinte:

– Părinte, dar ce vorbeşti cu ea?

– S-a mărturisit. Dar uite, mi-a dat voie vă spun ceva. A avut un păcat greu nemărturisit şi ea a avut mare evlavie la Maica Domnului şi Maica Domnului a înviat-o din morţi, să spună păcatul şi să fie dezlegată pe pământ, ca să nu se ducă în iad.

Şi au întrebat-o şi pe ea:

– Cum este acolo? Ce-ai văzut trei zile?

– Ei, ce-am văzut! Ai văzut cum este la primărie? Că acolo este scris şi când s-a născut omul, că notarul face asta, şi când a murit şi câtă lume este în sat, şi care-i dator la primărie şi câţi copii are şi cum îi cheamă. Aşa am ajuns la nişte tribunale, unde mii de suflete care mureau pe pământ, veneau şi dădeau socoteală. Şi era scris acolo tot ce-a făcut omul. „Tu eşti cutare. Tu aşa ai făcut bine, aşa ai făcut rău, aşa eşti...", toate, toate. Aveau registre. Totul este înregistrat acolo. Şi cei mai mulţi merg la rău, că mor nemărturisiţi şi nepocăiţi. Şi eu trebuia să mă duc în iad, dacă nu era Maica Domnului. Maica Domnului atâta putere are, că m-a înviat să vin să-mi spun păcatul, ca să fiu dezlegată de preot pe pământ.

Să aveţi mare credinţă în puterea preoţiei, că acest dar l-a dat Dumnezeu ca să se poată mântui lumea, ca preotul să poată lega şi dezlega păcatele lumii. Să ştiţi un lucru: *Tot ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat şi în cer.* Oricum, siliţi-vă să vă faceţi mărturisirea cât mai curat! Eu, păcătoasa, pentru un păcat, dacă nu era Maica Domnului, mă duceam în muncile iadului pentru vecii vecilor, dar prin mijlocirea Maicii Domnului am înviat şi mi-am mărturisit păcatele. Să ţineţi cu mare putere la Biserică şi la darul preoţiei, pentru că prin preoţi se poate mântui toată lumea!

Zicând aceasta, a spus: „Iertaţi-mă şi mergeţi mai departe!" Şi numai s-a culcat înapoi în sicriu. Şi atunci au îngropat-o. Este scrisă această minune în *Istorioare duhovniceşti*. Spune şi anul şi locul.

Iată minuni mari în timpul acesta ale Maicii Domnului. Dar cine poate spune minunile Maicii Domnului, că nimeni nu poate spune, pentru că sunt în tot pământul şi lucrează cu fiecare suflet. De aceea vă rog, vorbind despre Maica Domnului, să aveţi toţi în casă icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria. Să vă siliţi cât mai mult să lăudaţi pe Dumnezeu şi pe urmă, după Dumnezeu, pe Maica Domnului şi apoi sfinţii lui Dumnezeu! Amin.

DULCEŢILE DUHOVNICEŞTI

– Părinte, care sunt bucuriile omului duhovnicesc?

– După cum zic dumnezeieştii Părinţi Nicodim Aghioritul, Grigorie Sinaitul şi alţii, sunt şase feluri de bucurii sau dulceţi duhovniceşti, din care se nasc şi dulceţile minţii.

Prima dulceaţă duhovnicească a minţii este **lucrarea tuturor poruncilor lui Dumnezeu;**

A doua dulceaţă duhovnicească a minţii este **câştigarea tuturor faptelor bune.**

A treia dulceaţă duhovnicească a minţii este **citirea dumnezeieştilor Scripturi şi a Sfinţilor Părinţi.**

A patra dulceaţă duhovnicească a minţii sunt **raţiunile zidirilor** sau **contemplaţia naturală în duh** sau **raţiunile lucrurilor,** când omul se suie cu mintea, ca pe nişte scări, de la zidirea aceasta simţită şi văzută

la cea nevăzută. Şi prin contemplaţia naturală în duh îşi foloseşte sufletul său şi meditează la cele cereşti.

A cincea dulceaţă duhovnicească a minţii este **taina iconomiei în Trup**, adică întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul şi cugetarea de-a pururea la taina iconomiei în Trup, care se numeşte Taina Tainelor şi necunoscută de mintea îngerească şi omenească este. Căci taina iconomiei în Trup pururea rămâne taină, neînţeleasă de oameni şi de îngeri, cum a putut Dumnezeu cel negrăit şi necuprins de toate să încapă în pântecele Fecioarei, cum Însuşi Dumnezeu purcede pe Preasfântul Duh, cum este naşterea cea mai înainte de toţi vecii a lui Iisus Hristos şi altele de felul acesta. Şi cum prin taina iconomiei în Trup s-au învăţat şi îngerii înţelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri prin Biserică.

Aceasta este a cincea dulceaţă duhovnicească a minţii.

A şasea dulceaţă duhovnicească a minţii şi chiar prea duhovnicească este **cugetarea la însuşirile lui Dumnezeu** sau mai bine zis *teologia catafatică, afirmativă* sau *pozitivă,* despre cele ce se pot vorbi de însuşirile lui Dumnezeu şi care nu ating fiinţa lui Dumnezeu, ci se vorbeşte în jurul fiinţei lui Dumnezeu.

Acestea sunt cele şase puncte şi titluri ale celor şase feluri de dulceţi duhovniceşti ale minţii.

„BISERICA NU ESTE DE IERI DE ALALTĂIERI"

– Părinte Cleopa, care este adevărul despre Maica Domnului, că sectarii zic că Maica Domnului ar mai fi avut şi alţi copii, după cuvântul din Evanghelie: *...Te caută mama Ta şi fraţii Tăi...?*

– Peste tot în Orient, dar în special la iudei, cuvântul „frate" se folosea şi în înţeles mai larg de „văr". Maria lui Cleopa, care este cumnata lui Iosif, că-i soţia fratelui său, a avut copii pe cei care se cheamă „fraţii Domnului", pe Iacov, pe Iuda, pe Iosi şi pe Simeon, despre care spune Evanghelia.

Deci ei dacă sunt fiii Mariei lui Cleopa, şi bătrânul Iosif o ia pe Maica Domnului spre pădire, cu porunca Proorocului Zaharia – că Iosif când a luat-o avea peste 70 de ani –, atunci băieţii ei vin veri cu Mântuitorul. Eu am făcut o carte şi am arătat după Evanghelie cine sunt fraţii Domnului.

Iar blestemaţii de sectari, când aud de fraţii Domnului, parcă turbează. Dar oare n-auzi tu ce spune Evanghelia? *Şi s-a închinat ei Arhanghelul Gavriil din cer.* Acela se închină Maicii Domnului şi blestemaţii de sectari nu vor să se închine. Şi i-a zis când a venit la Buna Vestire: *Bucură-te, ceea ce eşti plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine!*

Dacă arhanghelul Gavriil din cer, mai marele voievod, o laudă şi-i zice, nu că are un dar, ci *ceea ce*

eşti plină de daruri! Dacă avea să nască pe Mântuitorul lumii, cine poate fi mai sfânt? Şi-i spune de naştere, iar ea întreabă: *Cum va fi mie aceasta, că eu de bărbat nu ştiu?* Şi atunci însuşi Arhanghelul Gavriil îi spune: *Duhul Sfânt va veni peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri, pentru aceea şi Sfântul care se va naşte din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu şi-i va da Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl Său, şi va împărăţi peste casa lui Iacov în veci şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit.* Arăta de împărăţia cea duhovnicească a Mântuitorului, că după trup Maica Domnului se trage din David. Şi nu spune în Psaltire: *Din rodul pântecelui tău, voi pune pe scaunul tău?* Maica Domnului a fost strănepoata lui David Proorocul.

Deci iată, vedeţi că după trup se trage din *fiul lui David, fiul lui Avraam.* Iar după duh: *neamul Lui cine-l va spune?* zice Isaia. S-a născut mai înainte de toţi vecii din Tatăl, că-n Iisus Hristos se întâlnesc două firi: dumnezeirea şi omenirea, într-un singur ipostas. Se naşte mai înainte de toţi vecii din Tatăl şi sub vremi din Preacurata şi Preasfânta Fecioară Maria.

Şi auzi cum hulesc nebunii aceştia! Arhanghelul vine din cer şi i se închină, şi-i aduce veste trimisă din cer, că va fi maica lui Emanuel. Iar Isaia spune: *Iată, fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu, şi-l vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuieşte «cu noi este Dumnezeu».*

Deci Maica Domnului nu-i născătoare de Hristos, cum hulea Nestorie, ci de Dumnezeu, că Emanuel este Dumnezeu. Şi această Născătoare de

Dumnezeu, Preacurata Fecioara Maria, care-i împărăteasa heruvimilor şi a serafimilor, ea a proorocit că va fi cinstită de toate neamurile. Când s-a dus la Elisabeta, ce-a zis? *Că mi-a făcut mie mărire Cel puternic, că iată de acum mă vor ferici toate neamurile.*

Toate popoarele lumii o cinstesc! Numai Biserica Catolică are 750.000.000 pe glob şi Maica Domnului este foarte cinstită la ei, şi-n Biserica Ortodoxă de 450.000.000 şi în toată lumea, şi sectele astea blestemate au luat-o razna după capul lor. „Că nu trebuie Maica Domnului cinstită, că nu trebuie icoana Maicii Domnului, că nu trebuie...".

Dar cum nu trebuie cinstită icoana? Ce-a fost Hristos? Ce spune marele Apostol Pavel? *Raza slavei Tatălui şi chipul ipostasului Lui.* Ce întreba Filip? *Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl şi ne va ajunge nouă!* Iar Mântuitorul spune: *Filip, atâta vreme fiind cu mine, n-ai cunoscut că Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl este întru Mine? Cine m-a văzut pe mine, a văzut pe Tatăl.*

Ei zic că pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut. Da. Nu L-a văzut după fiinţă. Dar când S-a îmbrăcat în trup, n-au vorbit cu El? N-a stat la masă cu popoarele? Nu L-au văzut şi răstignit? Şi-n biserică, nu L-au văzut făcând minuni şi pe Tabor şi-n toate părţile?

Iată câtă nebunie au ei! Noi nu zugrăvim pe icoane esenţa, adică fiinţa lui Dumnezeu, ci cum a voit să se arate El lumii. N-a fost prunc? Nu S-a născut în Betleem? Nu I-au adus magii daruri? N-a fost în biserică la 12 ani? N-a fost la Iordan la 30 de ani, când a venit Duhul Sfânt în chip de porumbel?

Sectarul te întreabă: „De ce faci pe Dumnezeu ca om bătrân cu barba albă, că pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut?”

Măi, omule stricat la minte, nici heruvimii nu-L văd nici acum, nici nu L-au văzut vreodată ce este, că fiinţa lui Dumnezeu este inaccesibilă minţii omeneşti sau îngereşti. Că dacă ar fi cuprins de minte, n-ar fi Dumnezeu. El este nescris împrejur de vreo minte raţională din cer şi de pe pământ.

Dar cum a voit El să se arate sub vremi, toţi Îl ştiu. Lui Avraam i se arată în chip de trei îngeri, la stejarul Mamvri, lui Moise i se arată pe Muntele Sinai de două ori, lui Daniil Proorocul i se arată la râul Ulai, lui David i se arată, la cei trei tineri în chip de îngeri, şi încă de câte ori. Şi de câte ori se arată Dumnezeu, Isaia zice: *Iată, eu am văzut pe Dumnezeu pe scaun înalt şi preaînălţat şi serafimii stăteau împrejurul Lui, şase aripi la unul, şase aripi la altul; cu două îşi acoperea feţele, cu două picioarele şi cu două zburau şi strigau: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Lui.*

Auzi cum L-a văzut Isaia? *O, ticălosul de mine, că mai înainte am văzut pe Dumnezeu, pe Cel ce stăpâneşte pacea şi lumina cea neînserată.* Unde eşti, sectarule, să-ţi arăt Biblia, că spune că proorocii au văzut pe Dumnezeu?

Dar Ioan Botezătorul nu L-a văzut la Iordan? N-a auzit glasul Părintelui? *Acesta este Fiul Meu Cel iubit.* N-a văzut pe Duhul Sfânt în chip de porumbel? N-a pus el mâna pe creştetul Fiului? Iată toată Sfânta Treime!

Am văzut mâna Sfântului Ioan în Sfântul Munte Athos, care s-a atins de creştetul Mântuitorului. Este într-un toc de aur la Mănăstirea Dionisiu. Este cumpărată de împăratul Romano, care a adus-o din Ierusalim.

Această mână are o mireasmă, când deschide racla! La Bobotează pune apă de izvor curată într-un cazan de argint şi face minuni. Nu bagă Sfânta Cruce, ci mâna Sfântului Ioan. N-am fost acolo? Nu le-am văzut toate?

Să vină sectarii la biserica din Ierusalim, să vadă Sfânta Lumină din cer, când vine. Să vadă ei în Biserica lui Hristos, că aici este taină şi putere, nu în casele lor care le fac ei aiurea, de când s-au rupt de Biserică şi au luat-o razna. Aceştia se cheamă *neghinele ţarinii. Doamne, n-ai semănat sămânţă bună în ţarina Ta, dar de unde are neghine?* Zice: *un om vrăjmaş a făcut acestea, diavolul.*

Păi Bisericii nu-i pasă de atâtea secte, că sectele au fost de când e Biserica. Aceste secte care sunt acum, nu existau acum o sută de ani, sau două. Biserica s-a luptat la început în secolul I cu secta nicolaiţilor, pe urmă cu secta gnosticilor. Neognosticii în timp de o sută de ani. Pe urmă au apărut în secolul II montaniştii, catafrigii, pepuzienii. Unde mai sunt acum?

În secolul IV arienii, apoi macedonenii care huleau pe Duhul Sfânt. Pe urmă nestorienii, dioscorienii, monofiziţii în secolul V. În secolul VI origeniştii; în secolul VII monoteliţii; în secolul VIII iconoclaştii, care se luptau împotriva sfintelor icoane. Biserica, ca

o corabie, le-a dat la o parte aceste gunoaie. Ce-i pasă ei de secte? Dacă Mântuitorul i-a spus lui Petru: *pe această piatră Biserică voi zidi şi porţile iadului pe dânsa nu o vor birui.*

Porţile iadului sunt gurile sectarilor, aşa le tâlcuieşte marele Atanasie. Câte secte sunt! Acestea au ieşit ca ciupercile după ploaie. Toate sectele sunt buruieni crescute la umbra Bisericii. Ele nu rezistă mult. Bunăoară baptiştii, care-i cea mai veche sectă, are acum 13 ramificaţii în ţară la noi. S-au împărţit în 13 şi pe urmă-i pieirea lor, că s-au despărţit de trunchi.

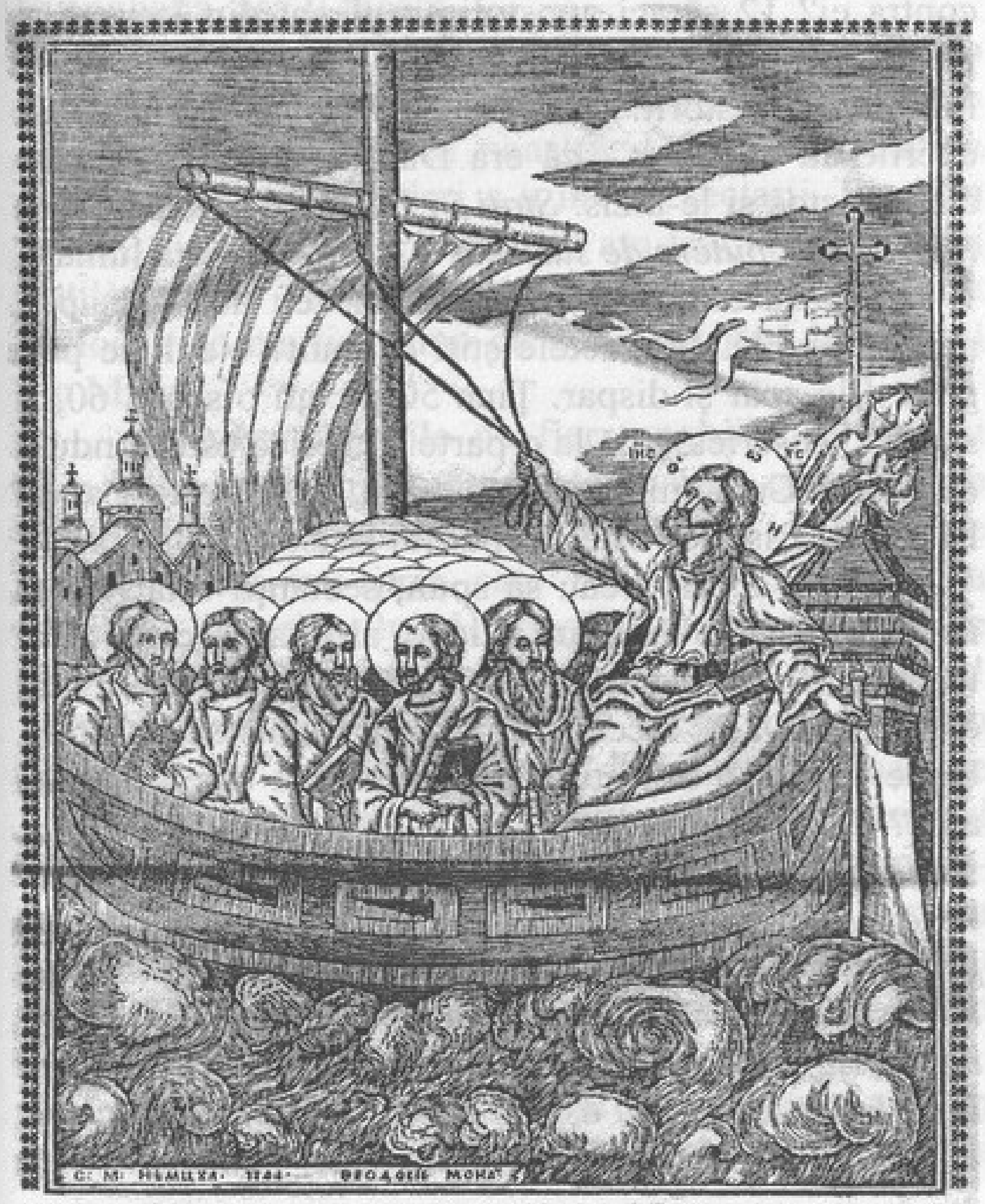
Biserica-i Trupul lui Hristos, spune Apostolul, nu? Mântuitorul ce-a spus? *Toată mlădiţa care rămâne întru Mine aduce roadă multă, şi care nu rămâne, se taie şi în foc se aruncă.*

Dacă-i vedea un copac înflorit până sus, sau cu roade, şi deodată s-ar rupe o ramură şi ar cădea jos, mai rodeşte aceea? Aceea se usucă şi se dă în foc. Aşa-i cu cei care s-au despărţit de Biserică.

Câte secte au fost! Eu am istoria lor. Dar ce, aici am pus numai 56 de secte, că ieşea cartea prea mare, *Călăuza în credinţa Ortodoxă.* Aşa le-a dat Biserica la o parte, ca gunoaiele de pe apă, că Biserica este întemeiată de Hristos, *piatra cea din capul unghiului.* Biserica-i întemeiată pe temelia propovăduirii proorocilor şi a apostolilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuşi Hristos.

Biserica are *Pidalionul.* Ştiţi voi ce carte este aceasta? Asta-i cârma Bisericii. *Pidalion* pe greceşte sau „cârma corăbiei" (*Aici părintele arată imaginea din carte*). Şi iată aici Biserica cum este! Hristos la

cârmă. Aici sunt Sfinţii Părinţi care stau în biserică. Mântuitorul cu mâna pe frâiele cârmei. Biserica. Ce scrie aici? Uite Sfânta Treime: „Întru slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, Unuia Dumnezeu". Pidalion, sau cârma corăbiei, care cuprinde canoanele Bisericii de Răsărit universale. Ale Sfinţilor Apostoli,

85 de canoane. Ale Sinoadelor Ecumenice, cele şapte a toată lumea şi cele 11 locale, şi toate izvoarele Bisericii de 2000 de ani sunt aici.

Dumneavoastră credeţi că Biserica au condus-o nişte pamblicari de ăştia? Biserica are Taine, are rădăcini de nezdruncinat. Nu vezi câţi s-au ridicat contra ei? 12 săraci apostoli au plecat din Ierusalim, pescari şi vameşi. „Fără toiege au plecat, şi toată lumea au păstorit. Fără traistă au plecat, şi toate averile au moştenit", că era Dumnezeu cu ei. Că i-a ales Hristos şi le-a zis: *Staţi în Ierusalim până vă veţi îmbrăca cu putere de sus!* Şi i-a trimis în toată lumea.

Pentru că lucrarea lui Dumnezeu nu dă înapoi, merge înainte. Iar sectele ştiţi ce sunt? Neghine prin grâu. Ele apar şi dispar. Ţine 50 de ani o sectă, 60, şi s-a dus. Biserica o dă la o parte. Biserica este condusă de Însuşi Cuvântul lui Dumnezeu, că El este Cap al Bisericii! Biserica este Trupul lui Hristos.

Şi de aceea vreau să spun, sectanţii o iau razna în toate părţile. Unul are o idee, altul alta, cică: „Voi faceţi pe Dumnezeu cu barbă? Dumnezeu nu-i compus". Da-L facem după cum a voit să se arate. Unde spune în Scriptură că Dumnezeu este cu barbă albă? Ce spune Daniil?

Iată, eu, Daniil, priveam întru vedenia nopţii, şi vederile capului meu m-au înspăimântat pe mine. Iată privind, deodată Cel vechi de zile a şezut, până când au fost aşezate scaunele şi cărţile s-au deschis; mii de mii Îi slujeau şi miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a aşezat şi cărţile au fost deschise. Un râu de foc se vărsa şi ieşea din el; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna. Aşa L-a văzut Daniil, în chip de om bătrân.

Hristos a fost tânăr, la 30 de ani, când a predicat Evanghelia, că n-avea voie nimeni să iasă la propovăduire până la 30 de ani. Iată, tânăr Îl facem. Duhul Sfânt se arată în chip de porumbel, spune Evanghelia, aşa Îl facem.

Nu ce este după fiinţă Dumnezeu, că aceea nu o poate zugrăvi nimeni, ci cum a voit să se arate sub vremi pentru mântuirea noastră. De aceea Biserica nu-i de ieri, de alaltăieri s-o înveţe sectarii. Biserica are mii şi milioane de sfinţi. Eu am fost la Roma, măi fraţilor. Am văzut Coloseumul unde au pătimit milioane de martiri, timp de 313 ani, până la Edictul din Milan.

Am văzut căngile de fier, unghiile de fier cu care îi scrijeleau pe martiri. Am văzut cuştile unde erau închişi leii şi panterele şi tigrii care-i mâncau pe creştini. Ştiţi voi prin câte sângiuiri şi morţi s-a pecetluit Biserica lui Hristos? Şi acum vin nişte spurcăciuni de astea şi strică adevărul, că-i cum zic ei!

Stai oleacă! Biserica şi-a vărsat sângele prin milioane de martiri. Avem 14.966.000 numai de martiri, afară de ierarhi şi cuvioşi şi sfinţi, pustnici şi sihaştri făcători de minuni şi mărturisitori. Dumneavoastră ştiţi ce-i aici, dar eu am fost acolo. Eu am călcat pe acolo pe unde spune Biblia şi le-am văzut cu ochii. Mie nu trebuie să-mi spună cineva. Eu le-am văzut cu ochii.

Să se ducă să vadă Sfânta Lumină cum vine în biserică. Nu vine în capiştea baptiştilor sau a

penticostalilor. S-o vadă acolo când vine, şi o văd sute de mii de oameni. Şi câte aclamaţii sunt acolo! Am luat un magnetofon şi s-a înregistrat.

Ce face lumea când vine Sfânta Lumină în biserică! Cum apare? Sfânta Lumină vine sâmbătă la ora unu şi un sfert. Sfânta Lumină nu reprezintă învierea la noi pe pământ, ci pogorârea în iad, că trebuia să se împlinească proorocia lui Isaia: *cei ce şedeau în întuneric şi în umbra morţii, lumină va străluci peste voi; cei ce şedeau în întuneric şi în umbra morţii, va veni peste voi lumină mare.* Sâmbătă Mântuitorul a fost în iad cu sufletul. La noi când a înviat la miezul nopţii, a înviat cu tot cu trup, duminica, dar la ei a fost numai cu sufletul şi i-a scos.

Vine armata şi menţine ordinea, că dacă nu, s-ar omorî oamenii acolo, unul pe altul. Se îngrămădesc toţi. Armata este de mare folos acolo. Când intri te întreabă: „Ce eşti? Catolic? Armean? Ortodox?" Şi te aşează după confesiune.

Dar nu iese până nu începe slujba duminicii. La *Lumină lină,* la Vecernia duminicii, iese în biserică. Că se pecetluieşte mormântul Domnului, când patriarhul citeşte Evanghelia aceea: *şi au pecetluit mormântul împreună cu custodia.* A venit şi armata şi au pus pe mormântul Domnului sigiliile: grecesc, arăbesc şi evreiesc. Sigilează mormântul Domnului şi apoi pune vata pe lespedea Sfântului Mormânt şi se sting toate candelele. Rămâne toată lumea pe întuneric, cu un mănunchi de 33 de lumânări în mână, numai cu lumina care se vede de la zi. Se roagă patriarhul în genunchi, toţi arhiereii îmbrăcaţi.

Şi vine un fulger pe deasupra catapetesmei bisericii, încet-încet-încet, – până acum venea un nor albăstriu –, iar când s-a atins de mormântul Domnului, s-a aprins vata aceea. Sfânta Lumină când vine nu te frige. După ce-a luat contact cu materia, peste câteva minute se înfierbântă.

Şi când vine Sfânta Lumină vata se aprinde toată, şi candelele se aprind singure, toate odată. Iar acei de sus, de la galerie, nu se mai coboară, că se aprind lumânările singure în mâna lor. Şi atunci vine armata şi deschide uşile mormântului Domnului din altarul sfintelor mironosiţe.

Atunci patriarhul, purtat şi de armată şi de diaconi, ia nişte vată de aceea aprinsă şi o pune în nişte cutii cu mânere şi cu găuri şi se duce şi strigă în trei limbi: *veniţi de luaţi lumină.*

Şi apoi încep cântările *Hristos a înviat.* Sute de preoţi şi arhierei înconjură sfânta bisericuţă. Este o bisericuţă mică în cea mare, unde-i Sfântul Mormânt. Şi când încep corurile să cânte, nu mai ştii, eşti pe pământ sau în cer. În atâtea limbi se cântă *Hristos a înviat.*

Este ceva care te ridică de pe faţa pământului. Uiţi cu totul. Şi ţine cântarea de la Vecernia de sâmbătă până duminică dimineaţă. Într-una-i cântare şi slujbă; zeci de cădelniţe, cădesc diaconii în toate părţile bisericii.

Ce minuni mari sunt acolo! Şi blestemaţii ăştia de sectari văd minunile lui Dumnezeu, că vine Sfânta Lumină din cer, şi ei nu cred. Că el vrea să aibă

biserica lui deoparte, că el îi mai bun decât Biserica, că el ştie mai mult decât Biserica.

Biserica-i de 2000 de ani şi ei au apărut acum ca ciupercile după ploaie. Că el ştie multe!

Cu Biblia în mână se duce în iad, că n-o cunoaşte. Scriptura se tâlcuieşte în multe feluri, nu aşa cum cred ei. Numai cei ce au darul Duhului Sfânt pot.

Deci asta vă spun: ţineţi-vă de Biserică. Că Biserica a întâmpinat nu numai erezii de astea! Ehei, luptele cu arienii, cu urmaşii lui Arie, cu Macedonie, cu Sabelie, cu Nestorie, cu Eutihie, cu Dioscor, cu Origen, cu protopaschiţii, quartodecimanii. Mamă, câte secte! Aşa le-a dat Biserica deoparte. S-au stins, în 50-60 de ani, 20, alta mai mult, alta mai puţin, iar Biserica rămâne, căci Capul ei este în ceruri, Hristos.

Deci vă spun: ţineţi-vă de Biserică, că Biserica nu s-a întărit prin cuvânt, ci prin putere. Câte milioane şi miliarde de minuni au făcut sfinţii mucenici în faţa împăraţilor păgâni! Îi dădeau la fiare, şi în loc să-i mănânce, le lingeau picioarele. Îi băga în căldări cu smoală topită, cum a fost la Sfântul Mucenic Pavel, şi îi întreba: „Nu cumva s-a răcit smoala?”, dar căldarea clocotea, că dedesubt era foc mare. Şi a luat oleacă şi când a dat pe ostaşi i-a ars de tot, numai din câţiva stropi.

Când vedeai dumneata omul gol că-l bagă în cazane de aramă clocotite şi el stă trei zile şi fierbe, dacă era de oţel şi se topea, nu puteai rămâne împietrit.

Asta-i Biserica. Biserica lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere. S-a dovedit cu milioane şi milioane de minuni Biserica. Şi martirii au făcut atâtea minuni şi semne, că au atras milioane, cum zice Tertulian: „Azi au mărturisit doi în arenă, care erau scoşi la moarte, şi 2000 au crezut în Hristos”, că vedeau minuni mai presus de fire.

Deci să stăm bine, să luăm aminte: suntem creştini care credem drept în Sfânta Treime, în Prea Curata Fecioară Maria şi în toţi sfinţii. Pururea să ne rugăm Maicii Domnului şi la toţi sfinţii, să mijlocească la Mântuitorul mântuirea noastră, iertarea păcatelor şi viaţa de veci. Amin.

VINDECAREA LA MORMÂNTUL DOMNULUI A UNEI FEMEI DEMONIZATE

În anul 1974, când am fost la Ierusalim cu mai mulţi părinţi, am văzut o minune care s-a făcut cu Sfânta Cruce, în biserica Sfântului Mormânt. Au adus o femeie îndrăcită, venită din Cipru. Cu ea erau mama ei, mama soacră şi bărbatul ei. Când au băgat-o în biserică era legată cu lanţuri de mâini şi de picioare. Din cauza lanţurilor i se vedeau oasele, şi ca să nu-i rupă mâinile au pus sub lanţuri nişte cârpe.

Avea părul încâlcit, ochii roşii în cap, ca la câini turbaţi. Şi când a intrat în biserică era atâta lume. Necheza ca caii, boncănea ca taurii, bătea ca câinii, urla ca lupii, orăcăia ca broaştele, croncănea ca corbii,

şuiera ca şerpii, vai de mine! Şi a venit stareţul Sfântului Mormânt, Arhimandritul Daniil. Patriarhul avea 97 de ani, Benedict, care a slujit cu noi la altar.

„Ce facem, preafericite, că femeia asta strică liniştea la atâta lume?" Pe sus erau galerii, că biserica are trei rânduri de galerii; încap zeci de mii de oameni. Şi a zis: „Du-te, Daniile, şi adu Crucea Domnului!"

Această femeie fusese la toate bisericile cele mai mari din Grecia, la mănăstiri, la sfintele moaşte şi nu s-a tămăduit. Şi a zis unul: „Du-o la Ierusalim, la mormântul Domnului, că acolo ori moare, ori se tămăduieşte!", că aşa-i acolo.

După ce au adus crucea Mântuitorului şi s-a apropiat de ea, 20 de oameni n-au putut-o ţine. Bătea din picioare şi din mâini, răcnea, făcea nişte huiete, de gândeai că trece trenul.

Când a ajuns cu Sfânta Cruce, preotul a zis: „Ţineţi-o bine!" Iar când a atins pedestalul crucii de fruntea ei, a sărit în sus şi a căzut ca moartă la pământ. Toţi ziceau că a murit.

A venit un doctor din Franţa, i-a căutat pulsul şi a zis: „Nu a murit. Scoateţi-o din biserică!" Atunci au udat-o repede cu apă şi încet-încet şi-a revenit. Când şi-a revenit, a zis:

– Mamă, dezlegaţi-mă!

– Dragul mamei – îi spunea pe greceşte –, cum să te dezlegăm dacă mata fugi?

– Nu mai fug. Nu vă temeţi, că nu mai fug. M-a dezlegat Mântuitorul lumii, Hristos.

Mama ei a început a plânge cu cei de faţă când a văzut minunea. Când a mai stat oleacă a văzut hainele pentru înmormântare, aduse de mama. Şi a zis:

– Mamă, mamă, mi-ai adus haine de moarte? Nu ştii că aici *Viaţa din mormânt a răsărit, Hristos?*

Auzi, din Scriptură! Şi atunci a zis preotul:

– Daţi-i drumul de acum!

Şi i-au dat drumul şi i-au spălat mâinile şi picioarele, era numai sânge de la lanţuri. Părul încâlcit, au venit nişte femei cu nişte piepteni, încet-încet-încet, abia au descâlcit-o încet. Au luat câte un fir de păr încet, aşa cum puteau. Şi au spălat-o şi au îngrijit-o şi au îmbrăcat-o cu hainele cele noi. Şi după trei ore a venit pe jos cu părinţii ei la mormântul Domnului în biserică.

Ce minune! Aceea care ai văzut-o mai înainte legată şi sălbatică şi nebună şi cu draci într-însa. Numai când s-a atins de Crucea Mântuitorului. Acolo să fi fost blestemaţii de sectari, aiştea care nu cred în Crucea Domnului! Să vadă ei puterea Crucii lui Hristos, satanele astea. Aceştia care nu cred în cruce, exact ca satana, care urăşte Crucea lui Hristos.

Şi pe urmă, când a ajuns în biserică a întrebat-o patriarhul:

– Silvano, ce s-a întâmplat când te-ai atins de crucea Domnului? Când te-ai vindecat, ţii minte?

– Când s-a atins crucea Mântuitorului de fruntea mea am văzut o mână de pe cruce care s-a pogorât pe capul meu. Şi când s-a pogorât, eu eram înfăşurată cu şapte balauri. Şapte balauri groşi în jurul meu. Toţi stăteau cu capetele la gura mea şi mă muşcau. Când

s-a atins Crucea lui Hristos, s-au desfăşurat toţi şi au zburat şi s-au făcut de foc şi nu i-am mai văzut. Şi atunci când am sărit în sus, toţi au fugit.

Atunci de-abia au fugit cei şapte draci care o chinuiau de 35 de ani, când s-a atins de Crucea Domnului.

Pe urmă a venit în biserică şi a zis patriarhul:

– Aduceţi-o s-o împărtăşim la terminarea Liturghiei.

I-a spus să stea la Mormântul Domnului nouă zile, s-o împărtăşească în fiecare zi, ca să nu se mai întoarcă balaurii aceia înapoi.

A venit săraca legată şi când s-a dus, s-a dus sănătoasă cu mama ei, cu mama soacră, cu soţul ei şi fratele soţului ei.

După această minune a venit un părinte cu condica în care se notează toate vindecările făcute de Sfânta Cruce la Mormântul lui Hristos, încheiate cu proces verbal în faţa martorilor oculari. Crucea este arma prin care Hristos l-a biruit pe diavol şi-l biruieşte şi astăzi.

CUPRINS

